

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

DIPLOMATARIUM FABRICIORUM
II. BIND

DIPLOMATARIUM FABRICIORUM

VED

F. B. FABRICIUS
OG
L. P. FABRICIUS

II. BIND

KØBENHAVN
TRYKT I ÆRØ BOGTRYKKERI, MARSTAL
1950

ELLEN FABRICIUS

KIRKEINSPEKTØR

OVE FABRICIUS

OG HANS SLÆGT PAA

SØBYGAARD

1784—1890

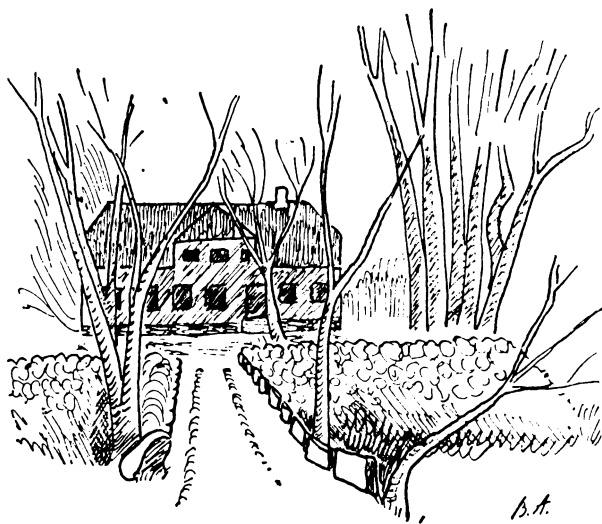

Slægten Fabricius
paa Søbygaard

Ellen Fabricius

Slægten Fabricius paa Søbygaard

En slægtshistorisk Skildring fra Ærø

ÆRØ BOGFORLAG
MARSTAL

Udgivet 1950 med Eneret
af Ærø Bogforlag,
Marstal

Oversat fra Svensk efter
Originalmanuskript

Omlægste­gningen er udført
af Bent Albrechtsen

Trykt i Ærø Bogtrykkeri,
Marstal

Förord

Som ett spännande äventyr har det varit för mig från början till slut att leta fram berättelsen om den danska släkt, jeg har stått helt främmande för under större delen av mitt liv, men lärt så mycket närmare känna, när omsider, tack vare många samverkande omständigheter, nycklarna till en förgången tid kom i mina händer.

Vilken glädje var det ej för mig att göra denna upptäcktsresa till den underbart vackra ö, där mina förfäder levat och dött, att besöka det gamla historiska ställe, de bebott och så mycket älskat, att få lära känna en massa vänliga, gästfria Aeröbor med antagligen samma kynne och väsen som dem, med vilka min släkt på Aerö en gång hade haft sitt dagliga umgänge och att slutligen i de gamla breven få leta fram tre generationers öden.

Jag kunde helt enkelt ej motstå lusten att försöka skriva ner en sammanhängande skildring av allt det intressanta, jag upplevat och fått veta.

Denna berättelse hade jag först tänkt skulle läggas till andra handlingar i vårt privata släktarkiv, för att möjligen någon gång studeras av en kommande generation. Men när det genom „Aerö Folkeblad“ i Marstal gavs mig tillfälle att även låta denna tidnings läsare ta del av min berättelse, begagnade jag mig därav i den förhoppningen, att de med kärleksfull förståelse ville se på de människoöden, jag ibland känt det som en indiskretion att delge en större allmänhet.

Men å andra sidan har jag tänkt, att blott en sann människo-skildring kan ha något av värde att ge.

Lidingö, i April 1950.

Ellen Fabricius.

Frk. Ellen Fabricius er født den 22. August 1883 i Stockholm som Datter af Søkaptajn Oscar Julin-Fabricius og Hustru Anna Fredrika, født Collin.

Efter at have gennemgaaet »Lyccum för flickor« fik hun 19 Aar gammel Ansættelse ved Livsforsikrings-selskabet »Thule« i Stockholm, hvor hun i 1938 afgik med Pension. Samtidig flyttede hun fra Mörby til Lidingø.

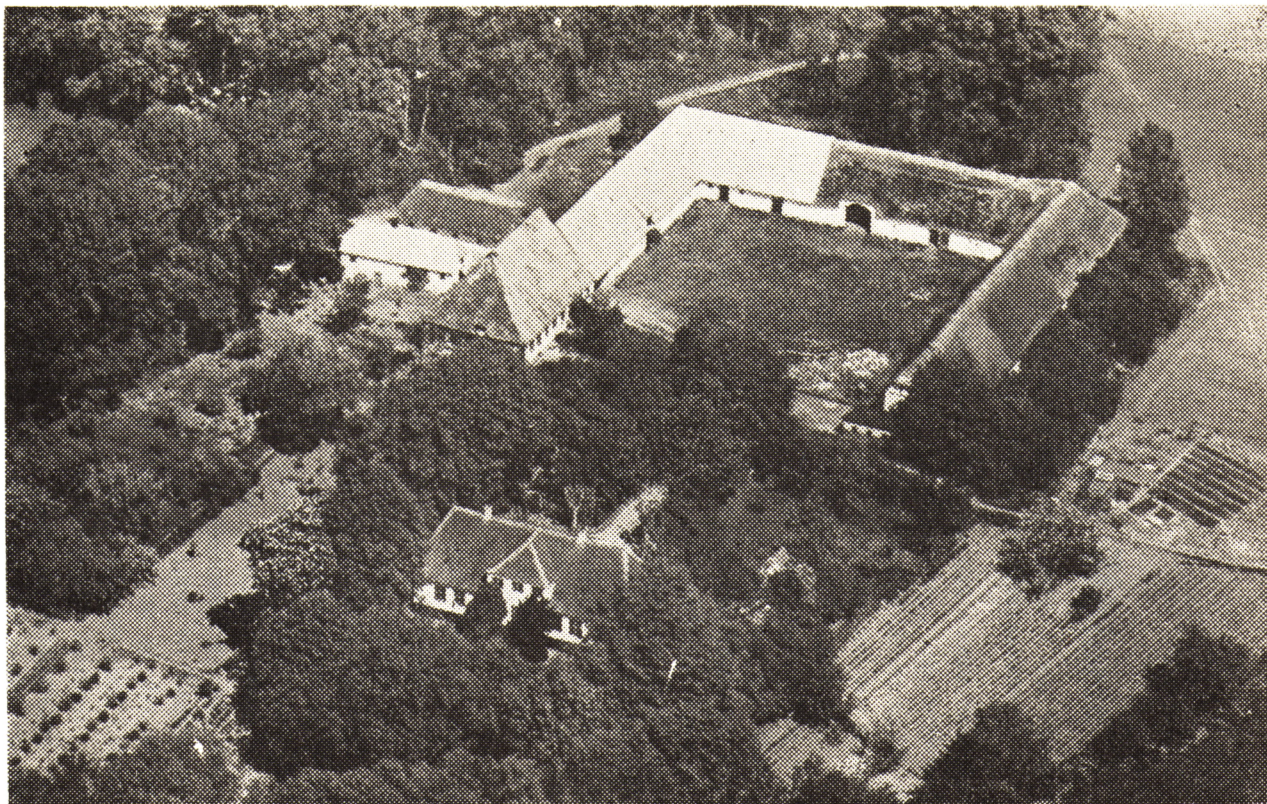
Frk. Ellen Fabricius er Barnebarnsbarn af Kirkeinspektør Ove Fabricius paa Søbygaard.

Hellen Fabricius

Søbygaard, Søby Sogn, var tidligere et Gods. Det blev i 1590 solgt til Hertug Hans den Yngre. Efter at det var blevet kgl. Gods i 1730, blev det nedlagt 1772 og udparcelleret. Fra 1784 til 1876 var Søbygaard i Slægten Fabricius' Eje. Den nuværende Ejer af Søbygaard er Gaardejer Chr. Knudsen, hvis Slægt overtog Gaarden i 1876. Til Gaarden hører der nu 52 Tdr. Land.

Søbygaard i Fugleperspektiv

Af Søbygaards Historie

Dr. med. & chir. J. R. Hübertz giver i sin »Beskrivelse over Ærø« følgende Omtale af »Søbygaard«:

En halv Mils Vej længere øster paa ligger Søbygaard, der har været en regelmæssig befæstet Borg med alt Tilbehør. Efter Pontoppidan forekommer den i Historien 1540. Dette Søbygaard maa da siden enten være bleven nedrevet eller paa anden Maade ødelagt; thi Rantzau, som skrev ved 1590, siger udtrykkeligt, at Hertug Hans har bygt Søbygaard »for nogle Aar siden af ny«.

Midt i en Mose er der for Borgen opført en firkantet Forhøining 10—12 Alen høj, der indeholder en ypperlig hvælvet Jordkælder, hvor Borgfængslerne endnu ere at se.

Denne Forhøining er rundt om indfattet med en Mur af Kampsten, af et Arbeide, som trødser Tiden og menneskelig Magt. Oven paa stod Borgen fordum; nu staar der et ret vakkert lille Landhuus, der skal være den nederste Etage af Borgen, og som endnu af Almuen kaldes Slottet.

Efter et Sagn skal et Huus i Ladegaarden fordum have staaet ovenpaa Slottet. At Søbygaard tilhører en længst forsvunden Tid derom vidner de uhyre Ege-Bjel-

ker og det svære Sparreværk.

Rundt om den beskrevne Forhøining var Grave af 30—40 Alens Bredde, der nu ere udtørrede og bruges til Frugthave.

En halv Snes Alen vesten for Graven paa en høi Banke ligger en firkantet Skandse, Borret kaldet, der aldeles dominerer Slottet; men da det ogsaa selv beherskes af den tæt norden for liggende Vestermølle Bakke, saa har det mod Nord en høi Travers og foran denne endnu en Halvmaane.

At dette Borre, som Vedel Simonsen formener, har tjent til Bolig for Hedenolds Næsekonger synes ikke rimeligt.

Derimod ytrede H. K. H. Prinds Christian, ved sin Nærværelse paa Ærø, den meget sandsynligere Formening, at dette Borre havde tjent til Vagttaarn for Søbygaard, og at det altsaa havde været optaget med i denne Borgs Befæstnings System.

Lige for Søbygaard, mod Sønden, paa det saakaldte Vaarbjerg, findes en firkantet Skandse og paa Bregninge Mark et Par; men om de ere gamle eller ny, skal jeg ikke kunne sige.

Hvordan jeg fandt vor danske Slægt

Der fandtes i vort Hjem, da jeg var Barn, nogle gamle, indbundne Aargange af et tysk Ungdomsblad med Titlen »Nord-deutsche Jugend Zeitung«, som min Farfar, Dr. Julin-Fabricius, var Udgiver af, medens han havde været bosat i Hamburg.

For os Børn, som endnu ikke var begyndt at lære Tysk, havde disse Bøger ingen Interesse, men jeg husker, at min Far sommetider sad og læste i dem, og det kunde hænde, at han bagefter fortalte os en eller anden lille belærende Historie, som han havde læst i dem.

En Gang fortalte han os, at han havde en Kusine i Danmark, der var syg, og at hun levede paa Renterne af en lille Kapital, som hun ejede. »Naar hun dør«, sagde min Far, »bliver jeg en af Arvingerne«. Hendes Navn sagde han vel ogsaa, men det glemte jeg lige saa hurtigt, og nogen Virkelighed saa jeg ikke bag hans Ord.

Det han sagde, blev bare et af Minderne fra den Tid.

Jeg husker ogsaa, at en af vore Fastre, Aurelia Fabricius, som vi regelmæssigt plejede at besøge, sommetider plejede at

nævne noget om, at hun havde faaet Brev fra sin »Faster Sophie i Danmark«.

Engang fortalte Faster om den Tid, da hun som ung havde været Lærerinde i et adeligt Hus og om den Forskel, som dengang gjordes mellem adelige og ikke-adelige. En adelig ugift Dame tituleredes dengang med »Frøken«, men en ikke-adelig med »Mamsell«. »For paa en Maade at udjævne den Forskel«, sagde Faster, »plejede jeg paa Breve at bruge Seglet med vort Vaaben«.

Jeg havde som Barn stor Respekt for Faster og hendes store Kundskaber, og derfor var jeg lidt bange for at blotte min egen Uvidenhed gennem unødvendige Spørgsmaal. Saadan var det ogsaa denne Gang. Jeg funderede lidt i mit stille Sind, hvad hun kunde mene med dette, men at spørge — det gjorde jeg ikke, dumt nok.

Saa gik Aarene. Hvad jeg ovenfor har skrevet ned, var alt, som jeg under min Opvækst havde hørt og kunde mindes af det, som berørte vor danske Slægt.

Min Far døde i 1909. Ikke saa mange Maaneder efter fik Faster Aurelia et Brev fra en Advokat

Stenstrup i Ærøskøbing paa Ærø i Danmark, med Forespørgsel om hendes Slægt i Sverige. Han var nemlig i Gang med Udredningen af Boet efter Farfars Søsterdatter (Fasters og Fars Kusine) Frøken Antoinette v. Essen Barfoed, som var afgaaet ved Døden i Marstal paa Ærø, og nu vilde han have Besked om eventuelle Arvtagere i Sverige.

Han skrev ogsaa i sit Brev, at Frøken Barfoed lige siden hendes Mors Død paa Søbygaard den 1. April 1890 blev passet af Frøken Hanne Møllmann i Marstal, i hvis Hjem hun havde boet. Med Undtagelse af den Kapital, for hvis Renter hun havde betalt Indkvarteringen hos Frøken Møllmann, efterlod hun en Del Møbler, som hun havde medført fra Søbygaard, men det var »gammelt og mørt«, skrev han, hvorfor han foreslog, at Frøken Møllmann skulde beholde disse Møbler.

Faster svarede, at dette ikke skulde møde Modstand fra hendes Side. Dog vidste hun, skrev hun i sit Svar, at der skulde være et Par gamle Oliemalerier, Billeder af hendes Farfar og Farmor, og dem vilde hun gerne have.

Det varede heller ikke saa længe inden der kom en Trækasse fra Ærø, indeholdende benævnte Malerier. Det ene af disse var indfattet i en ganske smuk forgyldt Ramme. Om det andet savnede Ramme, eller den var af en anden Beskaffenhed, erindrer jeg ikke, blot at Faster i

Stockholm lod fremstille en ny Ramme efter den førstnævntes Mønster. *)

Temmelig mange Maaneder gik, inden Stenstrup blev færdig med Udregningen af Boet, og der kunde blive Arveskifte. Der var nemlig en Slægtsgren, som var havnet paa Bornholm, og Hovedarvingen boede i Amerika.

Imedens naaede ogsaa Faster Aurelia at dø, og nu blev det en anden af mine Fastre, Hilma Reichenbach, født Fabricius, og bosat i Tyskland, som tog sig af Korrespondancen med Advokat Stenstrup. Hun var netop kommet til Stockholm til sin Søsters Begravelse.

En skønne Dag aabenbarede denne Herr Stenstrup sig paa Lidingön, hvor han aflagde Mor et Besøg, og saa var alt klart til Udbetaling af den lille Arv. Selv traf jeg ham ikke.

Paa Bagsiden af Oliemaleriet med Farfars Billede, som Faster Aurelia havde faaet, stod skrevet »Ove Fabricius, Ejer af Søbygaard«.

Dengang, jeg læste disse Ord, blev Søbygaard og den danske Slægt for første Gang en Virkelighed for mig, og da vaagnede der hos mig et Ønske om engang at tage til denne for mig ube-

*) Begge Oliebillederne er originale. En Kunstkender i Stockholm har udtalt som sin bestemte Mening, at Maleriet af Fru Fabricius er et Værk af den kendte danske Maler Christian Købke. Maleriet af hendes Mand, Kirkeinspektør Ove Fabricius, som er udført betydeligt tidligere, er derimod af mindre Værdi.

kendte danske Ø, Ærø, og forsøge at faa Rede paa Forfædrenes Søbygaard, hvis den endnu var der.

Men først i 1923 blev det muligt for mig at realisere dette Ønske og en bidragende Aarsag fandtes ogsaa til at gøre denne Rejse netop da.

Efter Fars Død 1909 flyttede Mor og vi fire Søskende ud til Lidingö i Nærheden af Stockholm. Der boede vi sammen til 1917, da vi besluttede os til at dele os i to Husholdninger, for at Mor, der begyndte at blive svag, skulde faa det lettere med en mindre Husholdning.

Selv flyttede jeg saa til Mörby, et Villakvarter nord for Stockholm, sammen med en af mine Søstre, mens Mor og min ældste og yngste Søster blev paa Lidingö og kom der til at bo hos en dansk Ingeniør, Otto Fischer, som havde en Villa ved Islinge paa Lidingö.

Da Mor kom til ham første Gang for at se paa den ledige Lejlighed i hans Villa, fortalte han, at hans Mor var født Fabricius og han tænkte paa om Familien kunde være af samme Slægt. Om dette kunde Mor ikke give ham nogen Besked, da hun, lige saa lidt som hendes Born kendte noget nærmere til den danske Slægt.

Men en lille haandskrevet Slægtstavle havde vi dog fundet blandt Tante Aurelias efterladte Papirer.

Nogle Aar efter, at Moder og mine Søstre var blevet Lejere hos Ingeniør Fischer, aflagde hans li-

geledes danskfødte Frue et Besøg i København. Der traf hun sin Mands Fætter, Lægen Dr. Frederik Bernhard Fabricius. Hun fortalte ham om sine Lejere, og Dr. Fabricius, som var en ivrig Slægtsforsker, bad hende høre efter, om bemeldte Lejere havde nogen Stamtale i Eje, og i saa Fald, om de ikke vilde lade ham se den.

Jeg havde taget mig af dette Slægtspapir, og jeg besluttede mig til ikke at sende det pr. Post, men i Stedet aflægge Dr. Fabricius et personligt Besøg i København i den kommende Ferie og tage Slægtspapiret med mig.

Jeg tog ogsaa dertil i Juli 1923. Jeg fandt det lidt vanskeligt at ringe Dr. Fabricius op i Telefonen, og gik i Stedet for op paa hans Venteværelse, og ventede der paa, at det skulde blive min Tur til at komme ind. Der sad temmelig mange Patienter i Venteværelset og det varede et godt Stykke Tid, før jeg fik Adgang.

Da jeg til sidst kom ind til ham, sagde jeg straks, at jeg ikke var syg, men at jeg var Ellen Fabricius fra Stockholm. Dette var tydeligt nok noget, der vakte hans livlige Interesse, og han bød mig straks komme og spise Middag med ham samme Dag Kl. 18.

Jeg indfandt mig punktligt, og et af de første Spørgsmaal Dr. Fabricius gjorde mig, var, om vi muligvis havde noget Signet med Slægtsvaabenet i vort Eje. Saa erindrede jeg de Ord Faster havde sagt om Seglet, hun havde

anvendt i den adelige Familie og jeg fortalte ham dette.

Jeg anede dengang ikke, at jeg flere Aar senere skulde erhverve to forskellige Signeter med dette Vaaben.

I flere Timer varedede vor Samtale, og jeg blev sat ind i meget, som berørte vor gamle Slægt og min Interesse og min Nysgerrighed efter at faa Ærø, og i Særdelshed Søbygaard, som virkelig eksisterede endnu, at se, blev endnu større.

Af Dr. Fabricius fik jeg Adressen paa hans Fætter, Lorentz Peter Fabricius, dengang nygift og Præst ved Fredens Kirke i Odense paa Fyn. Fra Fyn skulde jeg senere fortsætte Rejsen til Ærø, hvor vor Slægt havde virket og levet i ca. 200 Aar.

En Guldgraver i Alaska kunde ikke være blevet lykkeligere over et fint Fund, end jeg blev, da Dr. Fabricius ved mit Besøg i København overrakte mig en trykt Stamtavle, udkommet 1913, med Titelen »Slægten Fabricius fra Faaborg«, som var udarbejdet af ham og hans Fætter, Sognepræst Lorentz Peter Fabricius, under deres Studietid.

I Bogens Forord omtales, at allerede i 1884 var en Stamtavle blevet udgivet af Pastor Adam Fabricius og Læreren P. C. B. Bondesen. Dette lille Arbejde havde tjent som Grundvold for det Forskningsarbejde, som de to ovennævnte Studenter, assisteret af Lorentz Peters Broder Otto (senere Hofjægermester), i 1907 begyndte ved Siden af deres egne medicinske og teologiske Studier.

Hver en Stund, de kunde ofre (og lidt til, sagde de selv), brugte de til Besøg i Arkiv og Bibliotek.

Takket være deres levende Interesse, store Energi og Flid naadede de i Løbet af seks Aar at samle og bearbejde et rigt Materiale, som i 1913 kunde udgives paa Tryk, gennem økonomisk Støtte af ældre Medlemmer af Slægten, og gennem den i 1908 stiftede Slægtsforening Fabricius, der staar som Udgiver af Bogen.

Jeg blev imponeret, da jeg bladede igennem Stamtavlen og saa, at jeg kunde regne med Slægtskab til 5-600 Personer, som har, eller havde haaret, Navnet Fabricius.

Med Rødder i den danske Jord var denne Slægt vokset ud til et vældigt Træ med kraftige Grene og en stor frodig Krone.

Man forundrede sig maaske ikke saa meget over dens Voksekraft, naar man gennem Bogen fik at vide, at Stammen til dette Træ udgjordes af tre Generationer stærke Smede.

Endelig fik jeg Rede paa, at mine Søskende og jeg selv udgjorde smaa grønne Topskud paa den ældste Gren i dette store Slægtstræ. Men vore Navne var ikke til at finde i den første Udgave af Slægtsbogen. Vi var ganske simpelt blevet borte i Sverige, hvortil vor danske Farfar havde forlagt sin Virksomhed som Lærer, og hvor han i 1846 blev svensk Statsborger.

Det blev saaledes »et nyt Fund« Dr. Fabricius gjorde, da han og jeg traf sammen i København den 14. Juli 1923, og den senere Ud-

gave af Stamtavlen, som udkom 1937, blev saaledes kompletteret med en Del nye Navne paa Medlemmer bosiddende i Sverige.

Den ældste af de tre Smede hed Rasmus (Sørensen?) Smed fra Findstrup ved Faaborg. Han var født mellem 1585—95. Hans Søn var Jørgen Rasmussen Smed fra Diernisse, født mellem 1615—20. Denne blev igen Far til Søffren Jørgensen Smed, født mellem 1640—05, og død 1719.

Søffren er ifølge Slægtsbogen »Klejnsmed og Kirkeværge«. Han er en anset Medborger i Faaborg, og er gennem sine tre Giftermaal beslægtet med Byens Spidser.

Han er Ejer af en af de større Gaarde i Byen og driver ogsaa Landbrug, hvilket hans Far ogsaa havde gjort.

Søffren var gift tre Gange. Første Gang stod hans Bryllup den 19. Maj 1672, da han giftede sig med Birgitte Christensdotter, og deres førstefødte døbtes Christen.

Det blev denne Christen, som, da han studerede til Præst, latiniserede sin Fars Navn Smed til Fabricius, og som blev Stamfader til Ærø-Grenen af Slægten Fabricius, hvortil jeg kan regne mig selv.

Hans Mor døde den 29. Oktober 1693, da hun gav Liv til et Par Tvillinger.

Søffren indgik nyt Giftermaal den 5. September 1694 med Anna Laursdotter. Den førstefødte i dette Ægteskab døbtes Laurs. Han tog ogsaa Navnet Fabricius og blev Hovedmanden for den »norske Linie«, idet han bosatte sig i

Norge og opnaaede en Stilling der som Overinspektør og Birke-dommer.

En yngre Søn i Søffrens Ægteskab med Anna Laursdotter fik Navnet Hans. Ogsaa han studerede til Præst, og fik i 1725 Præsteembedet i Rudkøbing. Han blev Stamfader til »Rudkøbing-Linien«, og fra ham stammer begge Forfatterne til Stamtavlen.

Den 16. Januar 1702 bliver Søffren igen Enkemand, men den 10. Januar 1704 holder han for tredje Gang Bryllup. Nu med Kirsten Rasmusdotter.

Lige ved 80 Aar gammel ender den gamle Hædersmand sine Dage 16. Juli 1719.

Foruden flere Døtre havde Søffren og hans tre Hustruer givet Liv til 13 Sønner. To af dem døde som smaa. Af de øvrige 11 faar seks ingen mandligt Afkom, eller deres Gren dør ud efter et Par Generationer.

Men fem af den gamle Faaborg-Smeds Ætlinger tilvokser Generation efter Generation og smykker til sidst den store Slægtskronen paa Faaborg-Slægts Stamtræ, der i alle sine Forgreninger er blevet saa nogenlunde opridset og bevaret for kommende Generationer gennem Frederik Bernhardtts og Lorentz Peter Fabricius' fremragende Forskningsarbejde og Stamtavle med Titlen: »Slægten Fabricius fra Faaborg«. *)

*) I Danmark findes der 10 helt forskellige Slægter med Navnet Fabricius, f. Eks. Marstal-Slægten Fabricius, Guldsmedeslægten Fabricius etc.

Med livlig Interesse begyndte jeg at studere min nyvundne Skat, Slægtsbogen, paa min Rejse til Odense, hvor jeg skulde træffe min ukendte Slægtning, Lorentz Peter Fabricius.

Alt var saa spændende, syntes jeg.

Nu maatte jeg først gennem Bogen lære dem af Slægten at kende, som havde levet deres Liv paa Ærø. Hvordan saa mon Ærø og Søbygaard ud?

Det var omkring den min Fantasi kredsede.

Jeg vidste nu, at den første Fabricius, som var havnet paa Ærø, var Smedesønnen Christen fra Faaborg.

Allerede i 30-Aarsalderen, den 17. Oktober 1703, blev han kaldet til Sognepræst i St. Rise paa Ærø, hvilket paa den Tid regnedes for et af Landets største Embeder. Hans Menighed omfattede næsten det halve Ærø.

Han havde giftet sig den 15. Maj 1704 med en Præstedatter, Anna Margarethe Cøppen, og med hende fik han 10 Børn.

Allerede i 57-Aarsalderen dør Christen, i Slutningen af Oktober 1730. Inden han endnu var kommet i Jorden og medens Forberødelserne til Begravelsen stod paa, udbrød der Ild i Præstegaarden, som lagdes i Aske, og det var med Nød og næppe, at hans Lig blev reddet ud af Luerne.

En af Christens Sønner, Hans Tage, født 5. August i 1722 i Rise Præstegaard, blev selv Sognepræst i St. Rise og senere Provst. Forinden havde han bestaaet haade filosofisk og teolo-

gisk Embedseksamen i København og havde været Præst i Dalum.

Han holdt Bryllup i St. Petri Kirken i København med Adriane von Meurs, og ogsaa denne Præstefamilie blev velsignet med 10 Børn.

Heller ikke Hans Tage opnaaede nogen høj Alder. Han døde i sin Vogn paa Vej fra Graasten til Rise den 20. Juli 1781 i 59-Aarsalderen, fortæller Slægtsbogen.

Hans ældste Søn Christen studerede ogsaa til Præst, og endte som Sognepræst i Skandeborg-Skanderup.

En yngre Broder til denne Christen hed Ove, og for ham interesserede jeg mig mest, for det var ham, der var min Farfars Far.

Han blev født den 28. September 1762 i Dalum. Ved Faderens Død var han 19 Aar. Saa maatte han øjensynlig afbryde sine Studier, og begav sig til Søs. Men han er snart hjemme igen og bliver Forvalter paa Søbygaard. I 22-Aarsalderen indgaar han i 1784 Ægteskab med den 50-aarige Anna Clausen, Enke efter »Fuldmægtig, Amtsforvalter Hansen, Søbygaard«.

Gennem dette Ægteskab, som varede i 18 Aar, blev han nu Ejer af Søbygaard. Den 16. Januar 1801 udnævntes han gennem kongelig Fuldmagt til Kirkeinspektør for alle Ærøs Kirker.

Hans Hustru døde 1802, og samme Aar giftede Ove sig for anden Gang, nu med den 21-aarige Anna Cathrine Nissen fra Vestermølle paa Ærø,

I dette sidste Ægteskab fødtes 7 Børn. Det ældste Barn, Jens Christian, var min Farfar og ham har jeg hørt meget Tale om, men jeg har aldrig set ham, for han døde inden jeg blev født.

Farfars ældste Søster, Anna Sophie Frederikke, var den »Faster Sophie«, som havde skrevet Brev til min Faster Aurelia, men de havde aldrig mødt hinanden.

Nu læste jeg i Slægtsbogen, at hun havde giftet sig i 19-Aarsalderen med sin Fætter, Christian von Essen Barfoed. Brylluppet stod paa Søbygaard og Brudgommens Mor var Oves Søster, altsaa den unge Sophies Faster.

Disse to fik med Tiden 4 Børn, der naaede moden Alder.

Jeg læste videre i Bogen og fik at vide, at Sophies to Aar yngre Søster, Antoinette Caroline Dorothea, giftede sig med en Søkap-tajn, Købmandssønnen Joseph Steen Petersen fra Ærøskøbing. Disse to blev efterhaanden Ejere af Søbygaard. Men Kaptajn Petersen dør, og Antoinette, som hun blev kaldt, giftede sig med Teglværksejer Lorentz Peter Helmer. Begge Ægteskaber var barnløse.

Foruden en lille Pige, der dør i 2-Aarsalderen, havde Ove og hans Hustru, Anna Cathrine, endnu en Datter, Elisabeth Noline. Hun giftede sig med en Læge, Rasmus Daugaard. Deres Børn fandtes ogsaa navngivne i Kilden til min ny erhvervede Viden. Et af disse Børns Navne genkendte jeg, »Elisabeth Daugaard, Diakonisse i København«.

Med hende havde min Faster ogsaa korresponderet, for jeg hav-

de fundet nogle Breve efter FASTER med hendes Navnetræk.

Elisabeth Daugaards ældste Broder Ove blev Apoteker i Rønne paa Bornholm, hvor han stiftede Familie.

Foruden min Farfar, Jens Christian, er yderligere to Sønner født og opvokset paa Søbygaard.

En af dem, Hans Christian, døde der 21 Aar gammel, og den anden, som havde faaet Navnet Ove efter sin Fader, studerede i Ribe, blev teologisk Kandidat og Lærer ved Professor Maribos Realskole i København. Men Døden kom og afbrød den unge Mands lovende Livsbane i 1841, da han kun var 26 Aar gammel.

Sorg og Glæde havde øjensynlig skiftet paa Søbygaard. Det var jo bare Navne og Aarstal, jeg havde læst, men de forskellige Personer begyndte alligevel ligesom at løsgøre sig fra Skyernes Verden og træde frem for mit indre Blik. Snart skulde jeg nu ogsaa faa Rammen omkring deres Liv at se. Jeg anede dengang ikke, hvor nær disse Mennesker skulde komme mig, hvordan jeg skulde høre deres Hjerter slaa, føle deres Pulsslag og høre dem tale med egne Ord i en Mængde af Breve, som mange Aar senere skulde komme i mit Eje.

Saa kom jeg saa efterhaanden til Odense og ringede paa hos Pastor Fabricius og hans unge Frue. Allerførst blev jeg slaaet af en vis Lighed mellem ham og min egen Broder. Da jeg kom ind i hans Arbejdsværelse, fik jeg min Farfars Billede at se paa den ene Væg i Værelset, hvor han

havde en Samling Slægtsportrætter af blandt andet Farfars Far og hans Søn Ove. Det var paa Ærø, at han var kommet over disse Billeder.

Han havde et Kortregister over Slægten, og han havde en hel Del at fortælle mig. Han fortalte, at der i St. Rise Kirke var et stort Billede. I Midten staar Luther afbilled og paa begge Sider af ham var de ni af St. Rises Præster, der efter Reformationen havde virket i Menigheden. Desuden var der Navnene paa de Præster, der havde efterfulgt dem.

Billedet havde en Paategning: »Tempore Christeierni Fabricii« og var saaledes malet under Christen Fabricius' Tid. Hans Billede var det sidste i Rækken af afbillede Præster, og det var derfor med stor Sandsynlighed virkelighedstro, sagde Pastor Fabricius.

Som den tredie i Rækken af de efterfølgende Præster fandtes Navnet paa Christens Søn, Hans Tage. Efter ham fulgte Navnet paa dennes Fætter, den senere saa fremtrædende Biskop Otto Fabricius, som var Søn af Sognepræst Hans Fabricius i Rudkøbing.

Jeg bad Pastor Fabricius om ogsaa at berette noget om Ove Fabricius paa Søbygaard.

Efter alt, hvad man kunde udrede af de gamle Papirer og Afhandlinger, sagde han, var han en anset og retskaffen Mand, hjælpsom mod Slægt og Venner.

Men en Gang gjorde han en Afstikker fra Pligtens Vej, hvilket sikkert havde baade Bekym-

ringer og Hemmelighedskræmmeri til Følge.

Da hans Hustru nærmæde sig de 70, blev hun syg og svag, og en ung 21-aarig Datter af Familien Nissen paa Vestermølle kom saa til Søbygaard for at være den gamle til Selskab og Hjælp.

En varm Kærlighed opstod snart mellem den unge Anna Cathrine og den 40-aarige Ægtemand. Følgen blev, at Anna Cathrine maatte gøre en Rejse til Uertsen ved Altona og der fødte deres Søn, Jens Christian, den 20. April, noget mere end en Maaned efter den Gamles Død den 11. Marts 1802.

Allerede den 16. August samme Aar viedes Ove Fabricius og Anna Cathrine Nissen. Men den lille Jens Christians Fødsel hemmeligholdtes i mange Aar.

Pastor Fabricius fremkom her med den Antagelse, at da Drengen var vokset op og blevet saa gammel, at han kunde fatte og forstaa, hvorfor han i sine første Barneaar havde været skilt fra sine Forældre og Søskende og var vokset op hos Plejeforældre, havde dette tyngt hans unge Sind og sat Spor i hans Psyke.

En vis Sindets Uro, man tydeligt kan udlede blandt andet af hans stadig Flytten Bopæl, sagde Pastoren. Vi ser ham f. Eks. som Lærer i Aarhus, Horsens og København, i Stockholm og Gøteborg. Dr. phil. bliver han ved Kiels Universitet, derefter Lærer ved Haderslev Skole, Rektor i Oldenburg, Privatlærer og Redaktør i Hamburg, Docent ved Uppsala Universitetet etc. Svensk

Statsborger blev han den 19. November 1846.

I hvilken Alder hans Forældre fik det moralske Mod til at staa ved, hvad de engang havde gjort, vidste Pastoren ikke, og det er det heller ikke senere lykkedes mig at faa at vide, blot at han lidt efter lidt indlemmedes i Søskeneskaren.

Hvad Pastoren fortalte var ikke noget helt Nyt for mig.

Da Faster Aurelia laa paa sit Dødsleje, og jeg en Dag sad ved Siden af hendes Seng, sagde hun lige pludselig: »Vil du hilse Hilma fra mig og sige til hende, at vi maaske har været for strenge i vor Dom over Farfar«. Jeg forstod ikke, hvad hun hentydede til, men senere, da jeg fremførte denne Hilsen til min Faster Hilma, gav hun mig en lille kortfattet Forklaring.

Nu begyndte jeg at føle mig helt godt præpareret til et Besøg paa den Ø, hvor tre Generationer af mine Forfædre havde levet og døet, d.v.s. paa den mandlige Side, for paa Søbygaard levede Kirkeinspektør Oves Ætlinge endnu i to Generationer, men med et andet Familienavn, og det var dem, jeg snart skulde lære at kende allerbedst.

Fra Odense var det min Mening at fortsætte over Faaborg til Ærø, men jeg havnede i Stedet i Svendborg, fordi jeg havde været uvidende om et Togskifte undervejs. Heldigvis fandtes der ogsaa fra Svendborg Baadlejlighed til Ærø.

Det var en vidunderlig skøn Sommerdag, og længe varede det

ikke, førend Konturerne af Ærø steg op af Havet. Snart kunde jeg skimte Kirketaarn og Hustage, indrammede i Grønt, og Mennesker, som rørte sig paa Stranden.

Baaden lagde til i Ærøskøbing, og det varede ikke ret mange Minutter, førend jeg ivrig og forventningsfuld trampede den ærøske Jord under mine Fødder.

Bagved Strandpromenadens Poppeltræer fik jeg Øje paa et Skilt, hvor jeg læste »Hotel Harmonien«. Det Navn passede vel nok godt til denne Sagø!

Derhen styrede jeg mine Skridt. En ret frodig Værtinde tronedebagved en Disk i Stueetagen. Jeg bad om et Værelse, en lille Smule at spise, og spurgte om Mulighed for at komme til Søbygaard. Hun saa paa sit Ur. Hvis jeg skyndte mig, sagde hun, kunde jeg maaske naa Postbussen, som holdt oppe paa Gaden ved Torvet. Jeg fløj derhen, og det lykkedes mig i den fuldtbesatte Bus at faa Plads mellem en gammel Mand og en Kone, og saa satte Bussen sig i Gang -- mod Søbygaard.

Ærøskøbing var en lille bedaaerende Idyl. Den store Bus var næsten lige saa høj som flere af de smaa Bindingsværkshuse fra det 16.—17. Aarhundrede, som Bussen fløj forbi. Smaa Miniaturhuse med spidse Tage, tækket med vejrbidte Tagsten, trængtes ved brostensbelagte Gader. Alt saa saa velpudset og velpoleret ud. Blankpolerede, ofte buede Vinduer, gamle udskaarne Døre med Haandtag af Messing, ja, Stokroser paa Gaden udenfor et

Hus, naaede jeg at se i Forbifarten.

Vi havde snart forladt Byen og var kommet op paa en Højderyg, der strakte sig langs Øens Midte.

Hvor var her himmelsk skønt! Storliniet, lyst, rigt og frodigt, et virkeligt Paradis syntes Ærø mig, som jeg nu saa for første Gang, overstraalet af Sommerens Sol og med det store blaanende Hav rundt om.

Men det gik ikke an bare at beskæftige sig med Beundring af Øens Skønhed, for Manden ved Siden af mig var meget snakkesalig. Han hed Petersen, fortalte han, var Skomager, og ogsaa han skulde til Søbygaard, hvor han havde boet hele sit Liv. Da han fik mit Navn at høre, blev han ivrigere og fortalte mig alt, hvad han vidste om dem, jeg var beslægtet med, og som han kendte meget godt.

Jeg fik at høre om hende, efter hvem vi fik den lille danske Arv, Kirkeinspektør Oves Barnebarn, Antoinette Barfoed, at hun var blevet sindssyg af Kærlighedssorger og sammenhængende Detaljer i den Forbindelse. Men jeg fik ogsaa at vide, at hendes gamle Plejerske, Hanne Møllmann, endnu levede og boede i Marstal, Ærøs anden By. Det var kun at tage en anden Bus fra Ærøskøbing og køre i den modsatte Retning, sagde han, for at komme dertil.

Fjorten Aar var gaaet, siden Antoinette Barfoed døde, og jeg havde aldrig vovet at haabe, at den gamle Frøken Møllmann end-

nu skulde findes i Live. Det var en Nyhed, som virkelig glædede mig, at der endnu fandtes nogen levende Sjæl tilbage, som hørte sammen med Slægten paa Ærø.

Busrejsen til Søbygaard tog ca. halvanden Time. Det gik ikke hurtigt, for Pakkør og Breve skulde udveksles ved alle Holdepladser undervejs.

Hvilke rene Idyller vi her og der passerede! Røde og hvide, gamle Bindingsværkshuse med grønmossede Halmtag og Slyngroser rundt om Vinduerne. Præstegaarden i Tranderup glemmer jeg aldrig. Jeg er glad for, at jeg naaede at se den, for en Gang senere, da jeg igen kørte den Vej, var den jævnet med Jorden. Det var den nye Tid med nye moderne Krav, som begyndte at gøre sit Indtog selv paa Ærø. Landevejene begyndte at blive asfalteret, Brostensgaderne blev lagt om etc.

Tre forskellige Kirker rullede Bussen forbi. Det var St. Rises, Tranderups og Bregninges gamle Kirker.

Da Bregninge Kirke var passeret, varede det ikke saa længe, førend Skomageren rejste sig og forklarede, at nu var vi straks ved Søbygaard.

Saa havde jeg da naaet Rejsens Maal. Jeg spejdede efter en større Bygning. »Slottet« havde Skomageren jo hele Tiden kaldt Søbygaard. Jeg saa bare store gamle Træer paa den ene Side af den Sidevej, ved hvilken vi stod, og som gik vinkelret ud fra Landevejen.

Jeg fulgte Skomageren, og vi behøvede ikke at gaa mange

Skridd ad denne Vej, før vi kom til to hvide, straatækte Bygninger. Mellem dem gik vi ind paa toppede Sten gennem en stor Porthvælving og var saa inde paa en Gaardsplads, brolagt med toppede og flade Sten og omgivet af straatækte Bindingsværkslænger

Paa højre Side af Porthvælvingen var Indgangsdøren til en Bygning, som ganske vist udgjorde en Del af Længen, men havde et betydelig højere Tag, og paa Forsiden af dette Hus, ud mod Gaardspladsen, var en lille »Have« med Stakit omkring. Vi fortsatte forbi dette Beboelseshus og kom til en smal stenbelagt hullet Vej, paa begge Sider kantet af opstillede Stenblokke. Her havde forhen Vindebroen været, sagde min Vejviser, og da var Søbygaard et befæstet Slot, fortsatte han. Det Beboelseshus, vi nylig havde passeret, skulde ifølge Sagnet engang have ligget ovenpaa den toetages Bygning, som nu stod tilbage af det saakaldte Slot. Rundt om Huset laa de nu udtørrede Voldgrave, og Graven paa den anden Side af Bygningen var en sand Idyl, hvortil gamle stensatte Trapper ledte ned. Dernede perlede en lille Bæk. Midt paa den grønne Plæne var et vældigt Træ vokset op, og rundt om trivedes alle Slags Planter og Buske, som delvis skjulte gamle Siddepladser med Bænke og Borde, udført af tykke Stenplader.

Der var ingen hjemme i Huset, men Dørene stod aabne, og Skomageren viste mig omkring.

Han aabnede en lille Dør paa

Forsiden af Huset, og vi steg ned i den urgamle Kælderetage.

Nogle murede firkantede Piller støttede den kraftige Hvælving, som løb under hele Bygningen. Kælderen var inddelt i tre Rum, som alle havde Murstensgulv. Til begge Siderummene førte tykke Trædøre, og i begge Dørene fandtes en lille Luge. Gennem disse, fik jeg at vide, lempedes i sin Tid Maden ind til de arme Fanger, som maatte aftjene deres Straf der, for ubetalt Gæld eller saadan noget. Senere var de favnetykke Mure blevet gennembrudt og Vinduer sat ind, men Fangerne havde nok maattet angre deres Synder i natsort Mørke.

En stor aaben Kamin fandtes i det mellemste Kælderrum, og i Loftet sad en stor femkroget Jernhage. Paa den plejede Hertug Hans at hænge sit Vildt, naar han kom fra Jagt, fortalte Skomageren.

Det var skønt igen at komme op fra den kolde Kælder. To Stentrapper førte op til Husets tvende Indgangsdøre. Vi gik op ad den ene og kom ind i en Forstue, hvorfra en 300-aarig Dør ledte ind til det aldrende Køkken og Bryggerset. Døren til Køkkenet var en Seværdighed med sin kunstigt haandhamrede Klinke laas og kraftige Smedejernsbeslag. I Dørfyldningen var der en Indskrift: »Anno 1631«, et »P« og nogle uforklarlige Cifre.

Kun Køkkenafdelingen og et Kammer syntes beboet. Forøvrigt stod hele Huset tomt.

Andagtsfuld og greben vandrede jeg gennem Husets elleve

Stuer, som i 106 Aar havde været Slægtens Hjem, men som op-hørte med at være det, da Far-fars Søster, Sophie v. Essen Barfoed, der her som 19-aarig fejrede sit Bryllup, som 87-aarig lukkede sine trætte Øjne i Barndomshjemmet, den 1. April 1890.

Ak, om disse Vægge havde kunnet tale, og om blot mine Øjne et Øjeblik kunde kigge til-bage i Tiden, saa jeg kunde se dette Hjem møbleret og beboet, i Stedet for tomt og dødt.

Den gamle Trappe til den øver-ste Etage knirkede, da vi gik op ad den. Spindelvæv, Væde og trevlede Tapeter vidnede om, hvor længe disse Værelser havde staaet genit hen. Heroppe havde Kirkeinspektørens store Børne-flok vel engang haft deres Sove-værelser.

Men jeg maatte afbryde mine Drømmerier om en forgangen Tid, for Bussen, som jeg var kommet med, vilde snart passere Søbygaard, naar den vendte til-bage til Ærøskøbing. Jeg naaede blot at takke Skomageren for hans Følgeskab og skyndte mig at gaa Bussen i Møde.

Nu fik jeg Plads ved Siden af Chaufføren, der hed Chr. Dauer. Han fortalte mig, at før ham havde hans gamle Far i mange Aar kørt Postdiligencen. Da han hørte, hvor ivrig jeg var efter at faa noget at høre om dem, der havde boet paa Søbygaard, raa-dede han mig til at gøre hans Far et Besøg. Faderen boede i Ærøskøbing, og den følgende

Morgen ledte jeg mig frem til hans Hjem.

Det var en gammel sympatisk Mand, jeg traf, og jeg tror, at det var en Fornøjelse for den gamle Postillon at kunne oplive sine Minder fra Søbygaard. Han kendte godt Fru Barfoed og hendes Søster, Fru Helmer. Han fortalte bl. a., at Fru Barfoed en Dag, da hun var meget syg, sendte Bud efter ham og be-stilte sin Ligkiste, hvilket var ret almindeligt. Hun troede, at hun snart skulde dø og han gjorde ogsaa hendes Kiste fær-dig, for han var Snedker i ledige Stunder. Men Fru Barfoed kom sig igen, og Kisten blev staaende i mit Værksted, sagde den gamle, og jeg brugte den til at sove til Middag i, lagde han til, men da hun til sidst døde, fik hun sin Kiste.

Mit første Besøg paa Søby-gaard den foregaaende Dag havde været alt for kortvarigt. Endnu en Gang maatte jeg derud for grundigere at bese det interes-sante Sted, og efter Besøget hos den gamle Dauer tog jeg igen derud. Denne Gang traf jeg ved Ankomsten en ældre Mand som hed Niels Knudsen. Han var Søn af den Knudsen, som den 1. Marts 1876 havde købt Søbygaard af Kirkeinspektør Oves Datter, Fru Antoinette Helmer, paa den Betingelse, at hun og hendes Søster Fru Barfoed skulde disponere over Ho-vedbygningen, »Slottet«, saalænge nogen af dem levede og desuden erholde en Del Produkter fra Gaarden.

Niels Knudsen var en yngre Broder til Søbygaards daværende Ejer, og han var Snedker af Profession.

At det var en vaagen og intelligent Mand, begavet med en god Hukommelse, var det ikke til at tage Fejl af og gennem ham forøgedes min Viden yderligere.

En af hans Brodersønner, Peder Knudsen, beboede med sin Hustru, Jacobine, det Gaardshus, jeg Dagen forud var gaaet forbi paa Vejen op til Slottet. Hos dem blev jeg budt indenfor, og efter nogen Tid indfandt sig ogsaa Fru Jacobines Fader, som havde sit Hjem i Skovby, nær ved Søbygaard. Han havde af sine Forældre, medens de endnu levede, hørt en hel Del om Familien paa Søbygaard, som han fortalte mig, og jeg skrev det hele op i min Hukommelse.

Paa Søby Kirkegaard havde alle de, der havde boet paa Søbygaard, faaet deres sidste Hvilested, fik jeg nu ogsaa at vide. Søby var en lille Flække nordvest for Søbygaard. Man kom dertil bare ved at følge Landevejen i den Retning. Søby var desuden Endestation for Rutebilen, som kom fra Ærøskøbing.

Efter at have takket mine Værtsfolk for al den udviste Gæstfrihed, begav jeg mig til Fods til Søby for at besøge de gamle Grave.

Derude paa Kirkegaarden traf jeg den gamle Graver, der 33 Aar tidligere havde gravet Fru Sophie Barfoeds Grav, og 19 Aar efter hendes Datter, Antoinettes, Grav.

Tæt ind til Kirken, paa dennes nordre Side, havde hele Familien deres Gravsteder i en lang Række. I over et kvart Sekel havde der jo ikke været nogen, der kunde passe disse Grave, og de var alle overvokset med Græs og Ukrudt, med Undtagelse af Antoinette Barfoeds lille Grav, som var baade passet og blomsterpyntet. Jeg hørte, at det var hendes Plejerske, Frk. Hanne Møllmann, som havde skøttet om, at en Pengesum ved Antoinettes Død blev afsat til den fremtidige Pasning af denne Grav.

Den gamle Graver skubbede Græsset til Side, der dækkede de andre Grave, og viste mig den lave Buskbombæk, der markerede Gravstederne. Paa det Sted, som han fremviste som Fru Barfoeds Grav, stak en forvildet Rosenbusk op blandt Ukrudtet. Jeg plukkede en Rose som et Minde om den Gamle, der hvilede nedenunder. Nu var hun ikke længere bare et Navn i en trykt Slægtstavle.

Hvilket Held, at jeg ikke udskød min Ærørejse endnu nogle Aar, for i saa Fald havde jeg nok aldrig truffet disse gamle, som nu under dette mit første Besøg saa gerne beskrev og saa livligt havde berettet om de forskellige Træk og Hændelser af deres Liv, som jeg netop var kommet for at lære at kende.

Gamle Dauer, Graveren, Skomageren, Snedker Knudsen, Jacobines Fader, alle gik de en efter en bort, og jeg traf dem aldrig mere, men alle hører de sammen med de minderige Dage, da jeg

for første Gang oplevede Søbygaard.

Rise Kirke og Præstegaard havde jeg haabet at faa at se paa Tilbagevejen fra Søby, men det blev der ikke Tid til.

I Stedet for startede jeg temmelig tidligt den følgende Morgen fra Ærøskøbing. Nogen Rutebil gik der ikke ved den Tid, hvorfor jeg maatte gaa til Fods den samme Vej, jeg havde kørt med Rutebil de foregaaende Dage. Det blev en temmelig drøj Tur, men heldigvis kom et Hestekøretøj kørende i samme Retning, og jeg fik Lov at sætte mig op at køre med. Det var Skolelæreren i St. Rise. Af ham fik jeg at vide, at Sognepræsten i Rise, til hvem jeg havde faaet et Introduktionsbrev af Pastor Fabricius, var bortrejst paa Ferie; men med Skolelærerens Hjælp fik jeg Rise gamle Kirke at se og det omtalte »Præstebillede«. Kirken er Ærøs ældste, og Taarnet blev erstattet af et nyt i 1663, da det gamle Taarn brændte ned.

Fra denne Prædikestol havde saaledes min Farfars Farfars Far i 1703 for første Gang prædikeret for sin Menighed, og 63 Aar senere blev hans Søn Forvalter af samme Embede.

Desværre kunde jeg ikke faa det indre af Præstegaarden at se, men Eksteriøret med den store Gaard omgivet af de straatækte flere hundrede Aar gamle Bindingsværkslænger, ligesom Søbygaards, var en Fornøjelse for Øjet at se paa.

Til min store Sorg opdagede jeg nogle Aar senere, at de gamle

Bindingsværksbygninger var undergaaet samme haarde Skæbne som Tranderup Præstegaard og gaaet al Kødets Gang. »For Rotternes Skyld«, sagde man.

Ak, om de gode Ærøboer i det mindste havde ladet det lille Stykke nærmest Præstegaarden, som kaldtes »Konfirmandstuen« staa tilbage som et Minde for at kunne vise senere Generationer, hvilke Skønhedsværdier som engang fandtes der. Man havde vel kunnet udrydde Rotterne paa det lille Stykke! I Stedet for havde man nu paa den anden Side af Gaarden ved Siden af Præstegaarden ladet opbygge en stilløs Murstensbygning med Tegtag, som Erstatning for de nedrevne Bygninger.

Mellem den gamle Konfirmandstue og Præstegaarden fandtes ved mit første Besøg en Sti, der førte ind til Præstegaardens »Have«, et værnet og fredfyldt Sted paa Præstegaardens Bagside. Fra denne sin Have kunde Præsten spadserere direkte ind paa Kirkegaarden, men han maatte først passere gennem den saakaldte »Munkeport«, som fandtes i den Stenmur, der omgav hele Kirkegaarden.

Munkeporten, som var en Levning fra den katolske Tid, var en gammel, stilfuld, hvidkalket Portal med Trappestensgavle og et Tag belagt med højkuplede Tagsten. Paa den Side, som vendte ud mod Haven, fandtes paa begge Sider af Porten en Niche, som Munkene brugte til Hvileplads, blev det fortalt mig.

Jeg syntes, at alt der mødte mig her paa Ærø, var som at opleve en gammel Eventyrbog. Jeg vendte Bladene og fandt for hver Gang noget nyt og fængslende.

Nu vilde jeg igen vende et Blad. Nu var det Hanne Møllmann, jeg skulde opsøge i Marstal.

Jeg fulgte Landevejen en Smule østerud til Dunkær Kro, hvor jeg styrkede mig med et Maaltid Mad og ventede paa Postrutebilen, som skulde passere dette Sted paa Vejen til Marstal.

Rutebilen kørte sydøstpaa mod Graasten, hvor et Hertugslot ogsaa havde ligget før i Tiden, men det Slot var for længe siden jævnet med Jorden.

Det var et opfriskende Syn efter en Stund at kunne se ud over et skummende Hav. Vi kørte nu mod Nordøst og Vejen løb et langt Stykke langs med Stranden, hvor Dønningerne sydende brødes mod Stensætningen. Senere svingede Rutebilen ind mod Landet igen, og endelig var vi fremme i Marstal og Bussen standsede ved et lille Torv. Marstal syntes ogsaa at være idyllisk.

Det var ikke svært at finde frem til Frk. Møllmann. Den første jeg spurgte kunde sige mig hendes Adresse. Hun boede nede i Kongensgade, i Nærheden af Havnen. Nogle Minutter senere stod jeg udenfor hendes Dør og bankede. En lille Dame med mørkt Haar med Skilning og mørke undrende Øjne betragtede mig forskende, efter at

hun havde budt mig indenfor og jeg havde sagt mit Navn. Hun blev tydeligvis saa overrasket, da en Slægtning til hendes Plejebarn pludselig aabenbarede sig i hendes Hus, at hendes Væsen blev en Smule reserveret i Begyndelsen. Men Stemningen lettede snart og hun fortalte, at hun og hendes Søster Marie, som ogsaa kom ind og hilste, havde arvet Huset, de nu boede i, efter deres Forældre, og at Antoinette Barfoed i 19 Aar havde boet hos dem i dette Hus. Hun viste mig begge hendes Værelser med Udsigt til Havnen. Da hun kom til dem i 1890 efter Fru Barfoeds Død levede Frøken Møllmanns Forældre endnu.

Det var interessant at kunne komme ind i et af disse smaa Huse, som udefra virkede saa gemytlige og egenartede. Der var lavt til Loftet derinde og der laa et ret umiskendeligt Gammeltidspræg over det Værelse med tre smaa Vinduer ud mod Kongensgade, hvor jeg nu sad og talte med de to stilfærdige gamle Damer. Det ærøske Tungemaal var meget lettere at forstaa end f. Eks. den københavnske Dialekt. Frk. Møllmann paa sin Side var helt stolt over, at hun forstod Svensk saa godt, men hun vidste ikke, at jeg satte danske Ord ind i Stedet for svenske naar disse var meget forskellige.

Farfar havde ogsaa engang været paa Besøg i Kongensgade og Farfars Børn havde hun temmelig godt Rede paa, selvom ingen af dem havde været paa Søbygaard, men de havde adskillige

Gange været Genstand for deres Samtale der.

Jeg tror nok, at det glædede Frk. Mølmann at kunne træffe nogen af den Slægt, hun havde haft saa meget tilfælles med i de forløbne Aar.

Mit Besøg blev denne Gang ikke saa langvarigt, men jeg lovede baade at skrive og komme tilbage en anden Gang.

Jeg holdt ogsaa mit Løfte, for Længslen drog mig stadig tilbage til denne dejlige Ø. Der var ogsaa noget særligt, der fængslede mig ved dette Stykke Land. Jeg følte en Slags Samhørighed med alt og alle der. Og alle de gæstfrie Ærøboer jeg kom sammen med regnede mig nok ikke som Udlænding, men som et Barnebarn til en af deres egne Øboer.

Det var ikke længere som en Fremmed, at »Tante Hanne«, som jeg nu kaldte hende, tog imod mig ved det næste Besøg og ved alle de kommende Besøg, for seks eller syv Gange anvendte jeg en Tid af mine Ferier til at gøre hende og Ærø et Besøg.

Bedst trivedes jeg i hendes lille Hus i Kongensgade, men baade hun og hendes Søster var gamle og skrøbelige, og en Sommer genfandt jeg dem i »De Gamles Hjem« i Marstal. Da havde de solgt deres Hus og faaet deres Værelse i denne udmærkede Stiftelse, som var bygget ved Godgørenhed af en Marstal-Amerikaner.

I Hjemmet i Kongensgade fik jeg noget af det Bohave at se, som stammede fra Søbygaard, og som var »gammelt og mørkt«.

Der fandtes en gammel Sekretær af malet Egetræ, der havde tilhørt Kirkeinspektøren. Den havde Tante Hanne lovet sin Søstersøn i København. Flere Aar efter kunde jeg i denne Søstersøns Hjem se denne Sekretær. Han havde ofret en kostbar Istandsættelse af den. Flere Lag Maling var blevet taget væk og jeg blev forbavset, da jeg saa, hvilket udseende smukt Møbel, der efter Istandsættelsen var blevet af den gamle Sekretær.

Tante Hanne fortalte, at hun allerede i Forvejen havde givet en antik Barokkommode til en yngre Søster i Marstal, og et saakaldt Dokumentskab til en Søsterdatter. Selv havde Tante Hanne endnu to Mahognistole i Behold og en lille Mahognikommode. Om de to Stole hørte jeg senere, at Tante Hanne solgte dem til en Nabo, da de to gamle Søstre flyttede over i »De Gamles Hjem«.

Men den lille Mahognikommode havde hun ikke lovet bort til nogen, og ved et af mine Besøg glædede hun mig med at sige, at hun havde bestemt, at jeg efter hendes Død skulde have den som et Minde om hende og Søbygaard.

Da hun døde i 1938 i en Alder af 87 Aar, sørgede hendes Søsterdatter, Fru Ankersen, ogsaa venligst for, at den sendtes til mig paa Lidingön, hvor den efter en nødvendig Istandsættelse er det kæreste Møbel i mit Hjem.

Men Tante Hanne gav mig endnu mange Beviser paa sit Venskab. For hver Gang jeg kom, havde hun ledt et eller andet

frem af sine Gemmer, som hun troede vilde glæde mig. Mest interessant fandt jeg nok de Fotografier, Silhuetter og Akvareller af Søbygaardsslægten, som hun forærede mig.

Saa fik jeg da at se, hvordan flere af dem havde set ud, og selv hvordan de sommetider havde været klædt, for blandt det Tante Hanne med saa gavmild Haand skænkede mig fandtes ogsaa en grøn, velbevaret Silkekjole, som Fru Barfoed som nygift havde baaret i sit første Hjem »Hummeltofte« paa Sjælland for ca. 125 Aar siden. Endvidere en sort Silkemantille kantet med Sømme og Flæser og et langt karmosinrødt Skuldtersjal af Silke med en bred indvævet Bort, som hendes Søster, Fru Helmer, ofte havde haft paa, naar hun vandrede omkring i sin Have paa Søbygaard, fortalte Tante Hanne.

Fru Barfoeds Datter, Antoinette, havde paa sin Konfirmationsdag i Bregninge Kirke baa-ret det store hvide bløde Uldsjal med Frynser, og oversaaet med smaa indvævede Buketter, som nu ogsaa er blandt mine Søbygaardsminder.

Men det var ikke alt. Seks tynde Sølvskeer, som maaske havde været i daglig Brug derude paa Søbygaard, et Guldur, som Farfar havde foræret Ovidia, sin ældste Søsterdatter, og som antagelig har tilhørt Farmor, medens hun endnu levede, og smaa Mindebøger med Vers forfattede af Slægt og Ven-

ner, forærede hun mig ved forskellige Lejligheder.

Desuden var der to Ting, som glædede mig mere end alt andet. Den ene var en gammel ærøsk Avis fra den 5. Marts 1821, indeholdende en Nekrolog, som en Ven til min Farfars Far havde skrevet ved hans Død.

Den anden var en lille tynd Bog, et Mindeskrift, som to Venner, Frederic Barfoed og C. Ploug havde ladet trykke efter Farfars yngste Broders Ove Barfoeds Død i 1841. Den indeholdt en Levnedbeskrivelse af den unge Afdøde, en Tale af ham, som han havde holdt i den Skole, hvor han virkede, Præstens Ligtale ved Begravelsen og Vers, som begge Vennerne havde skrevet og læst ved hans Baare.

Hanne Møllmann var 18 Aar, da hun første Gang kom til Søbygaard og i ca. 20 Aar, eller til den Gang, da den gamle Fru Barfoed døde i 1890, var hun der i forskellige Perioder for at underholde og have Tilsyn med Fru Barfoeds nervesyge Datter, Antoinette. At den gode lille Hanne gennem alle disse Aar blev en Ven og Støtte for dem alle i Hjemmet, det er ikke svært at forstaa. Naar til sidst den gamle Moder og hendes syge Datter var de eneste, der fandtes tilbage af Søbygaard-Slægten, kunde den gamle roligt gaa Døden i Møde i Vished om, at Hanne Møllmann nok skulde tage sig kærligt af hendes efterlevende Datter.

Ved mit første Besøg paa Søby-

gaard havde jeg inderligt ønsket at Væggene kunde tale.

Nu blev det i Stedet en lavmælt Stemme, som med smaa enkle Ord gav mig det ene Billede efter det andet af Livet paa den gamle Gaard gennem svundne Tider. Naar jeg sammenfatter alle disse smaa Hændelser, Beskrivelser og Samtaler, hvilket den gamle Fortællerske med en forunderlig Erindrings-Skarphed kunde gengive, blev de, om hvilken hun berettede, paany levende Mennesker for mit indre Syn. Deres Udseende kendte jeg jo allerede gennem de Afbildninger, jeg havde faaet. Nu fik jeg ogsaa at høre om alle deres Sorger og Bekymringer.

Efter Fru Barfoeds Død blev der Auktion paa Søbygaard, efter at Antoinette havde faaet de Møbler, hun kunde føre med sig til det møllmannske Hjem.

I en eller anden dansk Avis kom der en Beskrivelse af denne Auktion. Fru Barfoeds Søsterdatter, Diakonissen Elisabeth Daugaard i København, klippede denne Beskrivelse ud og sendte den til Faster Aurelia i Stockholm. I hendes efterladte Papirer fandt jeg dette Avisreferat oversat til Svensk.

Frøken Møllman fortalte ogsaa om denne Auktion. Selv havde hun dengang købt de Sølvskeer, som hun havde foræret mig. Flere Hjem i Marstal og i Ærøskøbing kan endnu i Dag glæde sig over smukke Ting fra denne Auktion. Helt fra København var der kommet Købere.

Fru Barfoed og hendes Søster

Fru Helmer havde bl. a. haft en Pige fra Marstal til Hjælp i sit Hus ved Navn Marie Abelone Albertsen, som altid, selv efter at hun havde forladt dem og giftet sig, havde haft deres store Fortrolighed og Venskab. Ofte gik der Brev fra Søbygaard til Marie i Marstal for hos hende at hente Hjælp i nogle af deres Bryderier.

Til Auktionen paa Søbygaard kom Marie ogsaa. Hun tog Vare paa en Del usælgelige Ting, som var blevet tilbage. Der var bl. a. en Masse gamle Breve, Familiebibelen og meget andet. Alt blev siden liggende i hendes Gemmer, og efter hendes Død har hendes Datter og Svigersøn, Vognmand Chr. Hansen Jensen, taget sig af disse Sager.

Alt dette fik jeg at vide af Hanne Møllman. Jeg fik oven i Købet at vide, at Chr. Hansen Jensen levede endnu og boede i Marstal.

En Gang, da jeg havde gjort Tante Hanne en lille Sommervisit, vilde hun følge mig ned til Færgen, da jeg skulde rejse. Fra »De Gamles Hjem«, hvor hun nu boede, var Vejen ned til Færgelejet temmelig lang for den gamle Dame og min Taske var ogsaa temmelig tung, hvorfor jeg ringede efter en Bil.

Da vi steg op i Bilen, sagde Tante Hanne, idet hun pegede paa Chaufføren, »det er Vognmand Jensen«. Saa snart Bilen var naaet frem til Færgen, hilste jeg paa ham, sagde mit Navn samt at jeg havde hørt, at han havde en Del Minder fra Søbygaard. »De kunde jo være kom-

met hen til mig«, sagde han, »saa kunde jeg have vist Dem det«, og saa nævnede han noget om en Silhuet, hvor Kirkeinspektør Fabricius bar Nakkepisk.

Der blev ikke Tid til at gøre nogen videre Spørgsmaal, men jeg lovede ham, at jeg vilde gøre ham et Besøg næste Gang jeg kom til Ærø.

Mit næste Besøg blev i 1930 hvor min yngste Søster Annie ogsaa var med.

Saa snart vi kunde, opsøgte vi Vognmand Jensen, og som han havde lovet, hentede han baade Silhuetten og meget mere frem. Der var en lille Klokke af Sølv, som blev anvendt ved Maaltiderne, og der var et Signet med Farfars Vaaben og Initialer og andre Smaating. Og paa Væggen hang Spejlet, som hans Svigermoder købte paa Auktionen, og som man ogsaa kunde se paa Billedet med Silhuetten.

Vi gjorde forlegne Forespørgsler om vi muligvis kunde faa Lov til at købe nogle af disse Sager, men det blev afslaaet. Men hvordan det nu kan være, saa maa hans Hjerte være blevet blødgjort, for lige pludselig, medens jeg fortalte om de Minder, jeg allerede havde faaet af Frøken Hanne Møllmann, skød han Signetet hen til mig med Ordene: »Det kan De faa«.

Jeg tror ikke, at han forstod, hvor glad han gjorde mig. Det var jo netop et saadant Signet, at Dr. Fabricius havde spurgt efter.

Vi skyndte os hjem til Tante Hanne og fortalte om vor Erhvervelse.

Om Aftenen blev vi indbudt til Kaffe hos Tante Hannes Søsterdatter. Tante Hannes gamle Broder, en fhv. Søkaptajn, var ogsaa kommet derhen. Efter Kaffen foreviste jeg Signetet, som jeg havde taget med. Saa siger Kaptajn Møllman: »Men Hanne, saadan et har jeg ogsaa i Værktøjskassen, den jeg fik fra Søbygaard«.

Da Kaffeselskabet var færdigt, fulgte vi naturligvis med Kaptajn Møllmann til hans Hjem. Han var Enkemand og havde et af disse smaa Miniaturehuse, som der findes nok af i Marstal, og som han selv passede.

Uden at behøve at søge efter det, gik han direkte hen til et Skab i Køkkenet og kom tilbage med Signetet i Haanden. Vi granskede det. Det var Farfars Mors Signet. Ligesom sin Ægtefælle havde hun ogsaa Vaabnet og sine Initialer indgraverede, men desuden sit Motto: »Gud er mit Haab« under Vaabnet.

Hvilken Lykkedag, der saa uformodet havde tilført os, Børnebørnernes Børn, disse to Signeter. Det var jo dengang 109 Aar siden Farfars Far for sidste Gang havde forsegleet et Brev med sit Signet, og det var 81 Aar siden hans Hustru havde lagt sin Pen ned. *)

*) Det Signet, som Aurelia Fabricius havde anvendt i det adelige Hus, tilhørte sikkert hendes Fader, Dr. Julin Fabricius. I hans Signet fandtes foruden hans Initialer hans Valgsprog: Frangor non flector indgraveret under Vaabnet. Dette Signet er desværre forsvundet

Ved vort Besøg hos Vognmand Jensen havde vi faaet hans Til-ladelse til at laane Billedet med Silhuetten. Den var udført paa Søbygaard ca. 1805.

Vi gik ind til en Fotograf med Billedet og fik en udmærket Re-produktion. Ogsaa det blev et værdifuldt Bidrag til Slægtsmin-derne.

Vognmand Jensens Svigermo-der havde jo ogsaa reddet en Masse gamle Breve, havde Tante Hanne sagt.

Ja, det er en særlig Historie med de Breve, som bliver for lang at komme ind paa her. Gen-nem en Del samvirkende Om-stændigheder endte det saa lyk-ke ligt, at da jeg i December 1945 var indbudt til en Familiefest hos Frøken Møllmanns Søsterdat-ter, Fru Valborg Ankersen i Kø-benhavn, kom en anden af hen-des Søsterdøtre derhen, medbrin-gende en Pakke, der indeholdt

mere end et Kilo af de gamle Søbygaardsbreve.

Hanne Møllmanns Stemme var dengang blevet stille for længe siden. Men disse Breve, som jeg ved dette Tilfælde modtog og kunde føre med hjem til Sverige, de fortsatte med endnu mere le-vende og indgaaende at fortælle om de forskellige Mennesker, som Tante Hanne havde berørt i sine Beretninger.

Og ikke alene det. Her kom jeg ogsaa til at møde en ældre Generation, en Generation, som havde forladt deres Søbygaard længe inden den unge Hanne Møllmann gjorde sin Entré der.

At lære gode, fine, noble Men-nesker at kende og vinde deres Venskab, beriger vort Liv mere end noget andet.

Jeg er derfor glad og taknem-melig for, at det blev mig for-undt at kunne gøre Hanne Møll-mans Bekendtskab, medens hun endnu fandtes i Live.

Søbygaard i et Sekel

Hvad de gamle Breve beretter

Den, som kommer til at læse i Slægtens »Stamtavle« af F. B. og L. P. Fabricius, samt i det under en Aarrække udkomne, men ikke afsluttede Arbejde af samme Forfattere, »Diplomatarium Fabriciorum« faar i disse to Arbejder de ydre Konturer at vide, eller med andre Ord alt som gennem Arkivforskninger er til at lede op vedrørende Kirkeinspektør Ove Fabricius' Fader og Farfar, de to Sognepræster i St. Rise paa Ærø.

Et betydeligt mere levende Billede kan man gøre sig af Ove Fabricius, hans anden Hustru, Børn og Børnebørn, samt om Livet paa Søbygaard paa deres Tid, takket være de før omtalte Breve, og gennem det, gamle Folk har haft at fortælle, og som de igen delvis har hørt af deres Forældre, og hvorom der nu her skal fortælles.

Om Oves første Ægteskab med Anna Clausen véd man desværre ingenting, andet end at de viedes i 1784, og at Ove Fabricius blev Herre paa Søbygaard og maatte tage Haand om den store Ejendom.

Vi véd ogsaa, at dette Ægteskab varede i 18 Aar, eller til Hustruens Død i 1802, og desuden, at en ung Pige fra en Nabogaard, Anna Cathrine Nissen, kom til Søbygaard for at passe Husets Frue, der begyndte at blive gammel og svag, og ikke længere alene orkede at klare alle en Godsejerfrues Pligter.

Den Unges Tilsynekøbst i Hjemmet fik, som kendt er, skæbnesvangre og helt uventede Følger. Hun og Husets Herre blev optændt af Kærlighed til hinanden, og det endte med, at Anna Cathrine blev Husfrue paa Søbygaard, da den gamle kort Tid senere døde.

Det var den 11. Marts 1802, at Oves første Hustru gik bort. Hun var ved sin Død 68 Aar gammel.

En Sensommerdag, 1802, eller nærmere bestemt, den 16. August dette Herrens Aar, viedes Ove Fabricius og Anna Cathrine Nissen fra Vestermølle Gaard. Anna Cathrine var Datter af Jens Nissen og hans Hustru Sophie Olegaard Brix. Den sidste havde før været gift med Ejeren af

Vester-Mølle. J. Sondermand. Ved hans Død arvede hun Gaarden og Møllen, giftede sig med Jens Nissen, og endnu medens dette nedskrives sidder Slægten Nissen som Ejere af Vester-Mølle.

Antagelig stod Brylluppet i Brudens og hendes Forældres Hjem, der ligger temmelig nær ved Søbygaard, og Præsten, der viede Brudeparret, var Oves 9 Aar ældre Broder, Christian Fabricius, Sognepræst i Skanderborg i Jylland.

Der er ingen Tvivl om, at de to, der her forenede deres Skæbner, var varmt og inderligt knyttet til hinanden, og deres Bryllupsdag havde derfor kunnet blive en straalende lykkelig Dag, om ikke deres Samvittighed havde været skyldtyngtet.

I 18 Aar havde Ove efter alt at domme været en trofast Ægtefælle til sin 28 Aar ældre Hustru. Efterverdenen dømmer ham nok ikke saa haardt, fordi han begik det Fejltrin at svigte den gamle, da den 20-aarige Anna Cathrine Nissen, ung og frisk drog ind i hans Hus for at være den Gamle til Hjælp og Selskab. Ove selv var dengang 40 Aar.

Men Samtidens Dom havde nok ikke indeholdt Forladelse, hvis nogen havde faaet Kendskab om Sagernes rette Sammenhæng. Ove var jo en betroet og agtet Mand i Kirkens Tjeneste, idet han paa den Tid var blevet udnævnt til kgl. Kirkeinspektør for alle Ærøskirker. Som Følge deraf havde han megen Omgang med Biskop og

Præster, og hvordan disse vilde se paa det Forhold, at han havde svigtet sin døende Hustru, er let at forstaa. Især Pastor Monrad i Bregninge Kirke dundrede strengt om Synd og Straf fra sin Prædikestol om Søndagen, og saa ikke mellem Fingre med nogen, der havde gjort, hvad der var forkert.

Der var sikkert ingen, der forundrede sig over, at Anna Cathrine efter en Tid forlod Søbygaard for at rejse til Uetersen i Holsten. Men ingen vidste, at hun der fødte en lille Søn, en Maaned efter den Gamles Død paa Søbygaard.

Det er let at forstaa, hvor tungt det maatte føles for de to Mennesker, ikke at vove at tage den lille Nyfødte hjem efter Brylluppet, men i Stedet lade ham vokse op i et fremmed Hjem. I hvis Varetægt de havde efterladt den lille, kender man intet til. Man véd heller ikke, hvor gammel han var, da han førtes sammen med sine øvrige Søskende, blot at det skete til sidst. I Daaben havde han faaet Navnet Jens Christian. Jens efter sin Morfar, og Christian efter sin Farbror eller Morbror, der begge var Præster. Den sidstnævnte havde forladt den præstelige Bane, da hans Mor bad om hans Hjælp til at tage Haand i Hanke med Gaarden.

Der er et Spørgsmaal, man ikke kan undlade at gøre sig, naar man ser tilbage paa det, der hændte og skete paa Søbygaard.

Hvad kunde formaa den 22-aarige Præstesøn Ove Fabri-

claus til at gifte sig med den 50-aarige Enke Anna Clausen, Ejerinde af Søbygaard?

Man kan ikke finde anden Forklaring end den, at det paa den Tid ikke hørte til Usædvanlighederne, at unge Præster, som afløste afgaaede Præster overtog baade Embedet og den afdødes Enke uanset hendes Alder. Den unge Ove, som var kommet som Forvalter til Søbygaard, var sikkert baade køn og velopdragen, og Gaardens Ejerinde kunde jo have været baade ungdommelig og behagelig trods sine 50 Aar, hvorfor Ove ikke havde noget imod at acceptere hendes Forslag om at blive som Ægteemand paa den store smukke Gaard. Maaske fik han ogsaa derigennem Mulighed for at række sin egen Familie en hjælpende Haand. Hans Mor var ved hans Fars Død endnu ikke fyldt 50 Aar, og han havde 7 Søsken i Live. Da Ove senere døde, vidnede en af hans Venner jo om hans Hjælpsomhed mod Slægt og Venner.

Antagelig for sikkert at binde den unge Ægteemand til sig gjorde hans Hustru meget snart et Testamente op, gennem hvilket han blev sikret Søbygaard ved hendes Bortgang.

At Testamentet blev skrevet saa snart efter Brylluppet, faar man at vide gennem en Brevkopi. Vognmand Jensen i Marstal er nemlig i Besiddelse af en Kopibog, hvor Ove Fabricius har taget Afskrift af en Masse Breve og Embedshandlinger som Kirkeinspektør.

Den 8. Junj 1802 skriver han til sin Ven Stifts-Revisor Bøtcher i Odense:

De vil vist nok sige, at stedse, naar jeg er i Trang, kommer jeg til Dem og jeg tilstaar Dem gerne, at jeg meget ofte besværer Dem snart med et snart med et andet, men dertil er ingen anden Aarsag end den Fortrolighed jeg har til Dem.

For denne Side vil jeg gerne bede Dem, at De vilde have den Godhed for mig at forskaffe mig et Kongebrev eller kongelig Tilladelse til at indtræde i et nyt Ægteskab. Min Kjærestes Navn er Anna Cathrine Nissen og er Datter af min Naboe J. Nissen paa Vestermølle. Gerne ønskede jeg tillige, at De vilde besørge den Clausul tilføjet, at jeg maatte lade mig vie af hvad Præst jeg vilde, naar Kirkens Betjening alligevel bliver betalt. Min Broder i Jylland har ytret det Ønske, at han vilde nok forrette Copulationen, og alle Vanskeligheder fra Hr. Monrads Side er hævet, naar denne Clausul er med indrykket i Kongebrevet. Et kongeligt confirmeret Testamente, oprettet imellem min salig Kone og mig, har allerede hvilet i mit Gemme henved 17 Aar, og det de skal have forbinder Testamentet mig først at betale efter et Aars Forløb, men derfor er jeg dog ikke forbunden til at sidde ugift saa længe, og min huuslige Forfatning taaler heller ikke, at jeg opsætter Tingene længere.

Venskabeligt vilde jeg derfor anmode Dem, at De forskaffer mig ovenbenævnte Kongebrev, det snarreste skee kan, og at De vilde lægge denne Godhed til at gøre det første

Udlæg, samt at De vil holde det hemmeligt. Jeg skjøttede ikke ret vel, at nogen skal vide det, førend Kongebrevet er indtruffet. Med Erkendtlighed skal jeg remittere Deres Udlæg og sende Bekostningen saa snart samme bliver mig communiceret. Stedse er jeg med den sandeste Højagtelse Deres Velbyrdigheds hengivne Ven og forbundne Tjener.

Fabricius.

Det fremgaar jo ikke, af det han skriver angaaende Testamentet, at det gjorde ham til Arving af Søbygaard, men saadan var Forholdet dog. Men i Brevet kan man i Stedet se, hvor forceret og hemmelighedsfuldt det nye Giftermaal var.

Gennem den nysnævnte Kopibog faar man ogsaa at vide, hvor ivrig Ove var efter at faa den ledige Kirkeinspektørbestalling.

Den 24. Maj 1800 afsender han to Breve, et til Kongen og et til Biskoppen i Odense. Det førstnævnte har følgende Ordlyd:

Vor mægtigste, allernaadigste Konge!

Ved nuværende Vacance af Kirke-Inspecteur Tjenesten paa Ærø vover jeg allerunderdanigst at bønfalde Deres kongelige Majestæt at samme Embede maatte mig allernaadigst forundes. Jeg fordrister mig i allerdybeste Underdanighed at nedlægge for Deres kongelige Throne den Forsikring, at jeg i alle Henseender skal beviise mig som retsindig og redelig Mand i samme Embede, ligesom jeg har forhvervet mig al fornøden Kundskab i Regnskabsfaget til at kunne forestaae Embedet til Deres kongelige Majestæts aller naadigste Velbehag; dertil er min

oeconomiske Forfatning af den Beskaffenhed, at jeg som Ejer af 100 Tønder Land af den udlagte Hovedgaard Søbygaard Herredet kan stille af fornøden Sikkerhed og Betyggelse for alle de Kirkens Penge, som Kirke-Inspecteuren aarlig har at imodtage. I allerdybeste Ærefrygt henlever jeg

Allernaadigste Konge

Deres kongelige Majestæts
allerunderdanigste, tropligtigste
Tjener.

Ove Fabricius.

Søbygaard paa Ærø, den 24. Maj
1800.

Men det varer noget med Svalet, og han afsender derfor i December samme Aar til sin Ven Stiftsrevisor Bøtcher et meget artig og vel formuleret Brev med en Begæring om et Par Linier for at faa at vide, om »Deres Velædelhed tror, at der findes Haab om den ansøgte Kirkeinspektørbestalling eller om der er kommet noget i Vejen«.

Han motiverer sit Ønske om at faa dette Embede med, at han gennem den Løn, det skulde tilføre ham, kunde »saa meget desto bedre komme mine Søsken- de til Hjælp, som og bedre fremhjelpe min Søsters smaa Børn, som jeg i Faders Sted har antaget«.

Endnu et Aar maa Ove gaa i Uvished om hans Ansøgning vil blive bifaldet eller ej.

Stiftsrevisor Bøtcher, der er Medhjælper hos Biskop Bloch i Odense, faar Resultatet at vide i Forvejen og kan ikke tie stille, men afsender følgende Brev til Søbygaard:

Ærbødige Hr. Fabricius!

Endskønt jeg bestandig har en Frygt for at bekendtgøre visse Hemmeligheder før Tid er, saa tør jeg dog med Tillid til Deres Tavshed tilmelde Dem, at De muligt næste Fredag, eller dog med det allerførste, vil findes i Colligiæ-Tidende som Kirke Inspecteur paa Ærø med 100 Rd. staaende Løn, mod at stille 100 Rd. Caution. — Jeg véd det fra en saa sikker Kilde med næste Post fra København, at jeg uden Betænkning hermed kærligt lykønsker den Kongelige Kirke Inspecteur Hr. Fabricius. Herr Döring gaar ud af Sessionen og Stiftamtmanden faar med Biskoppen i Fyen Overdirectionen.

Vale atqve fave (Farvel og lev vel)
Totus tuus (helt din)

Bøtcher.

Odense d. 8. Juli 1801.

Ikke mange Dage derefter kommer Bekræftelsen paa det, Herr Bøtcher i Forvejen havde berettet, og et meget artig Takbrev afsendes den 24. Juni fra den nyudnævnte Kirkeinspektør til Biskoppen den »Højædle Højærværdige Herr Doctor T. Bloch i Odense«.

Bestallingen tiltrædes tydeligvis med det samme, for den 22. Juli 1801 afgaar følgende Brev til Landsfogden, som af en eller anden Aarsag ikke er blevet indbudt til Søbygaard, da der holdtes Kirkesession, og da alle Øens Præster havde været samlede:

Højædle velbyrdige Herr Landsfoged!

Da nogle faa gode Venner kommer til mig førstkommende, og jeg tror, jeg tør regne Dem blandt de-

res Tal, saa tager jeg mig den Frihed hjerteligst at anmode Deres Velbyrdighed og gode Kjæreste, tillige med Hr. Branddirecteur Dese-nes, at De vilde bevise min Kone og mig den Fornøjelse at dele en glad Dag med os; mit Huuses Lejlighed er saa indskrænket, at jeg ikke kan have alle mine gode Venner hos mig paa en Gang, og ved Kirkesessionen opholder Forretningen os saalænge, at man ligesom har den anden Fastebededag i Aaret. Paa Grund af disse sande Aarsager vil Deres Velbyrdighed undskylde, at jeg ved den Lejlighed forbigik Dem. Deres Nærværelse hos mig ovennævnte Dag vil forsikre mig om Venskab, der stedse ønskes vedligeholdt af

Deres Velbyrdigheds ærbødige

Tjener

Fabricius.

Søbygaard, den 22. Juli 1801.

Da Ove og hans Hustru indbød deres Venner til at »dele en glad Dag« med dem i deres Hjem, kan man forstaa, at Husets Frue dengang endnu ikke var sygnet hen, men at Anna Cathrine Nissen antagelig allerede da var kommet til Søbygaard for at være til Hjælp, saa meget mere som Huset gennem Ejerens nye Embede ogsaa havde faaet en større Repræsentations skyldighed, og den gamle formodentlig allerede havde Fornemmelsen af den kommende Sygdom, der skulde ende hendes Dage, hvilket skete den 11. Marts 1802.

Interessant havde det været, om man havde kunnet faa noget at vide om den Afdøde. Hvordan

saa hun mon ud? Hvilke Karakteregenskaber havde hun? Hvordan havde hendes og Oves Samliv artet sig? Meget er der, man gerne vilde vide, men der findes intet tilbage, som kan være til den mindste Vejledning ved et Svar paa alle Spørgsmaalene.

Takket være gamle Papirer, som gennem lykkelige Omstændigheder blev bevaret under snart halvandet Sekel, kan man dog gøre sig en ganske god Forestilling om Oves andet Ægteskab og om Livet paa Søbygaard, efter at Anna Cathrine var draget ind som Husmoder.

Maaske var det, medens hun endnu var i Holsten, at hun tilvirkede og broderede en lille Mappe til sin »Kæreste« med hans Initialer paa Bagsiden.

Da hendes kommende Ægtefælle rørt og lykkelig modtager den lille Gave, skriver han følgende Digt ind paa et Blad i den lille Mappe:

Bedste, som mit Hjerte ejer,
Elsk mig, som jeg elsker dig;
Hvordan saa end Lykkens Hjul sig
drejer,
Jeg med dig er stor og glad og rig,
Himlen give Dig, da det i Aar,
Du min søde Kone blive maa.

Hvilken from Ledsagerinde!
Gør du ej min Vandring let.
Ej min Mund kan Ønske finde,
Som mit Hjerte tolker ret.
Gode Sjæl! Dig Himlen give
Meget mer end jeg kan skrive.

Naar jeg efter Dagens Møje
søger Ro og Fryd hos dig,

Modtar mig dit blide Øje,
Kærlighed det siger mig.
At det er din største Glæde,
Naar jeg iler i din Favn,
Altid staar du mig tilrede,
Gud velsigne Trines Navn.
ønskes af O. Fabricius.
Søbygaard, den 1. Juni 1802.

Et Par Maaneder senere, eller som forud nævnt den 16. August 1802 bliver Anna Cathrine Oves »søde Kone«.

I November følgende Aar nedkommer hun med en lille Datter, som i Daaben faar Navnet Anna Sophie Frederikke. Næsten to Aar senere ser endnu en lille Datter Dagens Lys paa Søbygaard, og hun faar Navnet Antoinette Caroline Dorothea. I November 1807 forøges Søskenflokken med endnu en lille Pige, Elisabeth Nicoline. En Dag da den lille Sophie, som den ældste Datter kaldtes, var et Par Aar gammel, kom en Mand, der var helt god i Kunsten at klippe Silhuetter, og tilbød Familien sin Tjeneste. Det var temmelig almindeligt paa den Tid, da Fotografering endnu ikke var kommet i Brug.

Familien placerede sig i et af Værelserne i den øverste Etage med Udsigt til Gaarden og Vejen over Voldgraven. Der havde Kirkeinspektøren sit Arbejdsværelse, og der kunde han være mest uforstyrret.

Mellem Vinduerne hang et Spejl, og under det stod et lille Bord. Ved dette anbragtes lille Sophie; hun fik en Nøgle at lege med for at forholde sig rolig.

Anna Cathrine satte sig med sit Strikketøj bag hende ved det venstre Vindue, og Ove selv anbragte sig ved sit Skrivebord ved Væggen til højre.

En lille Fugl i sit Bur hang ved Siden af hans Skrivebord.

Ove bar Nakkepisk ifølge Tidens Skik. Han tog sin Gøasepen og lagde et Papir foran sig paa Bordet, og den lille Gruppe gjorde Indtryk af en hyggelig Idyl. Billedet findes endnu i Behold hos Vognmand Jensen.

Man kan næsten gætte sig til, at man begynder at længes efter en Søn i Familien. Hvis man gætter rigtigt, saa gaar Forældrenes Ønske ogsaa i Opfyldelse, for den 8. November 1809 bliver der atter en Forøgelse i Familien, idet der den Dag fødtes den lille Hans Christian.

Anna Cathrine havde nu faaet en stor Familie at passe paa. Hendes Mand havde ogsaa taget sig af sin yngste Søster, Frederikke Georgia, men hun blev ikke nogen Glædespreder i sin Broders Hus. Hun led af daarligt Lune, var fordringsfuld, paastaaelig og ufor nøjet, men fik alligevel Lov til at blive paa Søbygaard indtil sin Død 1845.

At Anna Cathrine i disse Aar udvikledes til en driftig og dygtig Husmoder er let at forstaa, og Arbejde manglede hun sikkert ikke.

Husets Herre havde ogsaa en stor Arbejdsbyrde med den store Gaards Pasning og det ansvarsfulde Hverv som kgl. Kirkeinspektør. Desuden havde han en Plads i Kystbevogtningen, og han

findes afbildet i en Uniform hidrørende derfra.

Danmark var ved denne Tid indviklet i Krig med England, og de danske Farvande hjem søgtes mere end een Gang af engelske Flaadebesøg.

Men trods alt Sliddet og Arbejde var det nok en lykkelig Familie, som i disse Aar levede deres Liv paa Søbygaard, og Forholdet mellem de to Ægtefæller var sikkert blevet endnu inderligere i Aarens Løb.

Endnu et synligt Bevis findes for, hvor skattet og elsket Anna Cathrine var af Ægtemand og Børn.

Til hendes Fødselsdag den 8. Juni 1811, da hun fyldte 30 Aar, havde Faderen øjensynlig været Børnene behjælpelig med paa et stort Ark, sirligt at prente et Digt ned for at hylde Mor paa Dagen. Dette Digt findes i Glas og Ramme, og er, som saa mange andre Ting fra Søbygaard, havnet i Vognmand Jensens Eje. Det lyder:

Et velment Ønske til vor dyrebare
Moder Anna Cathrine Fabricius paa
hendes Fødselsdag den 8. Juni 1811
af

hendes lydige Børn
Anna Sophie Frederikke Fabricius
Antoinette Caroline Dorthea
Elisabeth Nicoline
Hans Christian.

Med denne Blomsterkrands omvinder
Den sande Børneømhed dig,
Med den vor Kærlighed dig binder,
O, Moder uopløseligt.

O, maatte dette Blik afmale,
 Hvor højt vi Moder! elske dig!
 O, kunde dette Hjerte tale,
 Og lykkelig udtrykke sig!

Men kan vor Mund nu ej forklare,
 Hvad i vort Hjerte foregaar,
 Saa skal vor Daad dog aabenbare,
 Hvor ømt for dig vort Hjerte slaar.

Hvis vi til nogen Last forfalder
 Og derved drages bort fra dig,
 Saa skal vor Kærlighed os kalde
 Tilbage umodstaaelig.

Det skal vor Glæde stedse være
 at udstrøe Blomster for din Fod,
 Paa Hænder ville vi dig bære,
 Hvor ikke Livets Vej er god.

Din Æmhed ville vi paaskønne
 Ved Kærlighed og Lydighed.
 Og hvad vi ikke kunne lønne
 Fra Gud vi alle beder ned,

Naar denne Dag paany frembryder
 Naar vi paany den se opstaae,
 Vi, som i Dag os atter fryder
 Og kalde dem til Vidne paa.

At vi forsætlig aldrig bryder,
 Hvad vi i Dag har lovet dig,
 Og at vi hjertelig os fryder,
 Naar vi dig skue lykkelig.

Man maa haabe, at Moderhjer-
 tet varmedes af det fine Digt og
 af alle de smaa udklippede og
 paaklistrede Papirblomster, som
 prydede Billedet.

Men et Spørgsmaal trænger sig
 uvilkaarligt frem, naar man læ-
 ser gennem Overskriften til Dig-
 tet: Hvorfor var den lille Jens
 Christians Navn ikke blandt de
 andre Børns? Han var dengang

9 Aar gammel. Var han endnu
 hos Fosterforældrene, eller var
 han maaske sat i en eller anden
 Skole? Spørgsmaalet maa des-
 værre staa ubesvaret.

Det var den 8. Juni 1811, at
 Anna Cathrines 30 Aars Fødsels-
 dag fejredes, og et Aars senere, den
 14. Juni, fødte hun atter en lille
 Datter, der fik Navnet Anna
 Cathrine efter sin Moder. Men
 den lille Datter døde, inden hun
 var fyldt 2 Aar.

Det syvende og sidste Barn
 fødtes den 3. Juni 1815. Det var
 en Søn, og han fik Navnet Ove
 efter sin Fader.

Kirkeinspektør Ove Fabricius
 som engang i sin Ungdom havde
 været Kadet i det »Danske Asia-
 tiske Kompagni«, havde nok en
 vis Kærlighed til Søen tilbage, og
 en Julidag i 1814 tager han de
 ældste Børn med sig paa en Sejl-
 tur til Jylland, for der at hilse
 paa sin Broder og Svigerinde i
 Skanderborg Præstegaard.

Hans Hustru havde imedens
 Tilsyn over Gaarden og gaar der
 i Ængstelse for Manden og Bør-
 nene, for hvordan de skal klare
 sig paa Søfarten. Hun skriver et
 langt Brev adresseret til Skan-
 derborg og eftersom Brevet er
 det ældste i Samlingen gengives
 Størstedelen af det her. Det er
 dateret den 16. Juli 1814.

Dyrebare kiære Mand!

Med megen glædes Følelse mod
 tog jeg Dit kiære Brev Tirsdagen
 den 12. Julii. Du kiære gav mig her
 et nyt Beviis paa Din Hengivenhed
 for mig, idet Du gav mig saa straks
 Du kom paa Jydsk Grund Efterret-
 ning om Din og de kiære Glutters

Tilstand paa Reisen. Dit Ophold paa Øerne spurgte jeg om Mandagen, og glædede det mig usigeligt meget, at Du i Steden for at krysse med Modvind paa Søen, opofrede Tiden hos saa kiære og gode Venner. De søde Glutter hørte jeg ogsaa at have danset paa Munkøe, alt var mig meget kiært at høre, men før jeg havde den Lykke at spørge fra dig, var jeg slet ikke tilfreds med Neptunus, thi jeg forestillede mig Børnene at være helt upasselig ved at sejle med Modvind, og dine sømme Følelser at være sat i Bevægelse, da det ikke stod i Din Magt at afhjælpe dem samme, thi her sagdes, at naar Du først var Øerne forbi var ikke nogen Havn at faa, før Du kom til Jylland, og her at se var det hastigt gjort at Du var forbi Øerne, og havde altsaa Grund til at troe at Du maatte tage imod hvad der kom og derfor var saadant Budskab mig dobbelt behageligt at Du var imellem Dine Venner, som dog saa mange Gange har ønsket sig dig, men godt var det, at det ikke blev saa som Skibsraadet lød, at opsætte Reysen til Høsten var forbie. Hvor let kunde uventede Hindringer da have nægtet Dig den sande Glæde at blive omarmet af saa dyrebar en Broder og Søster i Skanderborg, nej saa ublid vilde Skjæbnen dog ikke være Dig, jeg foerstiller mig nu Deres rene Glæder paa begge Sider, og er overbevist om (naar Sygdomstilfælde som Gud forbyde ikke gjør nogen Hindring i samme) da at nyde en jordisk Lyksalighed som jeg i Forestilling tager den oprigtigste Deel udi, og ikke kan tænke mig uden smælte hen i Taarer, jeg ønsker in-

gen større Lykke til min nuværende lykkelige Stilling end denne en Gang at være indhyllet i denne dyrebare Familie Kreds, for mundtlig at bevidne Dem mit Hiertes taknemmelige Følelser for Deres Veltænkhed og Goder imod os og vores lille kiære Lise, denne Giæld er ubetalelig og kan heller ikke ved Pen eller Ord udtrykkes hvor høit jeg elsker og agter Dem derfor! Da det nu denne Gang ikke kunne lade sig gjøre saa haaber jeg om der er Mulighed udi Du min Velsignede dog formaar disse vore sande Venner til engang at beviise os den sande Ære og Glæde at gjøre een Tour til Ærøe, thi ellers nyder jeg nok næppe den Lyksalighed paa Jorden, da vores huuslige Forfatning ikke kan tillade begges Fraværelse paa engang, men det giælder nok mest om at faa Bønhørrelse. Det vilde vist glæde den gode Søster og Broder naar de blev Vidne til at Din anvente Fliid var af den gode Gud lønnet med saa rigelig een Frugtbarhed af skønne og gode Ting og allerhelst der hvor der før har været Vand.

Du lille allerkæreste ønsker vel ogsaa gjerne at vide hvorledes det er med os alle her og tillige hvorhvit vi ere færdige. Du maa ikke tro min bedste at Tiden er spildt men vi er langt fra ikke saa nær færdig som du ventede da du glædede mig med Brev, først gjorde denne højst bedrøvelige Skiebne hos Johansen (som jeg kan forestille mig har gjort et heftigt Indtryk hos dig, din kærlige Paamindelse skal jeg med Omhyggelighed efterkomme) Forhindring at vi ikke kunde

faa Seyfert den hele første Uge thi der maatte mange Mennesker i Arbejde og Seyfert — — — — —

Den gode Hr. Kiellerup saavel som jeg er ret bekymret at det gaar saa længe hen men det var umuligt at faa begyndt før og efter at der er blevet begyndt gaar det ogsaa meget godt. Vi tager vores egne Folk til Hjælp naar de fra deres Arbejde kan undværes. Høet i Søemarken er opgjort og overmaade godt, det lave i Dammen er slaaget og skulde i Dag være opgjort naar ikke en stærk Regn havde forhindret samme. I Vidtsøe er ogsaa i Gaar Græsset slaaget, Kartoflerne er hyppet, Huusene ryddet og rengjorte, Tørvene stablet og en Del Baand gjort, den røde Hoppe er i god Stand og lammer nu slet ikke mere. Bierne haver givet os 3 gode Sværme siden du rejste og 4 har vi fundet nødvendig at give Opblokning, Havre Ærter og Byg haver gjort god Fremgang i min kære Mands Fraværelse formedelst den af og til faldne Regn, for nogen Tid siden var her et Par Dage ret stærk Hede, da tænkte jeg ofte paa Dig med Vemodighed, men nu i disse Dage er her ret koldt, tog derfor i Agt min allerkiæreste, at du ikke forkøler dig saa vi igen kan faa den sande Glæde at se og omfavne hinanden sunde og friske, hvad os er angaaende da er vi Gud ske tak i god Stand, jeg haaber ogsaa det samme er Tilfældet i Skanderborg. Den lille kjære Hansemand kan jeg hilse Tusinde Gange fra da jeg hilsede ham fra dig sagde han, lad mig se hans Brev og da han fik det sikke dog et lille nysselig et og kyssede det

med sin søde lille Mund og strax spurte mig naar skal vi nu ha fat paa den Faer, han er ellers saa godt tilfreds med sin Stilling som noget Barn kan være, naar jeg tilkiendegiver min Tilfredshed med ham, siger han, vil Du saa skrive det til Faer, jeg er saa artig, saa bliver han saa glad, Lev nu uden Bekymring for Dit Hiem iblant Din dyrebare Familie, og riv Dig ikke for hastig løs fra deres Arme for at komme mit i vores Urolighed, thi jeg venter nu at et Brev fra Din kiære Haand er undervejs hvoraf jeg venter mig de gladeste Efterretninger. Nyd da Glæden der til vi faar alt saadant her, at du da vid din Hiemkomst kan glædes af os, Min og Søsters med lille Hanses kiærligste Hilsen bedes at aflægges for den agtværdige Kiære Familie i Jylland. Du selv Dyrebare Mand og mine smaa kiære Glutter hilses og kyskes Tusinde Gange af Din hengivne og cvige oprigte Kone

A: C: Fabricius:

Man maa haabe, at de kære Slægtninge ogsaa kommer paa Besøg paa Søbygaard og kan beundre alt, hvad Ove har udrettet og forbedret paa Ejendommen og i Beboelseshuset. Stukaturen paa Slottets Forside skriver sig fra den Tid.

Det er ogsaa blevet fortalt, at den ene Væg i Salen optoges af et større Maleri med Faaborgmotiv. Oves Farfar stammede jo fra Faaborg, og det ligger nær at formode, at Maleriet var udført under Oves Tid, men senere er blevet overmalet.

Saa gik Aaren_e videre paa Søbygaard. De kære Børn var

begge Ægtefællernes store Kilde til Glæde. At den ældste Søn er lykkeligt indlemmet i Familien, kan læses i et lille Vers i Sophies Mindebog. Den afsluttes med Ordene:

Glem ej: Dyd og Uskyld ene
 Her kan gøre lykkelig
 Glem ej i hver Livets Siene
 Stundom at erindre mig,
 Din Dig saa inderlig
 elskende og hengivne Broder
 J. C. Fabricius.

At en usædvanlig god og kærlig Aand herskede indenfor Familien derom vidner alle de mange lange Breve, som i senere Aar blev vekslet mellem de forskellige Familiemedlemmer i et Par Generationer fremover.

Venner og Embedsbrødre til Kirkeinspektøren gæstede ofte deres Hus, og alt efter som Børnene voksede op, kom deres Venner og Kammerater ogsaa paa Besøg, og som et Glanspunkt, især i Julens Festligheder, regnedes Ballet paa Søbygaard. Da kørte det ene Køretøj efter det andet gennem Porthvælvingen og ind paa den store Gaard foran Slottet. Fra Ærøskøbing og Bregninge og fra Eggen deromkring kom de kørende og alle trivedes i det gæstfrie Hus.

Men Sorgerne udeblev dog heller ikke. Knap tre Aar efter at Ove og hans Børn havde gjort Besøget i Skanderborg Præstegaard, kom den Jobspost, at den afholdte Svigerinde, Elisabeth Nicoline, døde og to Aar der-

efter i August 1819 fulgtes hun af sin Mand, Oves ældste Broder Christian, Sognepræsten.

Men der var to, der holdt sammen, som delte baade Arbejdet og Sorgerne saavel som Lykken og Glæden. Derfor gik det ogsaa lettere for dem at komme gennem alt det, der mødte dem i de Aar.

Det haardeste Slag kom, da Ove den 11. Februar 1821 pludselig og uventet døde. Han var da 59 Aar. Ved præcis samme Alder var ogsaa hans Far lige saa pludseligt død under en Køretur mod Hjemmet. Ove var optaget i et af Gaardens Udhuse, da han pludselig faldt sammen og døde.

Det blev et haardt Slag for den stakkels Anna Cathrine, som nu blev alene om at passe den store Gaard og at opfostre og tage Vare paa alle de seks Børn.

Den yngste, lille Ove, var ved Faderens Død kun 6 Aar, og den ældste, Jens Christian, var da 19 Aar og studerede i København. Selv var hun endnu ikke fyldt 40 Aar, men hun var godt sat ind i alt, hvad der hørte til Gaardens Pasning. Hendes Evne voksede med Opgaverne, og Styrke og Kraft fik hun gennem, at der i hendes Hjerte boede en levende Tro paa en Fader i Himmelen og paa hans Omsorg for sine Børn. Paa sit Signet har hun jo ogsaa under Vaabenskjoldet ladet indgravere Ordene: »Gud mit Haab«. Men det forhindrede ikke, at hun Tid til anden maatte kæmpe med et trykkende Tungsind. Forberedelserne til Begravel-

sen blev sikkert omfattende, for Ove var jo kommet i Kontakt med mange Mennesker gennem sit Embede som Kirkeinspektør, og Familien havde mange Slægtninge og Venner.

Og saa en Dag stod Ligvognen der ude paa Gaarden foran Slottet, for at føre Søbygaards elskede Herre bort. Man havde spændt fire sorte Heste for Vognen, og paa hver Hest havde man ladet tage en Sko bort. Derigennem kom Hestene til at gaa langsomt med nedbøjede Hoveder og halte noget, og paa den Maade kom selv Dyrene til at demonstrere Sorgen.

Saa drog Sørgetoget langsomt ud gennem den store Porthvelving op til Landevejen, og saa forlod Kirkeinspektør Ove Fabricius sit kære Søbygaard for stedse.

Færden gik videre til Søby Kirke. Efter Gudstjenesten sænkedes Kisten i Graven, der var gravet nær ved den lille Kirke paa dennes nordre Side. Der, Side ved Side, skulde de fleste af Søbygaardsslægten i Løbet af de kommende Aar sænkes ned i en lang Række.

Bagefter skrev en af Oves Venner, Kannevorfi i Rudkøbing, i »Fyens Stiftstidende« af den 5. Marts 1821 følgende Dødsrun:

En Vens Erindring i Anledning af
Kirkeinspektør Ove Fabricius' Død
paa Søbygaard paa Ærø
den 11. Februar 1821

Med dybt Vemod modtog jeg det
Sorgens Budskab der bragte mig

Efterretning om din alt for tidlige Bortgang fra en kjerlig Ægtefælle og seks uforsørgede Børn, der i saa mange Henseender syntes endnu at kunne trænge til din faderlige Forsorg og kjerlige Vejledning. Den sjældne Æmhed, Kjerlighed og Fortrolighed, hvormed du behandlede alle dem, der daglig omgav dig, kendte maaske faa saa nøje som den Ven, der i en Række af Aar havde haft Lejlighed til at bemærke endog det ubetydeligste i dit daadfulde Liv. At du med Orden, Redelighed og Nøjagtighed forvaltede det Embede, der var dig betroet, er et Vidnesbyrd dine foresattes Tilfredshed stadfæster; at du utrættelig, ofte over Evne, var redebon til at hjælpe og understøtte de mange Trængende blandt din Familie, er fuldeltigt blevet bekendt for de mange hæderlige Mænd, du stod i Forbindelse med. Billig er Sorgen over din tidlige og pludselige Bortgang, men trøstende være det for dine Efterladte, at de mange skjøne Sider og ædle Handlinger, der prydede din daglige Vandel, har efterladt dig et varigt Minde, der paa en hædrørende Maade længe vil vedligeholde den Erindring hos Enhver, der kjendte dig. Langt ud i Fremtiden vil man nævne dig, som en retskaffen Mand, og denne hædrørende Benævnelse være den uforvisnelige Blomst, disse mange efterladte Venner plante ved din Gravhøj.

Fred og kjerligt Minde ledsage
dine jordiske Levninger !

Ganske sandsynligt er det, at
Vennen og Forfatteren til disse
Mindeord først udtalte dem ved

Oves aabne Grav, og derefter udleverede dem til Avisen til Trykning.

Hvor tung end Sorgen, og hvor dybt end Savnet var efter den Bortgangne, maatte Livet leves videre paa Søbygaard.

Om end Børnene i Begyndelsen var forstemte og følte Tomheden efter deres gode Fader, tog Barnesindet snart sin Ret, og for de mindste Børn var Legene snart i Gang igen. Deres Moder fik heller ikke Tid til at hænge sig i Sorgen. Alene maatte hun nu bære hele Ansvar for Børnene, Ejendommen og Folkene, og det gav hende fuldt op af Arbejde fra Morgen til Aften.

Snart kom der ogsaa en ny Bestyrer.

Hendes Mands Søster, Dorothea Cathrine, som havde været gift med en Købmand v. Essen Barfoed i Horsens, blev Enke allerede 1794 med 7 mindreaarige Børn. Gennem Oves Brev til Revisor Bötcher, da han ansøger om Kirkeinspektørstillingen, véd man, at han blev Formynder for disse Børn, og var dem behjælpelig paa mange Maader. En af Drengene, Adrian, sætter han i Handelslære i Odense, og den Kontrakt, som da blev skrevet med hans Arbejdsgiver, findes i Afskrift i Kopibogen hos Vognmand Jensen og udgør et malende Tidsbillede af en ung Drengs Arbejds- og Lønforhold paa den Tid.

Antagelig har disse Børn ofte været paa Besøg paa Søbygaard og saa hændte det, at Søstersønnen Christian og Oves ældste

Datter Sophie fattede Kærlighed til hinanden.

Den 7. November samme Aar som Faderen døde, fyldte Sophie 18 Aar, og den Dag deklareres Forlovelsen mellem Sophie og hendes 13 Aar ældre Fætter Christian v. Essen Barfoed.

Brudgommens Moder glæder sig tydeligvis meget over at faa Sophie til Svigerdatter, for paa et Blad i Sophies Mindealbum tegner og maler hun to smaa forenede Kranse med begge Initialer indeni og under skriver hun: »Erindring af den 7. November, som bragte mig min elskede Sophie til Glæde for din Moder. D. B. C.«

Noget mere end et Aar efter Oves Død og Begravelse rustes der nu til Bryllup paa Søbygaard.

Den 8. Maj 1822, den Tid da Nattergalen lader sine klokkerene Toner høre og Masser af andre Sangfugle triller hele Dagen i alle Træer og Buske omkring Søbygaard, og den lille Bæk perler dernede ved Volden og hele Naturen staar iklædt nye Højtidsklæder, da fejres Sophies og Christians Bryllup paa Søbygaard.

Med Vemod tager den unge Brud Afsked med sin elskede Moder, Søsken og det kære Barndomshjem, som hun nu forlader for altid. Men paa samme Tid lykkelig og forhaabningsfuld ser hun frem mod det nye Liv hun nu skal begynde ved sin Christians Side i den store By København.

Hvilken Lykke det er, at Menneskene ikke har Evne til at se ind i Fremtiden. Hun anede ikke, den unge Sophie, hvilken lang og tung Vej, der laa foran hende og at den Vej en Dag skulde føre hende tilbage til Søbygaard og at hun der 68 Aar senere skulde slutte sit sørgelige Jordeliv. Men alt det var hende visseligen skjult, da hun viftede Farvel til Barndomshjemmet fulgt af sine nærmestes Velsignelser og Lykønskninger.

Sophie efterlod et stort Tomrum efter sig paa Søbygaard. Alle savnede hende, baade de yngre Søsken og Tjenestefolkene og hendes Moder ikke mindst. Hun havde altid vist sig saa paalidelig, saa rolig og klog og betænksum trods sin Ungdom, og det var næsten ufatteligt, at hun nu ikke var der mere paa sit elskede Søbygaard.

Hendes ældste Broder, Jens Christian, havde allerede før den Tid forladt Hjemmet for at studere i København. Han var en begavet ung Mand, men hangjorde nok de første Aar i Hovedstaden sin Mor en Del Bekymringer med at leve over Evne med efterfølgende gøren Gæld. Da han var færdig med Studierne, viede han sig til Lærerkaldet, men hans noget urolige Lune gav sig Udtryk i mange vekslende Stillinger. Han gik til Kongen for at faa sit ene Fornavn Jens udbyttet med Julin og efter at han havde faaet kgl. Stadfæstelse paa Navneskiftet undertegnede han alt, hvad han skrev og forfattede med Julin-Fabricius.

Som allerede før nævnt, blev han Dr. phil. ved Universitetet i Kiel 1846 og svensk Statsborger i Slutningen af samme Aar. Nogle Aar tidligere havde han indgaaet Ægteskab med en svensk Dame, Elisabeth (Betty) Sofia Andrén i Gøteborg.

Det fjerde Barn i Rækkefølgen, Elisabeth Nicoline, opholdt sig efter Brevene at dømme ojetsynligt mest hos Slægtninge i Skanderborg. Oves Broder Christian og hans Hustru fik jo mange Børn, men alle døde de som smaa, og det var vel derfor, de fik Lov at faa »lille Lise« fra Søbygaard.

Efter begge Ægtefællernes Død ser det ud til, at Lise er blevet i Skanderborg hos andre Slægtninge. Slutteligen gifter hun sig ogsaa der med en Kirurg, Dr. Rasmus Dugaard, »et meget godt, sædeligt og stille Menneske. Hans Mor bor i Randers og en Broder er Adjunkt ved Sorø Latinskole«, skriver Sophie i et af sine Breve.

Man læser i Brevene, at Anna Cathrine sommetider gør en Rejse til Jylland for at hilse paa Slægten der og ogsaa, at Lise er paa Besøg paa Søbygaard, hvor hun senere ogsaa kommer for at gøre Visit med baade Mand og Børn.

Men at denne Datter ikke som de andre er vokset sammen med Familien er ikke svært at læse sig til. Man mærker aldrig i Brevene noget af den Fortrolighed og inderlige Hengivenhed, som f. Eks. eksisterer mellem begge de andre Søstre og deres Moder.

Lise er der dog, men altid ligesom i Periferien.

Antoinette er ved Sophies Bryllup 17 Aar. Hun synes at have Ungdommens hele Charme og Elskelighed i sit Væsen, er mere mild end Sophie, maaske ogsaa mere omgængelig og snaksom og bliver afholdt af alle, som staar hende nær og som hun kommer i Berøring med. Da hun fylder 19 Aar, skriver hendes to Aar ældre Søster og gratulerer og ønsker bl. a. »at Du saavel i dette Aar som fremdeles maa bevare dit gode Hjerte saa reent og uskyldigt, som det nu er«.

Antoinette bliver nu den, som maa træde i den ældste Datters Sted saa snart hendes boglige Opdragelse er afsluttet. Selv god Undervisning i Musik hørte til Søbygaardsbørnenes Opdragelse. Særlig i den Nissenske Familie fandtes der musikalsk Begavelse. Saa bliver hun sin Moders højre Haand, saa godt som hendes Evner rækker. »Moders Casserer« kaldes hun for af Søsteren.

I Høsten 1823 maatte Antoinette følge med sin Moder paa en lille Forretningsrejse over Als til Sønderborg og paa Færden over til Mommark kommer de i Samtale med to af Rejseselskabet, d'Herrer Fries og Janssen og faar en lille gemytlig Stund sammen.

Et Par Maaneder senere kom et Brev til Søbygaard med Posten, adresseret til »Velædle Madam Fabricius«. Haandskriften er meget smukt og fint prentet, men fuldstændig ubekendt for

Modtagerinden. Hun løsner Lakseglædet og forbløffet læser hun følgende:

Flensborg den 13, December 1823.

Velædle Madam Fabricius!

Jeg mangler en Kone, mine 6 Børn, hvoraf den ældste er 14½ og den yngste 3½ Aar, en Moder, min Husholdning en Forstanderinde.

Jeg har ikke den Ære at være Dem viidere bekendt end paa Rejsen fra Sønderborg Færgehuse til Mommark Strand, med deres elskværdige Datter og min Ven Fries. Dog kand De forespørge Dem hos enhver som kjender mig, og vill modtage tilfredsfulde Svar, i alle Henseender, ligesom jeg allerede besidder dem angaaende Deres Datter.

Vil De da opfylde mit Ønske, saa beder jeg Dem at handle paa følgende Maade: Deres Datter maa ikke vide noget om hele Sagen, førend De har indhentet Deres tilfredsstillende Oplysninger mig angaaende. Jeg er blandt andet kjendt af Lauritz L. Koek i Ærøskøbing; naar Deres Venners Beretninger siden udfalder, som jeg ønsker, og De selv troer ikke at risquere noget, da først ønsker jeg at De talte med Deres Datter.

Jeg kand ikke troe at Børnene kunde være en Gjenstand som alene kunde tilbageholde Deres Datter, især da det yngste, for bestandig opholder sig hos min Søster, som er gift med en Gaardejer i Nærheden af Christiansfeld, og de to ældste om et Aars Forløb skal eftergaa deres Bestemmelse i fremmede Lande.

I det danske Sprog at udtrykke mig saa tydeligt som Deres gun-

stige Svar vilde gøre mig, formuer jeg ikke. De vil, da jeg ej heller har lært den grammatikalisk, derfor undskylde mulige Skrivefejl og haaber jeg snarest mulig modtage et kjære Brev, i hvilken Forventning jeg henlever med Højagtelse

Ærbødigst Herm: Peter Janssén.

Det havde været ganske interessant at kunne læse Anna Cathrines Svar til Herr Janssén. Maaske afgjorde hun Sagen uden overhovedet at forespørge sin unge Datter. Hun selv, som havde oplevet et saa lykkeligt Ægteskab, undte nok sin Datter noget andet, end i 18-Aarsalderen at blive Stedmoder til 6 Børn og forene sig med en Mand, som hun havde været sammen med højst et Par Timer.

Men Herr Janssén følte tydeligvis ingen Tvivl. Han synes øjeblikkelig at være falden for den unge Antoinettes Charme.

Om Madame Fabricius maatte besvare flere Frierbreve for sin Datter vides ikke. Hele femten Aar gaar imidlertid efter det første Frierbrev inden Antoinette gaar til Brudeskamlen. Denne Gang blev hun opfordret af sin Moder til at sige Ja til en 7 Aar yngre Frier, Søkkaptajn Josef Petersen, Søn af en Købmand i Ærøskøbing og en temmelig velhavende Mand.

Søbygaards Ejerinde havde altid ret store økonomiske Bekymringer at drages med. Der var saa meget, der maatte Kontanter til: Skat paa Ejendommen, Lønninger til alle Folkene paa Gaarden og Udgifter til Gaardens Drift og saa ikke mindst Børnenes Opdra-

gelse, som hun havde at sørge for.

I et Brev til Moderen, da denne første Gang var paa Besøg hos Datteren Sophie og hendes Mand paa deres nykøbte Ejendom, skriver hendes 15-aarige Søn Hans (der øjensynlig har Tilsyn med det hele under Moderens Fravær): Det vi har mest Mangel paa er de Penge, de Penge, de Penge, især til den slemme Markedsdag, til hvilken de alle skulde have noget, men de vare meget skikkelige, thi de lod dem fornøje med det, vi kunde give dem«.

Store Besværligheder var ogsaa forbundet med Afsætningen af Ejendommens Produkter. Hestekøretøjer førte Varerne til Søby eller Ærøskøbing, og derfra gjaldt det om at finde en Skipper, som skulde sejle til København og kunde fragte Varerne dertil og som ikke toldede dem for meget under Overfarten. Især et godt Æble har jo siden Tidernes Morgen udgjort en stor Fristelse for svage Menneskebørn, »Æblerne og Pærerne vil jeg nu aldrig tale om, der er ikke Mage til den Søbygaardske Frugt i hele Verden«, skriver Sophie. Ingen kan derfor undre sig over, at Forraadet blev formindsket paa Rejsen til København.

Siden Datteren Sophie var blevet gift og de to første Aar af sit Ægteskab boede i København, plejede hendes Mand, som før havde været Forretningsmand i Norge, at tage mod Varerne fra sin Svigermoder og ofte med ret store Besværligheder di-

stribuere dem til Forretninger og lignende. Men en Tid efter at han i April 1824 havde købt Ejendommen »Hummeltofte«, beliggende 2 Mil fra København nær Slottet Sorgenfri, saa han sig nødsaget til at afsige sig Hvervet, da hans eget Jordegods krævede al hans Tid.

For at forøge sine Indkomster, satte den energiske Frue paa Søbygaard sig i Gang med et Brændevinbrænderi, men det saas der maaske i Længden ikke med saa blide Øjne paa af Landfogden paa Ærø, for i Februar 1825 skriver Sophie i et Brev til sin Moder.

«Glem endelig ikke, min gode Moder, at lade mig vide, hvordan det blev med Brænderiet, som du en Gang skrev, at Jens Holgersen vilde forbyde, da din Brændevin jo er en vigtig Indtægtskilde for dig.»

Det var ikke saa underligt, at den af mange Bekymringer tyngede Moder raadete sin Datter Antoinette til at sige Ja, da en pengestærk Frier meldte sig.

De to blev ogsaa gift, og Ægteskabet blev øjensynlig lykkeligt men barnløst. Kaptajn Petersen sagde Søen Farvel og blev i Steedet »Herremanden paa Søbygaard« som en gammel Præstevæn, Pastor Mølsted i Frederikshavn, kalder ham for, da han skriver og gratulerer den nygifte »Ekskipper fra Ærøskøbing« og udtaler sig meget tilfreds med Forandringen.

De nygifte loste nemlig Søbygaard ind, og den nu næsten 60-

årige Fru Anna Cathrine var sikkert glad og taknemmelig over at kunne flytte alle sine Bekymringer til de unges Skuldre.

Engang havde hun haabet, at det skulde blive den ældste Søn, som overtog Ejendommen, men hans Hu stod til Studier og for Landbruget viste han ingen Interesse.

Da den næst yngste Søn, hendes gode, prægtige Hans voksede op, haabede hun paany, og troede saa sikkert, at det skulde blive ham, som skulde løfte Byrden fra hendes Skuldre. Af førnævnte Brev til Moderen den 27. Juli 1824 læser man, hvor godt han har sat sig ind i alle Gaardens Gøremaal, og med hvilken Alvor og Ansvarsfølelse den 15-årige omfattede sin Opgave som Vikar for Moderen.

Hans havde ogsaa andre Interesser. Han havde lært sig at dreje, og det er især Spinderokker han er blevet Specialist i. Der var Tale om, at han maatte rejse til København og uddanne sig hos en Fagmand. Men samtidig ønskede hans Søster Antoinette at faa Lov til at rejse til Hovedstaden for at tage Lektioner i Syning, trods det, at Sophie havde skrevet til hende: »Nyd Du nu din Lykke i den sjældne Moders Selskab, hende, som ingen af os kan sætte Pris nok paa«. Kun en af de Unge kunde komme til at rejse, for den ene af dem maatte blive hjemme og hjælpe Moderen. En god Ven til Familien, Madame Rhøde i København, udtaler sin Mening, da hun hører Tale

om Spørgsmaalet, med Ordene: »Drenge skal ud, men Piger skal blive hjemme«.

Anna Cathrine fulgte dog ikke det Raad. Maaske var hun bange for, hvis hun slap sin Hans fra sig, at ogsaa han skulde faa Smag for at blive i Hovedstaden. Eller, god som han var, afstod han maaske frivilligt fra Byrejse til Fordel for sin 4 Aar ældre Søster, for det blev Antoinette, der kom til at rejse, og Hans blev paa Ærø og Søbygaard og blev, som hans Søster Sophie skrev i et Brev »Sin Moders tro Forvalter og Regnskabsfører i Casserer Antoinettes Sted«.

Men maaske laa hans Interesse i en anden Retning, og han gik maaske med en utilfredsstillet Længsel i sin unge Sjæl. Sin Moders lydige og villige Søn forblev han de faa Aar, som var udmaalt til ham, og det blev ikke mange.

Da han var naaet 19-Aarsalderen, begyndte han at føle sig træt og svag, og han betroede sin Moder en Anelse, som han havde inden i sig, at han ikke vilde blive gammel. Moderen fortæller sin Datter paa »Hummeltofte« om det og hun skriver tilbage:

»Det er sandelig tungt med den gode Hans, der er saa svag, men see gode Moder at udrydde den Tanke hos ham, at han ikke skulde blive gammel, det er jo i sig selv meget urimeligt for det han er svag, kan han derfor blive ældre end de allerstærkeste og hans gode salig Fader var jo i sin Ung-

dom ligesaa, desuden er der kun En der raader for vores Liv og for alt og det kan aldrig være godt han gaar med saadan Tanke, Jeg tror Hans vil have godt af Motion, som han vist ikke heller savner naar den ikke er for voldsom og for strabatserende. Gid Du maa beholde ham den gode Broder. Du kan troe gode Moder jeg ofte glæder mig ved at han blev hjemme hos dig. Det var vist alt det bedste.«

Om det nu var det bedste er ikke let at afgøre. Den Stimulans en Rejse til Hovedstaden havde indebaaret, med Besøg hos den unge Familie paa Hummeltofte og hos andre af Familiens Venner, og fremfor alt det opfriskende i et glad Kammeratskab og i Undervisning i noget, som interesserede ham meget, havde maaske modvirket den tærende Sygdom, han øjensynlig bar paa, og som ogsaa endte hans Liv.

Hans Anelse gik nemlig i Opfyldelse, for tre Uger efter at han var fyldt 21 Aar, døde den unge Hans Fabricius paa Søbygaard den 30. November 1830.

Der er ingen Breve tilbage, som kan fortælle om, hvordan Anna Cathrine tog dette nye haarde Slag. Heller ikke faar man at vide, hvilken Sygdom der brød den unge Mands Liv. At hans Moder led et stort Tab, er ikke svært at forstaa, men hendes stærke Gudstrøst blev vel ogsaa denne Gang til Hjælp, og for hende fandtes der intet andet Valg end at samle sig og tage nye Tag.

Ved et andet Tilfælde, da Bekymringer af forskellige Slags syntes at have hobet sig over hendes Moder, skriver Datteren Sophie:

»Synes det som den ublide Skjæbne stædse forfølger os, saa er det dog vist til vores virkelige Nytte, da vi maaske ikke kunde taale om Lykken var os mere gunstig. Bliv ikke vred min gode Moder og troe ikke jeg tænker herved at kunde sige dig noget som du ikke ved, men jeg tænkte i dette Øjeblik saaledes og tvivler ikke paa at Du min gode Moder veed at det er sagt af et oprigtigt og deltagende Barn.«.

Den engang store Familie paa Søbygaard skrumpede saaledes ind alt efter som Tiden gik.

Der fandtes nu foruden Antoinette kun en Søn tilbage i Huset. Det var den lille Ove, som ved Hanses Bortgang var naaet at blive 15 Aar.

»Ove er jo en rar Dreng, der skikker sig saa vel«, skriver Søster Sophie lige før hans Konfirmation, medens Hans endnu levede.

Ved Faderens Død, og da hans Skolegang skulde begynde, ordnede hans Moder, at han under Skoletiden blev indkvarteret hos en Kateket Leth i Ærøskøbing, der ogsaa tog Haand i med hans Undervisning. Ove blev snart varmt forbundet med denne sin første Lærer, som lige saa varmt besvarede sin Elevs Hengivenhed, og han blev for den lille Faderløse som en anden Fader.

I 1830 blev Leth forflyttet til Ribe, og Ove fulgte saa med Fa-

milien og fortsatte sine Studier i Latinskolen i Ribe, til han i 1833 var klar til at blive skrevet ind ved Universitetet i København. Efter flittige Studier tog han 1839 den theologiske Embedseksamen med Karakteren: Laudabilis.

Han fortsatte sine Studier, men gav samtidig Lektioner for ikke at behøve at være afhængig af sin Moders økonomiske Støtte. Allerede et Aar efter sin Indtrædelse ved Universitetet var han blevet Lærer i Dansk ved Professor Mariboers Realskole.

I Marts 1840 blev han forlovet med en ung, bedaarende Pige, som han elskede af hele sin Sjæl. Her maa yderligere citeres to af hans Venners Minderuner over ham:

— Saaledes saae han — nøjsom og beskeden i sine Fordringer til Livet, udrustet med den indre Tilfredshed, som en velanvendt Ungdom og en reen Vandel giver, og varmt begejstret for det skønne Kald han havde valgt til sit Livs Maal — en lys og lykkelig Fremtid ligge for sig, da Gud bortkaldte ham til en uforgængeligere Lykke og en højere Virkekreds end den jordiske. For megen Stillesiddens havde i Forbindelse med indre Bevægelser svækket hans af Naturen svage Helbred end mere. Efter nogle ildevarslende Tegn brød hans Onde pludselig frem som en voldsom Blodspytning. Sygdommen udviklede sig trods udmærkede Lægers Bestræbelser med en frygtelig Hurtighed, og den 16. Marts

Efter Jordefærden førtes Ki-
sten til Ærø og paa Søby Kirke-
gaard aabnedes for den unge
Theolog Ove Fabricius en ny
Grav ved Siden af hans Faders
og Broders. Døden havde her
gjort en god Høst. Tre ualmind-
elig gode Mænd sov her ved
Siden af hinanden den sidste
lange Søvn, faldne for hans
ubarmhertige Le.

— Hvorfor, hvorfor, spurgte
nok den sørgende Ægtemage og
Moder, skulde de alle tages fra
mig saa tidligt? Men hun havde
kun at bøje sit Hoved og forlade
sig paa, at den gode Fader i
Himmelen bedre end hun selv
forstod, hvad der var bedst og
nyttigt for alle Hans Børn.

En Erstatning for sin Søn
Hans fandt hun maaske paa
en Maade i Antoinettes Mand.
Han var en sympatetisk og god
Mand. Hvor godt eller daarligt
han bar en Godsejers Kappe der-
om véd man intet.

Men han skulde ikke forblive
Søbygaards Herre længe. Efter
9 Aars Ægteskab maatte Antoi-
nette og hendes gamle Moder
med sorgtunge Hjerter endnu en
Gang spørgende stamme et
»Hvorfor«, for da gjorde Døden
paany et Besøg paa Søbygaard
og denne Gang svang den sin Le
over den 35-aarige Ægtefælle og
saa blev Søbygaard atter uden
Herre og en ung og en gammel
Kvinde blev alene tilbage til at
forvalte den gamle Gaard. Dette
skete i September 1847.

Men nyt Liv skulde dog atter
tilføres Søbygaard, og en ny Ge-
neration skulde nogle Aar senere

komme til at gøre en Ende paa
den trykkende Stilhed, som ef-
ter det sidste Dødsfald havde
lagt sig over det en Gang saa
glade og lykkelige Hjem og smaa
Barnefødder skulde endnu en
Gang trampe Brostenene paa
den store Gaard.

Men dette anede de to sørgen-
de Kvinder jo ikke, og da det en
Gang skete, da havde den ældre
allerede kunnet lægge sit trætte
Hoved til Ro og var blevet for-
enet med sine Kære, som allere-
de hvilede ved den hvide Kirke i
Søby.

Anledningen til den store For-
andring var jo egentlig kun sør-
gelig, men for at forstaa, hvor-
dan det kom sig, er det nødven-
digt at gaa mange Aar tilbage i
Tiden for at se, hvordan den unge
Sophie v. Essen Barfoeds
Skæbne havde artet sig i Aarene,
der var gaaet, for det var hende
og hendes fire Børn, der fra 1850
fik deres Hjem paa Søbygaard.

Familien Barfoed

For ca. 125 Aar siden var Kø-
benhavn vel ikke den store lær-
nende Hovedstad som den nu er
vokset op til, men for den endnu
ikke 19-aarige nygifte Sophie
Barfoed, der var vokset op i
landlig Stilhed paa sin Fæ-
dreneø, blev det sikkert en Op-
levelse at komme dertil og at
udbytte Barndomshjemmet paa
Ærø med en lille Lejlighed i Kø-
benhavn.

Sophie syntes dog at finde sig
temmelig godt tilpas med Byli-

vet, men med det halve af sin Sjæl levede hun dog endnu paa Søbygaard. Lykkeligt nok deltes hendes Kærlighed og Interesse for det gamle Hjem i lige saa høj Grad af hendes Mand. Aldrig gaar der en Dag, uden at hun og hendes Christian taler om Søbygaard, og Glæden bliver altid lige stor, naar der fra Søbygaard kommer Brev eller en Sending af saadanne Livsfornødenheder, som det lille Hushold kan have Brug for. Det bliver oftest en Smagsprøve paa alt, hvad der vokser og tilberedes paa Gaarden, og at alt er velkomment er sikkert. Sophie skriver:

»Maa jeg først sige Dig min kjærlige gode Moder min inderligste Tak for alt hvad du har sendt mig. Alt vidner om Din Kærlighed og ømme Følelser for os og for det vi kjender disse og veed hvor velment enhver Ting er, bliver endogsaa den ubetydeligste Ting os saa usigeligt kjær. Jeg veed Du kjender mig min gode Moder, og tillige er forvisset om, at et lille Blad, som er blevet siddende ved et Æble, er mig lige saa kiært som Æblet selv, naar det blot er vokset i Søbygaards Hauge«.

Et Aar efter Brylluppet tager Christian og hans unge Frue paa Besøg paa Ærø. Derfra fortsatte de til Horsens, for at hilse paa Christians et Aar yngre Broder og deres Mor, som er Oldfrue hos den fra Hoffet i København forviste Prinsesse Charlotte Frederikke, der havde været gift med Prins Christian, senere Danmarks Konge Christian VIII.

Til Horsens kom de en Aften Kl. 10. De tager ind hos Adrians, men der bliver snarest sendt Bud til gamle Fru Barfoed, der skyndsomst indfinder sig, og Glæden bliver stor, da hun træffer de Unge. Dagen derpaa gaar de til Paladset for at gøre Visit hos Prinsessen, men hun var den Dag saa syg, at hun ikke kunde tage imod. »Siden har hun sendt mange Bud efter os«, fortæller Sophie, »men vi har hvergang undskyldt os, da vi helst vil være fri for nogen Omgang med hende«. I Stedet for gør de Visit hos Hr. og Fru Kammerherre Horn.

Tre Uger bliver de i Horsens. »Nætterne begynder allerede at blive længere og koldere«, skriver Christian den 5. August 1823 til sin Svigermor, og »uagtet du kan nok troe, Moder haade med Hænder og Fødder sætter sig derimod« anser han, at de maa rejse hjem for at kunne sikre sig en god Passage, de netop da kan faa med en Skipper, der skal sejle til København.

Af alle de Breve, Sophie skriver fra København til sin Moder, fremgaar det aldrig, hvad Christian sysler med, undtagen at han tager imod og distribuerer sin Svigermoders Baadfragter.

Men den 1. Maj skriver Christian et Brev til sin Svigermor og beretter, at han længe har søgt sig en Ejendom, og nu har han endelig fundet en, som han bryder sig om, og Sophie og

han er allerede flyttet derud, da Brevet var skrevet.

Ejendommen, der hedder Hummeltofte, ligger 2 Mil fra København, $\frac{1}{3}$ Mil fra Sorgenfri Slot, og temmelig nær ved Frederiksdal.

»Enhver, der kender Sjælland og Københavns Omegn, veed af denne Beskrivelse, at vi boer paa et af de skønneste Steder i Landet«, skriver Christian.

Jorden er forpagtet bort, men der findes en stor indbringende Plantage, store Drivhuse og Mistbænke, tre rummelige Beboelseshuse, udmærket holdte, og tre Økonomibygninger, hvori der ogsaa er Værelser. Kreaturbesætningen bestaar af 6 Heste og 16 Køer, af hvilke en Del indgaar i Købet.

Dette lille Paradis (7 Tdr. Hartkorn) har Christian købt for 10,000 Rdl. For Nutidens Børn lyder det nok som et Sagn.

Det gjaldt nu om at gøre den indkøbte Ejendom indkomstbringende, og med stor Arbejdslyst og Energi greb de Unge Værket an.

Christian synes ikke om sin Forpagter og overtager snart selv Driften, og alt synes at gaa ham vel. Mælk, Kartofler, Bær og Frugter, alt gaar det at sælge »ved Døren«. Især er »Hummeltoftkartoflerne saa fordelagtigt bekendt i København«, at der er stor Efterspørgsel paa dem.

Sorgenfri er en af Kunderne, og Sommergæsterne paa »Hummeltofte« bliver ogsaa gode Købere.

Sophie længes efter at vise sin

Moder sit nye Hjem, og baade hun og Christian skriver og bønfaller om et Besøg. I Slutningen af Maj 1824 kommer Svaret, at Anna Cathrine vil slide sig løs fra sine mange Pligter, og at hun og Datteren Antoinette med det snarest kommer til København.

Sophie bliver overordentlig lykkelig, og Christian giver en Masse gode Raad. »Du skal bede Justitsraaden om at sætte Eder paa et Pas, saa vil det koste mindre for Eder. Naturligvis sejler du med en Skipper Syd om Sjælland forbi Wordingborg. Naar du kommer paa Københavns Red, saa lad Skipperens Baad sætte Eder i Land til Toldbod Broen, men kommer der en Baad fra Land, saa tag ikke med den, thi de ere dyre og nogle grove Mennesker. Naar du staar paa Toldbroen, saa spørg om Vejen til Hotellet«. Saa snart Christian saa faar Bud om hendes Ankomst, lover han at møde med Hest og Vogn, hvis hun ikke med det samme vil tage en Hyrevogn for 9 Skilling.

Der er mange Ting, hun skal føre med sig fra Søbygaard, som Christian beder hende om ikke at glemme at tage med. Der er et Fortepiano, en Slæde, en Sadel, Kasser med Porcelæn og Glas ect., og saa tilføjer han: »Toldboden i Ærøskøbing kan blot give Passerseddel paa Flyttegodset, som skal blive aabnet i København, hvor jeg maa forevise alting paa Toldboden«.

At rejse fra Ærø til København dengang var aabenbart

som nu at gøre en lille Udenlandsrejse, baade med Pas og Told.

Sophie har ogsaa en lille Bøn til sin Moder: »Und mig en af de største Glæder, der kan møde mig: Glem ikke at tage nogle Blomster med fra Graven. Du skal, om Gud vil, have nogle tilbage af min Have at plante paa den.«

Efter alt at dømmes ankom Madame Fabricius med sin Datter og alt deres Rejsegods lykkelig til Hummeltofte engang i Juni Maaned. Den 10. Julj er hun stadigvæk der, og besvarer da et Brev fra Sønnen Hans med en lang Skrivelse, hvor hun gennem Hans i Detaljer giver alle Gaardens Folk Direktiver, for hvad de skal udrette og passe paa. De mindste Smaasager tænker hun paa. Det Smør, som skal sælges, lægges i Fjerdingkar, »Pigerne veed nok Maaden, at Fjerdingerne skal behandles paa, baade med Vand og Lagens Oplodning, og naar Smørret skal slaas i, maa den skylles med Smør-lage og straks gnides ind med Salt, at der kan sidde et godt Lag Salt omkring den og dræsses over paa Bunden.«

Det, der ligger hende mest paa Sinde, er, at hun ikke kan passe paa sit Kommen selv, for hun ved at det modner Dag for Dag, »men Rikke veed nok at den skal ligge med Stilkene imod Solen og i smaa Klatter naar den skires af og ikke bringes for tidlig i Huus.«

Det er lange Lister med Raad og Anvisninger hun giver. Hun

ønsker sig hjemme igen for at kunne styre det hele. Men den Dag hendes Skipper igen skal sejle til Ærø fik hun ondt i Benene og kunde ikke rejse og hun veed ikke hvornaar der næste Gang kan blive Skibslejlighed til hendes kære Ø.

Inden hun rejser har hun naaet at give baade Datteren og Ægtemanden mange gode Raad og Anvisninger som de med Taknemmelighed tog imod.

Havde Fru Anna Cathrine haft Tid til at blive endnu nogle Maaneder, havde hun kunnet være med til at tage imod sit første Barnebarn.

Den 10. Oktober fødtes nemlig den lille Ovidia Barfoed.

Et Par Uger før Nedkomsten rejser Christian til København med sin Frue for at ordne med en Lejlighed til hende i Nærheden af Fødselsstiftelsen i Amaliegade. De vovede ikke at udskyde Afrejsen for længe, for det kunde være risikabelt i sidste Stund at køre med Hestekøretøj den 2 Mil lange Vej til København.

Dette Arrangement medførte bedre Pasning men større Omkostninger, end hvis Sophie var blevet i Hjemmet, men »ingen Opofrelse faldt mig for stor, naar det gjælder min dyrebare Unge, som er det eneste og kjæreste jeg lever for« falder Christians Ord, og Sophie siger: »Min Christian passer mig omhyggeligt. Han lader mig i et og alt se de største Beviser paa hans oprigtige Kærlighed og sparer in-

tet, hvad han trøer, kan være til mit Vel».

Femten Maaneder senere er Sophie atter klar til at rejse til »Stiftelsen« i Amaliegade, og ogsaa denne Gang vender hun hjem med en lille Datter, der faar Navnet Anna Cathrine.

Suart har Sophie Hænderne lige saa fulde af Arbejde som sin Moder paa Søbygaard.

De tre Beboelseshuse paa Ejendommen indeholdt mange Værelser og Christian lejer et Par af Husene ud for Sommeren. Efter en Foraarsrengøring fortæller Sophie, at de har pudset 61 Vinduer og poleret 36 Gulve.

Det er svært for hende at faa Tid tilovers til Brevskrivning. Men mange og lange bliver dog Brevene til Søbygaard. Hendes Moder gemmer Brevene godt, hvilket bevirker, at man nu, ca. 125 Aar senere, kan følge Livet baade paa Hummeltofte og Søbygaard.

Det er forstaaeligt, at Sophie ikke med let Hjerter forlader Hjemmet og Børnene, og ser sig nødsaget til fuldstændig at overlade alt til Tjenestefolkene, og hun sukker nok lidt, da hun i Maj 1828 for tredje Gang skal gøre Rejsen til »Stiftelsen«. I sit Brev til Moderen skriver hun, at det er hende »just ikke kjært, men man maa være fornøjet i Guds Vilje«.

Glæden bliver saa meget større bagefter, da hun gør sin Ægtemand lykkelig med en lille Søn.

»Da jeg tog ind den 9. April, laa der endnu enkelte Steder

Sne paa Jorden, og den 14. Juli, da jeg tog hjem, var Sæden høj paa Markerne, fortæller hun, men dengang var hun rejst alt for tidligt til København.

Sophie kan i sine Breve ikke berømme sin Eduard nok, hvilket usædvanligt rart Barn han er. Christian indbyder sin Svigermøder at komme og bære »Stamherren til Hummeltofte« til Daaben, men hendes mange Pligter lægger hende Hindringer i Vejen.

Men syv Maaneder senere staar den lille Vugge tom, Drengen fik en svær Forkølelse, og Lægen tilkaldtes, men han blev stadig daarligere. Lægerne staar magtesløse. Saa kommer en som forklarer, at det er en Strubesygd, men da hjælper ingen Ordination. Den lille dør et Par Timer senere under ubeskrivelige Lidelser til Forældrenes store Sorg og Fortvivlelse.

Og saa bliver Sophies og Christians Liv paa Hummeltofte ligesom alle andre Menneskers en Blanding af Arbejde, Glæder og Sorger. Men Kærligheden mellem dem holder sig, og det kan ikke siges om alle Ægteskaber.

Det er ikke svært at finde Pensionærer til Husene paa »Hummeltofte«, og det bliver altid fornemme Gæster, som kommer, der foruden sædvanligt Tjenestepersonale fører Betjente, Kusk og Ekvipager med sig. Oftest er det Venner til Hoffet, som finder det behageligt at slaa sig ned her i Nærheden af Sorgenfri Slot. Det er bl. a. Geheimeraad Mallings, Minister hos Kongen,

Greve Holck Winterfeldt, Oberstløjtnant ved Husarerne, og Kammerjunker Hageman, som havde giftet sig til en stor Fornue med en Svigerinde til den engelske Minister. Disse sidste bor om Vinteren i Prins Ferdinands Palads.

I et Brev til sin Moder fortæller Sophie om en af de Fester, som deres Lejere for Sommeren, Grev Reventlow, gav paa »Hummeltofte«:

»Det blev kaldt Frokost Selskab uagtet de endnu sad til Bordet Kl 5 om Eftermiddagen«. Bordet var cækket til 24 Personer. Blandt de Gæster der blev indbudt var Prins Christian, Prins Ferdinand, Prinsen af Augstenburg, Greve og Grevinde Schulin, Grev Hardenberg, (den rigeste Mand i hele Danmark) og flere andre Grever samt fem Comtesser fra Hannover, Kusiner til Værten e. c. t.

Kl 1 samledes Gæsterne. De blev først budt paa Chokolade i Skoven i »Det norske Hus« som var behængt med Kranse. Efter en Spadseretur satte de sig til Bords ved den ualmindelig smukt dekorede Bord i Grevens største Værelse, der ogsaa var behængt med Kranse.

Der var en Masse Lækkerier som Gæsterne trakteredes med, og Sophie regner op: Karbonade, Melon, Smørrebød med Hummer, Engelsk Ost etc., Postej, Makrel med Sovesover, Skinke med grønne Ærter, fyldt Kalkun, en fransk Ret i smaa Papirforme, Rødgrød, gul og rød Gele, Vaniljeis og Persikois (med Persiko fra Christians Drivhus) 10—12 forskellige Slags Syltetøj, flere

Slags Sylte, Rosiner og Krakmanøier etc.

Man behøver ikke at frygte for at Gæsterne gik sultne fra Bordet. En fransk Kok fra København stod for Tillavningen. Efter Frokosten begav hele Selskabet sig ud paa en Koretur rundt om i Omegnen og vendte tilbage siden for at drikke The.

Prins Christian, Grev Bernstorff, Værten og to andre Herrer blev tilbage, da de øvrige Gæster var rejst og spillede Kort til Kl. 2 paa Natten.

Saadannø Dage gik det livligt til paa »Hummeltofte«, og Sophie maatte udlanne sit eget Køkken og sine Tjenestefolk, og Gaarden var fuld af Vogne.

Sophie vokser stadig mere og mere fast paa »Hummeltofte«. »Du kan tro, Hummeltofte er et velsignet Sted, jo længere jeg er her, jo kjærere faar jeg det«, skriver Sophie.

Der leves ogsaa et lykkeligt Familieliv. Nogle Familier i Nærheden har de lært at kende og omgaas dem sommetider. »Men forøvrigt er vi sjældent ude, da vi, Gud ske Tak, har det godt inden vore egne Døre, saa vi langt fra behøver at søge Fremmede for Fornøjelse eller Adspredelse, skriver Christian og lægger til »Vi indretter os ofte vor Næring, og Tilfredshed krydrer vort Bord«.

Men Søbygaard glemmer ingen af dem, og naar en af dem faar en Stund fri, bliver det snarest til et langt Brev. I et Brev skriver Christian til Svigermoder: »Saa ofte jeg tænker paa Dig, maa jeg beundre Dig og det maa

enhver« og i et andet Brev fortæller han om alt det, han »skyl-der den Moder, der bar den vel-signede Sophie under sit Hjerte og som overgav denne Guds Engels Skjæbne i mine Hænder«.

Sophie haaber for hvert Aar at kunne gøre en Rejse til Ærø, men altid bliver der noget, der forhindrer. En Gang bliver Christian liggende flere Maaneder i Koldfeber, en anden Gang bliver Børnene syge, Arbejde taarner sig op eller Sophie maa gøre en af sine Rejser til »Stiftelsen«.

Hun underholder i Stedet sine smaa Døtre, da de begynder at vokse op, med Beskrivelse fra Søbygaard og om alt som venter der: Hvordan Bedstemor skal byde dem deres Yndlingsretter: Kirsbærssuppe, Gaasesteg og Kage, hvad Onkel Hans og Onkel Ove skal finde paa at more dem med og meget andet. De lærer sig paa den Maade at elske Søbygaard længe inden de endnu har sat deres Fod der.

Da Børnenes Tante Antoinette, havde været paa Besøg paa »Hummeltofte« og var rejst igen til alles Sorg, hænder det, at den lille Ovidia, naar noget ikke er hende tilpas, siger: »Ja, saa rejser jeg til Søbygaard«.

Da Ovidia er tre Aar og lille Trine eller Cathinka, som hendes Døbenavn snart forkortes til, er næsten to Aar, giver Sophie sin Moder en Karakteristik af sine to smaa Piger, og den staar forunderligt fast gennem hele Livet.

»Ovidia er af Gemyt det bedste Barn, som der kan tænkes, Hun er

saa god og from. Klog, opmærksom, eftergiven, meget ordentlig og i alle Henseende det bedste Barn, som kan tænkes, hun voxer stærkt og bliver smukkere jo ældre hun bliver. Gud har i hende og dem begge givet os vor største Rigdom, naar han vil være saa naadig, at vi maa beholde dem, saa nyder vi en stor Lykke. Den lille søde Trine er ogsaa et kjært Barn, men Ovidias bløde Karakter har hun ikke. Hun er noget arrig, men som nok falder bort, naar det bliver rettet for hende. Naar der undertiden kan opstaa en lille Tvistighed mellem dem, saa maa Ovidia altid give efter for den lille, og naar Trine har nogen Modgang, enten hun falder eller bliver straffet, saa kommer Ovidia straks til hende, lægger Trines Hoved ind til sit Bryst, klapper og trøster hende«.

Otte Maaneder efter Sønnen Eduards Død, venter Sophie atter et Barn. Men denne Gang bliver der ingen Byrejse til Stiftelsen, da der er indtruffet mange Tilfælde af Barselsfeber netop paa den Tid.

Sophie bliver i Stedet for hjemme i Hjemmet, men angri- bes alligevel af Feberen, som dette Aar synes at ligge i Luften. Hun svæver flere Dage mellem Liv og Død, og Christian er fortvivlet og skriver til Svigermoderen: »Jeg troer du kjender lidt til Christian og hans Sophie. Mister jeg Sophie, overlever jeg hende ikke længe, thi jeg er kun svag og meget svag, i saa Fald erindrer du vore smaa. Gud forbyde det.

Christian fik Lov til at be-

holde sin Sophie. Gud tog hende ikke bort fra ham og Børnene, som hun under Sygdommen ængstedes saa meget for, og i den tomme Vugge laa der nu igen en lille Søn. Han fik Navnet Karl, og hans Fødselsdag var den 25. August 1829.

En god Hjælp under Sygdommen havde Sophie haft af sin Svigermoder, som var kommet paa Besøg. Hun var nu fri, for Prinsessen i Horsens havde faaet Kongens Tilladelse til at forlade Horsens, og for sit Helbreds Skyld skulde hun rejse til et Badested i Tyskland. Hun tog senere videre til Rom, hvor hun blev til sin Død i Aaret 1840.

I December 1829 skriver Sophie et Brev til sin Moder og fortæller, at den lille Nyfødte og alle de andre havde det godt. Men det er det sidste af Brevene fra Hummeltofte, som er blevet bevaret for Efterverdenen. Hun skrev nok lige saa flittigt de følgende Aar, men ingen kender de Breves Skæbne.

Det er som et Tæppe sænkes ned. I næsten 20 Aar skjuler det Familien Barfoeds Skæbne.

Men gennem mundtlige Fortællinger og gennem Arkivoplysninger ved man dog, at heller ikke den lille Karl fik Lov til at beholde Livet, men blev taget fra sine Forældre, at deres Hjem lagdes i Aske ved en Ildebrand i 7. Oktober 1835, og at Christian solgte Hummeltofte i 1837 og blev Kommissionær i København.

Det var ogsaa i Løbet af disse tyve Aar, at Sophie mistede sine to yngste Brødre, Hans og Ove,

som var hende saa kære, og den 15. Jan. 1833 døde Christians Moder (Sophies Fæster og Svigermoder).

Da Træppet atter gaar op, er Familien bosat i Svendborg paa Fyn, hvortil de flyttede 1842.

Og saa føres man atter efter 20 Aar sammen med den haardt prøvede Familie gennem et nyt Bundt Breve fra Sophies flittige Pen. Det første af dem er dateret den 11. Marts 1849.

Blandt Sophies Breve finder man ogsaa et Par fra hendes Mor fra Aarene 1846 og 1849. Paa Skriften i Brevene kan man se, at Anna Cathrine er ældedes meget, men af Indholdet at domme er hun endnu vital, og Livet paa Søbygaard synes at gaa i den gamle Gænge, men borte er nu hendes to yngste Sønner, og i Stedet for den unge Antoinette Fabricius træffer man paa den Tid den noget over 40-aarige Enkefru Petersen, hvis Maud døde 1847.

Den gamle Frue synes stadigvæk at styre og holde Huset som i fordums Tider, og hun fortæller Sophie, »at Flæsk og Kød er druknet i Lage, Pølserne hænger i Røgen, Lysene ligger i Skuffen, Vasken i Skabet, der heldig kom ud i det yndige Vejr først, saa det blev pent. I Dag bliver de sidste Svin slagtet som gik i Ellemosen«. Hun skynder sig ogsaa at dele ud af »lidt frisk fra Slagteriet, for« skriver hun til sin Datter, »saa er det dog mig saa kjært naar jeg kan bidrage noget til Din og Dines Glæde. — Modtag da min kære S.

et Svinereb, $\frac{1}{2}$ ditto Hoved og en feed Gaas. Gud give at De nu alle maatte nyde det i bedste Velbefindende, saa kunde jeg nok ønske at kige ind til Dem naar Gaasen staar rygende og pen paa Bordet.« En Flaske »simpl Landebyfløde« fulgte ogsaa med Forsendelsen.

I de andre Breve faar man at høre hvordan alle Fødder blev sat i Gang efter en længe ventet Regn for at hente Planter i Vitsøe, og Hænderne for at saa og plante. Hun haaber, at Sophie ogsaa med Liv og Lyst arbejder i sin lille Frugthave siden den velsignede Regn endelig er kommet.

Haven paa Hummeltofte havde jo været Sophies Øjsten, og saa faar man da at vide, at hun i Svendborg har fundet en lille Erstatning for den hun har mistet.

Fru Antoinette ligger heller ikke paa den lade Side. Den gamle taler om, at »den inderste Kjældere nu ved hendes Nærværelse og Tilsyn staar med sit Inventarium i god Orden. Dagligstuen og de smaa Forstuer kallet og i behørig Orden med op-hængte Gardiner, 6 Td. Øl ligger i Kælderen, i Morgen, om Gud vil, bager vi, saa vil hun i denne Uge nok faa det øvrige i Orden«.

Alle disse jordiske Bekymringer hjalp dog nok de to ensomme Kvinder paa Søbygaard til at dampe Sorgen og Savnet ned, som sad der helt inde i deres Hjerter og værkede.

Men hvordan saa det mon paa

den Tid ud hos den Barfoedske Familie i Svendborg?

Jo, hos dem har Aarene medført en hel Del Forandringer.

Sophie er blevet en træt og udslidt Kvinde gennem meget Arbejde, Sorger og mange Barselsenge, og Modgang og en slid-som Økonomi har ogsaa taget haardt paa hendes Christian, hvis Helbred ikke længere er det bedste.

De to Smaapiger, Ovidia og Cathinka, er vokset op til to unge Damer paa 25 og 23 Aar, og desuden er Familien blevet forøget med endnu en Datter, den nu 12-aarige lille Antoinette og en 6-aarig Søn, Ove.

Sophie bekender i et af sine Breve fra den Tid, at hun aldrig har lært at trives i den By, hvor de nu har faaet deres Hjem. Luften i Svendborg bekommer dem heller ikke godt og baade Børnene og de voksne er ofte syge.

Men en Fordel har Flytningen dog ført med sig. De er nu kommet saa meget nærmere Ærø og Slægten der, at en Rejse dertil eller derfra ikke er det store Eventyr det var for, da de boede paa Hummeltofte.

Søen kan dog gaa høj selv mellem Svendborg og Ærøskøbing og de, der er hjemme, føler sig aldrig rigtig rolige, før de har faaet Vished om, at Overfarten er gaaet lykkeligt.

Sidder Anna Cathrine ved sit Skrivebord og ser, hvordan Poplerne udenfor hendes Vindue svajer kraftigt, bliver hun helt urolig, hvis hun ved, at nogle af

hendes Kære netop da gynger paa Bølgerne.

Søvejen mellem de to Byer er 3 Mil, men Sejlturen tog 5 Timer i et Tilfælde, da Sophie havde været paa Besøg paa Ærø. Derfor havde hun dog ikke rejst daarligt, fortæller hun, for hun havde ligget blødt paa Halm, der ogsaa varmede godt.

Det er netop efter denne Rejse, at man igen møder den fine velkendte Skrift i et varmt Takkebrev til alle »kjære og elskede Venner« paa Søbygaard for de »mange mange Beviser paa inderlig Kjærlighed« under hendes Visit der. Hun takker ogsaa sin Moder for »den Steen du lettede fra C. ved at skaffe ham det Laan«.

Tre af Børnene Ovidia, Antoinette og Ove havde gjort hende Følge paa Rejsen til Søbygaard, hvortil de var blevet indbudt af Bedstemoder og Tante Antoinette for at blive en Tid. Men Uheldet vilde, at de alle tre blev angrebet af Feber og maatte ligge længe i Sengen. Deres Far rejste over for at se til dem, og han kunde føre Besked med hjem om, at de var i Bedring.

Da ogsaa han skriver et Takkebrev ved Hjemkomsten, kan han fortælle den Nyhed for dem paa Søbygaard, at »Als er erklæret i Belejringsstilstand af de Danske« og Sophie har forud i sit Brev rapporteret, at en »fransk General Faubrien skal føre den danske Armé og ventes til København i Løbet af kort Tid, og han vil nok tage Fricasse af alle Slags Tyskere«.

Hun tillægger i Parentes »de ser nok at Fader har været paa Spil som han altid er«.

Det var paa den Tid 1848—50, at Krigen mellem Slesvig-Holstenerne og Danskerne stod paa. Christian fik ogsaa Ret. Det hele sluttede med, at Prøjserne, som ogsaa havde blandet sig i Legen til Slut maatte trække sig tilbage og selv Slesvig-Holstenerne maatte opgive Kampen og overgive sig.

Der er i et andet af Brevene fra Søbygaard fra 1848 nogle Linjer af Fru Antoinette. Hun skriver der om sin Moder og slutter med Ordene »vor søde Mor har 43 Mand i sine Arme. — Hun er Gud være takket selv tapper«.

Havde mon Gaardene paa Ærø Indkvartering af Soldater paa den Tid? At den gamle havde en Arbejdsstyrke paa 43 Mand paa sin Ejendom paa den Tid er vel ikke troligt.

Aaret 1849 bliver atter et Sorgens Aar for Familien Barfoed og selv for Søsteren og Svigerinden paa Søbygaard.

Efter sin Tilbagekomst fra Søbygaard i Marts 1848 fik Sophie en besværlig Tid med Reparation af deres Hus. Hun er taknemmelig for, at Børnene saa er i god Behold hos den gode Tante Antoinette, som sikkert passer godt paa dem. Søstrene skriver til hinanden og planlægger, at Bedstemor skal gøre Børnene Selskab naar de vender hjem.

Sophie skriver »Hvad angaar med den søde velsignede Moder,

da veed du jo, haaber jeg, at intet kan være i Vejen for med Glæde at modtage hende, naar det skal være, gid vi blot kan gjøre noget for hende — — Jeg skal gøre det saa godt som det staar til mig og Plads skal jeg skaffe hvordan det end gaar, naar Moder bare vil komme».

Hendes Moder kom ogsaa for at besøge Børnene og Børnebørnene i Svendborg, men længe synes hun dog ikke at have været der, for hun hurtigt sygner hen.

Christian underretter snarest pr. Brev sin Svigerinde derom. En Dag senere, den 16. Juni Kl. 10 Fmd. sender han atter et Brev med Bud hvor han skriver: »Hvad jeg i Gaar ytrede som en Mulighed, at vi maatte anmode dig om at komme snarest muligt er desværre i Dag allerede Tilfældet. Jeg har lejet Overbringeren med dette Brev for at anmode dig fra Sophie og os alle, endelig at tage med Posten i Morgen Tirsdag thi vi frygter for, Du maaske ellers ikke vil see vor elskede Patient. — At der gøres for hende hvad menneskeligt Magt formaaer ved Du og Udfaldet maa vi søge til Gud. Gid det maa blive bedre end vi frygte. Medtag ikke andet end en af Forsynet meddelte Styrke og giv blot Budbringeren et Par Ord, at du har faaet dette inden Kl. 3 Eftermiddag».

Den 18. Juni 1849 døde Anna Cathrine Fabricius i sin Datters Hjem 28 Aar efter sin Ægtefællens Død.

Man kan være sikker paa, at

Antoinette snarest gjorde sig rejseklar og ogsaa i Tide naaede frem til Svendborg for at tage Afsked med sin elskede Moder.

Men eftersom alle de Sørgende nu er samlede og sikkert gør den vemodstunge Tilbagerejse til Æro for at føre den Dødes Støv til Graven paa Søby Kirkegaard, saa er der heller ingen, som i Brev fortæller om disse Sorgens Dage.

Naar saa stærk en Personlighed som Fru Anna Cathrine tages bort fra det lille Rige, hvor hun i næsten et halvt Sekel har før Sceptret og hvor hun med Kundskab, Klogskab og kærligt Opsyn har vaaget over alt og alle, saa behøves ingen stor Fantasi for at forstaa hvor moderløse alle paa Gaarden folte sig da hun ikke mere var der. I Særdeleshed hendes stakkels Datter Antoinette, som nu blev alene tilbage.

Sophies Sindsstemning paa den Tid afspejles i et Brev som begynder paa følgende Maade:

»Min elskede kjære Søster!

Du kan troe det smerter mig ind i Sjælen at du beklager dig over din Ensomhed, o Gud, kunne jeg sëm jeg vilde, da ilte jeg i dine Arme, thi det er en Trang for mit eget Hjerte at kunne dele og udtale min Sorg og mine Tanker, det kan jeg ikke her, hvor jeg altid maa være forsigtig og skjule alt i mig selv, derfor tager det ogsaa mere paa mig end nogen tror, jeg kan svøbe mine Klæder om mig saa mager er jeg blevet.

Men Gud veed, at jeg ingen Hensyn tager paa mig selv i nogen Retning, det er kun ene de andre

stærke Baand og Pligter der binder mig.

Naar det redsomme Vand dog ikke var da vidste man at man kunde komme tilbage igen, og da var 3 Mil en smad Sag, men nu kan der ske meget, som vi nyelig har seef, før der kan komme Bud imellem os, og derfor er det jeg sukker efter det Øjeblik, hvor jeg med nogenlunde Roolighed tør tage bort, men Gud alene veed om dette vil blive mig forment eller ikke. Man haaber helst hvad man gjerne vil, og troe mig min kjære Søster, jeg længes efter dig, ene efter dig, din kjære Person og som du skriver, dit kjærlige Hjerte, det kender jeg og Gud være lovet at jeg endnu ejer det og at du længe, ja saa længe jeg er til maatte kunne møde mig paa det Sted, hvorfra al min jordiske Lykke stammer. Det er min Bon til den gode Gud, men hvad han vil, det veed vi ikke, og det er jo ofte langt, langt anderledes end vore Tanker.«

Af Sophnes Brev er det flere Gange fremgaaet, at hun altid er bange for at forurolige sin yngste Datter Antoinette, som er en lille folsom Pige, og heller ikke fysisk stærk. For sin Datter Cathinka er hun bekymret paa en anden Maade, og sommetider letter hun sit Hjerte for sin Søster. Det daarlige Lune, som sporedes allerede hos den lille 2-aarige, har det aldrig været muligt at »tale til rette«, som hendes Moder engang troede. »Cathinka kan og vil aldrig komme til at enes med sine Søskende«, skriver Sophie. »Jeg har derfor besluttet hellere at undvære hendes Hjælp herhjem-

me, som dog altid er ringere end at høre paa Trætte og Uenighed. Derfor er det ogsaa min Mening, at hun skal begynde at gaa igen hos Jomfru Madsens Syskole, for de to smaa taber saa meget ved hendes Omgang«.

Men hendes Ovidia er forblevet det samme kloge, hjælpsomme Menneskebarn, som hun var allerede som lille, og hun er nu som voksen blevet hele Familiens gode Engel, som søger at hjælpe alle og bringe alt i Orden, hvor hun kan. »Min gode, trofaste Ovidia«, kaldes hun af sin Moder, hvem hun særlig er til Hjælp og Støtte.

Og saa er der den lille Ove, som elskes maaske lidt for meget af hele Slægten. Han var ogsaa Bedstemors Øjesten.

Dage og Uger gaar igen. Sophie lader sine to Døtre efter Tur og Orden rejse over til AERØ, for at hendes Søster ikke skal føle sig saa ensom. Pigerne rejser med Glæde, for Tante Antoinette og Søbygaard har helt vundet deres unge Hjerter.

Cathinka er den første, som rejser, efter at Ovidia har haft meget Arbejde med at bringe hendes Sørgeklæder i Orden. »Nu kommer hun da med det Forsæt at gøre, hvad hun kan«, skriver Ovidia. Men Sophie giver for en Sikkerheds Skyld sin Søster en hel Del Raad angaaende Cathinka, hvis Hjælp hun ved kun er liden og ufuldkommen. »Men en hel Del Sysler maa hun dog kunne udføre, som f. Eks. at smøre Mad til Folkene, og Kl. 6 om

Morgenen bør hun staa op, for det er hun vant til.«

Hun beder ogsaa Søsteren se til, at hun ikke forsømmer sin Paaklædning, hvilket hun ofte gør, ligesom Tænderne«.

Hun haaber dog til Slut, at Datteren vil gøre alt, hvad hun kan for at hjælpe og glæde sin Tante.

Da det er Ovidias Tur til at rejse, behøves der ingen Raad, for Søsteren og den ældste Datter forstaaer hinanden og holder saa inderligt af hinanden, og Ovidia er dygtig, flittig og ordentlig. Ligesom sin Moder sender Antoinette gode Sager fra sin Ejendom til Familien i Svendborg, og Sophie paa sin Side udretter mange Ærinder for sin Søster paa Landet. At finde Tjenestefolk til Pladser paa Landet, var dengang som nu et Problem.

En Dag har Sophie en god Nyhed at meddele sin Søster. Hun har haft Besøg af en Tandlæge Heins som netop er kommet fra København »og han bad mig at sige Dig, at han var bleven forsynet fra Paris med en Mængde nye og smukke Tænder, hvori blandt han skulle vælge gandske efter dit Ønske. Han medfører tillige alle mulige til sin Kunst henhørende Apparater, saa at han kan gøre dem aldeles færdig paa Stedet«.

Sophie tillægger: »Jeg spurgte om Bekostningen kun ikke blev alt for stor, og han lovede at være billig. Det kommer nu an paa, hvad han forstaaer herved«. Sophie haaber, at Søsteren nu

spares for en paatænkt Københavnsrejse.

For 100 Aar siden syntes Patienterne saaledes at have haft det bekvemmere end nu, da til og med Kongen gaar til Tandlæge i hans Konsultationsstue.

Saa gik Sommeren, og det blev Høst, og Fru Antoinette kom paa Besøg til Svendborg. Da hun vender tilbage til Ærø, overlader Sophie sin Datter Ovidia til hende som Rejseledsagerske.

Men knapt et Par Dage efter Hjemkomsten til Søbygaard, medførte Postbudet et Brev til Fru Petersen med en Paaskrift i det ene Hjørne: »Bedes besørget ved Ekspres«.

Det var fra Svendborg, og med Bestyrtelse læste Antoinette følgende:

»Svendborg, den 11. Oktober 1840.

Min elskede Søster!

Det var med Tak til Gud, at vi modtog de kjære Linier, som bragte os den Efterretning, at I begge, mine højt elskede, lykkelig var kommet over det oprørte Hav. Men hvad havde jeg ikke givet til at beholde Eder nogle Dage længere, da den gode Gud havde besluttet en Skjæbne over mig, hvor jeg nok kunne trænge til Eders Trøst, Hjælp og Deltagelse. Men jeg skulde ene drikke den bitre Kalk, idet jeg i Gaar Aftes Kl. 12 mistede min Mand og Forsørger ved en pludselig og uventet Død. Loddet er kastet, min kjære Søster, jeg har nu kun mine 4 elskede Børn, som binder mig til Livet, og for dem og en elsket Søster vil jeg ogsaa gjerne leve om det saa er Guds Vilje. Men

nu er jeg nedbøjet, raadvild og uden Støtte, derfor maa du endnu engang i en sørgelig Anledning overlade mig min stakkels kjære Ovidia.

O Gud, havde vi kunnet ane hendes Fader havde saa faa Dage tilbage, da var I begge blevet her, men nu falder det saa tungt paa mig efter alt det forudgangne, og ene er jeg, hvor jeg ser hen, jeg skal krybe til alle, og meget stormer ind ved en saa pludselig Død. Christian var lige saa munter og vel tilpas den Dag og Aften, dertil var han i et særdeles godt Humør, dels fordi vi havde hørt fra Eder. Min Bøn er nu, kjære Søster, at Ovidia maa komme, jo før jo heller, at hun kunde være mig til Hjælp inden Begravelsen som er bestemt til Mandag eller Tirsdag efter Omstændighederne.

Det gjør mig ondt, at jeg maae berøve dig hende, som selv har saa meget, men vil du nok dog, haaber jeg kunne faa Jfr. Brandt i hendes Sted. Det falder mig svært at samle mine Tanker tilgiv mig og gjør hvad I kan og vil. Min sidste Begjæring skal være, at min kjære Ovidia ikke tager ud ved Uvejrs og pækker sig godt ind i Rummet. Gud styrke den gode Pige, sig hende det lidt varsomt. Gud være med dig og os alle. Den kjære Antoinette sørger jo dybt, men er dog rolig. Lev vel, det ønsker din og Eder

S. B.

Lad mig se min Ovidia at du er venlig og kommer snart til din længselsfulde Moder.

Fader gik bort i et af de sædvanlige Anfald, stille og rolig.

Min stakkels Ovidia. det er en

tung Rejse, men vi trænger alle til dit fornuftige Raad og dit kjærlige Hjerte. Gud føre dig lykkelig til os. Det er mig i visse Øjeblikke ikke mulig at berolige de 2 smaa.«

Ja, det var sikkert med sorgfuldt Hjerte, at Ovidia nu gjorde Tilbagereisen til Hjemmet. Slaget var jo kommet saa brat. Det var knap fire Maaneder, siden Bedstemoder var gaaet bort, og nu skulde hun aldrig mere faa sin kjære Fader at se, som havde været rask og kry lige indtil et Par Dage før, da de skiltes fra ham.

Da hun kom hjem, var det paa Tide snarest at begynde Forbedelserne til Begravelsen. Sørgeklæder behøvede de ikke at tænke paa denne Gang, da de jo allerede havde dem.

Den 18. Oktober 1849 førtes Christian von Essen Barfoed til Graven, fulgt af den sørgende Enke, de fire Børn og antagelig af mange af Familiens Venner.

Hvad der bagefter skete om Natten efter Begravelsen, fortælles bedst af Ovidia med hendes egne Ord til sin Tante.

»Min kjære Tante!

Da Moder ikke for Øjeblikket kan skrive, vil jeg udføre denne Pligt for hende og takke dig for dit kjærlige Brev. Vi har ogsaa i Dag faaet Brev fra Tante Lise, der er alt vel, og, Gud være takket, vi er ogsaa raske, ellers kan jeg desværre ikke sige, at alt er vel. O, Gud nej. Tænk dig, samme Nat, som Fader om Dagen er bleven begravet, da vi ligger i vor trygge Søvn, sker her Indbrud og Tyveri, og vi er bleven bestjolen forskrækkeligt. Alt vores Sølvtoj og selv mine ringe Guldsager, som jeg har, da jeg forlod dig, havde jeg paa Grund af Sorgen af-

lagt, ogsaa det er borte, forresten hvad der var i Faders Schatol, som dog kun var en 320 Daler i rede Penge, men forskellige andre værdifulde Genstande, 2 Uhre, det ene med en lille Kjæde med Signet, forskellige Mønter, Stene osv. Og saa i Pakhuset hele Kasser og Sække, vi ved langt fra ikke alt og kan ikke opgive, hvad det er, da Fader jo nu er borte, han var den eneste. Moder havde jo ikke haft Tid til at sætte sig ind i noget endnu.

Hvorledes tror du det muligt at kunde samle Sind og Tanke efter en saadan Skræk. Du begriber ikke, kjære Tante, hvad saadan en Ting er. Gud, lad dig aldrig opleve nogen af de mange rædsomme Ting, som min stakkels Moder har og fremdeles skal gennemgaa, hvis det saa er Guds Vilje. Husker du Faders velmente Raad til Dig om de mange Penge, Du havde i dit Schatol. Dette havde vi fulgt, og det kan vi næst Gud takke for, at vi i dette Øjeblik ikke er aldeles udplyndrede og uden en eneste Skilling. Dog tie stille dermed, hvem ved, Tyvene har lange Ore, og den Tyv, her har været, er ogsaa kendt paa Ærø; thi der er ingen Tvivl om, at Jørgen Lind er med i Complotten. Det bliver vist ikke opdaget, thi Øvrigheden siger selv, at naar denne Gavtyv J. L. er Hovedmanden, saa er der intet Haab. Dog er det Guds Vilje, da kan der blive det. —

Jeg skulde fortælle dig nærmere Omstændigheder, men du kan maa-ske næppe forstaae mig. Vi gik trætte og bedrøvede i Seng hin sørgelige Aften, dobbelt trængende til Ro og Hvile og være sammen. Vi talte om Dig, efter at vi var kommen i Seng, og ønskede saa inderlig, at Du var midt iblandt os, saa lidt ved man, hvad der forestaaer os.

Klokken omtrent 2 vaagner jeg ved at Moder ganske sagte kalder paa mig og siger: Jeg har længe ligget og lyttet og syntes her var Folk, som gik i Huset, men nu er

jeg vis derpaa, thi jeg har hørt en Dør tydelig lukkes og set Skjæret af et Lys. Har Du Mod at staa op og see, hvad der er, saa staa du op og tænd Lys. Derpaa svarede jeg noget bange, meget Mod har jeg ikke, hvis det er fremmede Folk, men du kan tro, det er Ane; thi jeg husker tydelig, at jeg var vaagen før og seer Ane staa i Døren med Lys i Haanden. Men Moder sagde: Nej, det er ikke Ane, lad os staae op i Guds Navn. Herpaa stod jeg op og tog Lyset og vilde tænde det, men der var ingen Svovlstikker inde. Jeg turde ikke gaa alene ud i den mørke Butik, men kalder paa Cathinka og nu gik vi to derud. Cathinka vidste ellers intet.

Det første, der møder mit Øje, da jeg faar Lys, er, at alle Skuffer og kort sagt alt var i Uorden og tydede paa, hvad der var skeet. Cathinka, som ogsaa ser det, men er mindre vaagen end jeg og intet aner, udbryder der: men hvorfor har I dog saaledes forstyrret alt i Gaar Aftes? Hvordan er det her seer ud! Ti stille Pige, og jeg svarede hende ikke. Vi kom nu ind med Lys til Moder, men jeg taug stille med, hvad jeg havde set og sagde kun: Lad os kalde paa Pigen og paa Soldaten. Dette udfører vi, Cathinka gik op til Soldaten, Moder og jeg til Ane, som var saa forskrækket, da hun havde seet et Menneske gaa ud af Kjøkkendøren, forbi hendes Vindue for et Kvarter siden. De kom nu begge op i en Hast, og vi begyndte nu en Vandring, som du næppe kan forestille dig. Hvor vi kom hen i det hele Huus, see vi Sporene af Tyve og Lømlere. De havde gjort Indbrud gennem et af Kjøkkenvinduerne, igjennem Kjelleret og den første Stue ind i Spisestuen, hvor Fader samme Dag havde staaet Liig, derfra ind i Salen. Der laae alting paa Gulvet. Du maa vide, Faders Schatol, som forhen stod i Søvekammeret, var flyttet der op, da min og Cathinkas Seng skulde i Søvekam-

meret. Dette var brudt op, og ethvert Papir oprevet og strøet over hele Gulvet. Moders Schatol og Skab ligesaa, Piedestalen og Antoinettes Tegnebog med næsten 2 Specier er stjolen. Derimod er lille Oves Pung urørt. Mit Guldur og mit Halsbaand, som dog kun var af Stenkulspærler, er væk.

Derefter har de været i Pakhuset, men der veed vi ikke, hvad de har taget. Morgenen efter fandtes i Andersens Mark en Sæk Kaffe paa 100 Pund og en Kasse Sukker, som de har lagt der. Hvorfor de ikke har faaet det med er ubegribeligt. Det var akkurat den 8. Nat efter Faders Død, Natten mellem Tirsdag og Onsdag. Er det ikke skrækkeligt, hvor hjerteløse og grusomme Mennesker kunde være, naar det er af den anden Slags. Dog maa vi takke den naadige Gud, som har bevaret Livet og at selve Skrækken ikke har virket alt for rædsomt i sine Følger. Vi skal prøves som Job. O, Gud, at vi maa kunde staa fast i Troen paa den Algode, der kan læge som han saarer. Stakkels Moder, jeg frygter for, at hun aldrig forvinder dette Indtryk. Hun er næsten ikke i Stand til at samle sine Tanker. Jeg troer, hun sælger alting og forlader alting. Gud give hende at kjende, hvad der er det Rette. Det er alene min Bøn, thi naar man ret veed, hvilken Vej man skal følge, saa har man dog en Vished, men Moder kan nu ikke udgranske, hvad dette Rette er.

Hun syntes, førend dette skete, at hun havde ganske godt Mod til at vedblive med Handelen i det Haab, at alt skulde gaae vel, men nu er alt Mod borte til at virke i det mindste her.

Hun siger det, som desværre ogsaa er Sandhed, der har ikke mødt mig andet end Sorg og Rædsel i dette Huus, og dog hvem kjender Guds Vej, maaske er det nu forbi, men maaske vil han, at hun skal forlade det. O, Gud, send os en ledende

Stjerne i den mørke Nat, Jeg vidste, jeg rejste til Sorgens Hus, men til en saadan Gru, det anede jeg ikke.

Den Verden, den Verden, hvor er den fuld af Ondskab for den, som ret skal prøve den, og Moder, hun har prøvet meget af, hvad den giver. Gud styrke hendes Mod, nu synker det meer end nogensinde.

Din Dig inderlig hengivne

Ovidia Barfoed.

I den ene Kant af Brevet har hun tilføjet: »Den, jeg havde set i Døren med Lys i Haanden og tænkte var Ane, var en af Tyvene!«

Maaske var det netop denne Nats Oplevelser, som kom til at blive afgørende for den Barfoedske Families senere Skæbne, der gjorde, at Sophie besluttede sig for at sælge sin Ejendom i Svendborg, at hendes Søster Antoinette fuld af Deltagelse tilbød Familien til at komme og bo paa Søbygaard.

Men inden dette kunde ske, havde Sophie en Mængde Problemer at løse og et Jættearbejde at udføre. Hun har mange Bekymringer, ikke mindst økonomiske, men, siger hun: »Gud vil vel opklare den mørke Himmel engang« og hendes Haab er, at naar hun først er kommet til Ærø »Lykkens Sol endelig opgaar for mig selv og jeg engang igen skal vederqvæges ved at aande Søbygaardsk Luft«.

I Mellemtiden gaar Lykkens Sol imidlertid op for hendes Søster Antoinette. Hun indgaar et nyt Giftermaal i Oktober 1850 med Teglværksejer Herr Lorentz Peter Helmer. Ogsaa denne Gang gør hun et godt

Valg. Hun faar en god Ægte-
mand, som bliver vellidt af alle,
og Ægteskabet bliver lykkeligt
trods det, at hendes anden Mand
er 20 Aar yngre end hun selv.

Den 1. November 1850 skriver
Sophie sit sidste Brev fra Svend-
borg. Hun har da paa det nær-
meste ordnet alt, og hun kan da
bestemme, at den endelige Flyt-
ning til Ærø skal ske i Midten af
Maaneden. Hun skriver: »At vi
alle inderlig længes efter at kom-
me i Rolighed og nyde en Smule
Hvile, det er vist, og saa længe
vi er her, er der kun idelige
Forstyrrelser, og ikke at tænke
paa nogen Ro, førend, om den
gode Gud vil unde os den, paa
det kjære Søbygaard. Gud høre
min Bøn herom thi han veed at
jeg sukker derefter.

Og saa vender Kirkeinspektø-
rens ældste Datter med sine fire
Børn en kold Høstdag tilbage
til det Barndomshjem, hun nær-
sten tre Decenier tidligere en
straalende Foraarsdag havde for-
ladt som ung og lykkelig Brud.

Meget har hun i Løbet af de
forløbne Aar prøvet af, hvad Li-
vet giver og tager.

Prøvelser af mange Slags lig-
ger bag hende. Dog tror og haa-
ber hun nu paa kommende lyk-
kelige Aar.

Den stakkels Sophie! I de 40
Aar som det stod skrevet i Stjer-
nerne at hun endnu skulde leve
paa Søbygaard, venter hende
netop der hendes Livs tungeste
Sorger.

Paa Søbygaard igen.

Hjemme paa Søbygaard havde

Fru Helmer, som hendes Navn
nu var, ordnet det paa bedste
Maade for at tage imod sin Sø-
ster og hendes fire Børn.

Selv boede hun og hendes
Mand i Hovedbygningen »Slot-
tet« men Gaardshuset, der inde-
holdt 13 Værelser, havde hun
stillet til Familien Barfoeds Raa-
dighed.

I det Værelse som var afsat
til at blive Fru Barfoeds pri-
vate, havde hun meget betænk-
somt ladet indsætte høje Vin-
duer for at der skulde blive fri
Udsigt og rigeligt med Lys og
Sol med Tanke paa at Søsteren
nok blev den af Familien, der
kom til at færdes mest inden
Døre.

Man kan let tænke sig at So-
phie Barfoed nu følte det som
hun var kommet trygt i Havn
igen da hun sammen med sin
Børneflok gik ind gennem den
store Porthvælving og tog »det
røde Hus« i Besiddelse som Dat-
teren Antoinette en Gang i et
Brev havde kaldt det.

Den, som nu til Dags besøger
Søbygaard, ser, naar han har
passeret Porthvælvingen, hvid-
kalkede Udhuslænger, Avlsbyg-
ninger, rundt om Gaarden. Og-
saa Gaardshuset er hvidt, lige-
som baade Stald og Lo er forsy-
net med Pladetag. Men paa den
Tid der nu fortælles om, var
alle disse Bygninger røde med
sortmalede Bjælker og de var
alle halmtækte. En lille »Have«
med Stakit omkring var der og-
saa foran det røde Hus til Gaard-
siden. Popler kantede den smalle
Vej som fra Gaarden ledte til

Slottet paa den gamle Vindebro's Plads.

Haven var velholdt, for en Karl gik der til Stadighed og arbejdede.

Man vil gerne tro at Fru Sophie til en Begyndelse fik leve nogle lykkelige Aar sammen med alle sine Kære. Nu kunde hun ogsaa hvile ud efter sin Brevskrivning, men derfor ved man heller ikke, hvad der hændte og skete paa Søbygaard i disse første Aar.

Ungdom plejer ikke at have noget imod Forandringer og man tager ikke fejl, hvis man gaar ud fra at de i fulde Drag nød Landlivet og at blive bosat paa Ærø, hvor de snart fandt Venner at komme sammen med.

Maaske ogsaa Tante Antoinette genoptog Traditionen fra Forældrenes Tid og bød Ungdommen til Bal paa Slottet ved Juletid og Glæden var da maaske lige saa stor som i Kirkeinspektørens Tid.

I Særdeleshed for de mindre, Antoinette og lille Ove var Søbygaard nok et Paradis med alle Dyrene, Stalden og alle de andre morsomme Ting. Der var ogsaa de høje Volde udenfor Gaarden til at klatre paa og rutche ned ad.

Der paa Voldene plejede Gaardens Faar at gaa og græsse, og alle Søskende, baade de større og de mindre havde deres eget Faar, som Tante Antoinette havde foræret dem.

Desværre faar man ikke noget at vide om de yngre Børns Skoleundervisning, førend et lille Brev

fra Ovidia giver Oplysning om det. Hun fortæller, at hendes Broder Ove, som da er 14 Aar, ønsker at byde en Klassekammerat i Ribe Latinskole hjem til Søbygaard.

Det er samme Skole, hvor en Gang Børnenes Onkel Ove fik sin Uddannelse. Ligesom denne Onkel fik ogsaa Ove Barfoed senere Lov til at fortsætte sine Studier i København.

Syv Aar naar at gaa, inden Kontakten med Familien paa Søbygaard atter knyttes takket være Brev som Ovidia da sender sin Moder fra Kolding, og Antoinette fra Altona. Af noget tidligere Dato findes dog et lille Brev bevaret, — ja, egentlig er det blot en Afskrift af et Brev —, som skulde komme til at faa stor Indflydelse paa kommende Hændelser.

Brevet, der savner Overskrift, er dateret 30. Marts 1856, og adresseret til den unge Antoinette, som nu er vokset op til en ung Pige paa 19 Aar. Brevet er et Frierbrev og lyder saaledes:

Søby, den 30. Marts 1850.

Den Kjærlighed, jeg nærer til Dem, min dyrebare Pige, maa tjene til Undskyldning for disse Linier og bane Vejen for en mild og skonsom Dom. Maaske har De allerede forinden disse Linjers Modtagelse en Anelse om, hvad der ligger mig saa meget paa Hjertet og jeg vil derfor i Tillid til Deres Ædelmodighed og stolende paa Deres blide, fromme Character vove at sige: Jeg elsker Dem!

Det er vel ikke meget, jeg har at tilbyde Dem, men det indeslutter

dog alt, hvad der er mig helligt og dyrebart paa denne Jord.

Skulde Himlen have forenet vore Følelser, var mit kjæreste Ønske opfyldt, og Fremtiden vilde staa for mit Blik med lyse og glade Udsigter. Jeg kan ikke dølge, at det vil smerte mig særdeles meget, dersom jeg maa se min kjæreste Forhaabning strande, jeg skal derfor af ganske Hjerte og med Sjælens hele Inderlighed bede Dem, om ikke at være for hurtig i at tilbagevise mig, betro De Dem til Deres gode Moder og Søster. De, der staa Dem saa nær i denne Verden, ville vist kunne give det bedste Raad. Men troer De alligevel ikke hos mig at kunne finde Det, man i den Henseende saa higende søger paa Vandringerne heneden, saa sig det kun uforbeholdent, thi jeg vil da ganske stille mig tilfreds, at en kjærlig Styre i en viis og god Hensigt har bestemt vort Maal anderledes.

Deres C. C. E.

Det var den unge Toldmand Eschen i Søby, som paa denne fine og hensynsfulde Maade gjorde Antoinette Barfoed sin Kærlighedserklæring. Den lille Antoinette havde ogsaa med hele sit lille varme Hjerte forelsket sig i den unge Mand, og hun gik nok helt fortrøstningsfuldt til sin Moder og viste hans Brev i Haab om at vinde hendes Forstaaelse. Men til hendes store Sorg anerkendte Moderen ikke hendes Valg.

Hvad kunde vel foranledige den kloge Fru Barfoed til at stille sig afvisende? Vist ønskede hun sit Barns Lykke, og hun handlede sikkert hele Tiden i en god Mening. Hun har selv senere

sagt, at hun aldrig forbød de unges Forening, men at hun ikke ønskede det.

Kunde det bero paa, at den unge Mand, som af Brevet at dømme var en god og fin Mand, havde en svag Økonomi, og Fru Barfoed, som havde prøvet, hvad det kunde betyde i et Ægteskab, derfor vilde forskaane de unge fra Bekymringer, som de ikke forstod at bedømme?

Hanne Møllmann havde en anden Mening om den Sag. Fru Antoinette Helmer, havde, siden den lille Antoinette var kommet til Søbygaard, blevet saa indtaget i sin unge Navne, at hun havde udset hende til en Gang at overtage Gaarden under Forudsætning af, at hun giftede sig med en Landmand eller passende Person, der kunde passe Ejendommen. Den unge Toldmand passede heller ikke ind i hendes Beregninger, og ogsaa hun raadede fra.

Den lille Antoinette vilde mindst af alt gøre sin elskede Mor og Moster imod og lovede vel derfor at afstaa fra den, hun havde fæstet sit Hjerte til. Men glemme ham kunde hun aldrig. Den stille Sorg virkede paa hendes følsomme Sind, ligesom et lille ætsende Saar, som tærede paa baade Sjæl og Legeme.

Hun gav nok sin Mor et Løfte om ikke mere at træffe den unge Eschen, men ingen kunde hindre de unge i at tale med hinanden gennem Breve. Et stort Træ udenfor Søbygaard blev, i det mindste en Tid, deres hemmelige Postkasse.

Fru Barfoed mærkede nok sin Datters stille Sorg og forknytte Væsen, men hun haabede, at Datteren snart skulde glemme sin Ven, blot hun kom hjemmefra en Tid og fik nye Indtryk.

Sophie Barfoeds ældste Broder, Christian, havde i 1829 indgaaet Ægteskab med en dansk Dame Magdalene Aagaard, men hun døde i Stockholm, medens Christian var Lærer ved den efter engelsk Mønster indrettede Internatskole for Drengene ved Barnängen i Nærheden af Stockholm. Med hende havde han to smaa Døtre af hvilke den ene døde allerede som lille.

Nogen Tid efter Hustruens Død tog han sin 10-aarige Datter Thora med sig og rejste til Gøteborg, hvor han havde faaet Plads ved Stadens Handelsinstitut.

Sin Datter satte han i Frøkenborg. Inden et Aar var gaaet, var Elisabeth Andréns Skole i Gøtehan gift med Skoleforstanderinden, og i hende fandt han den bedste Hustru, han kunde ønske sig.

Svensk Borgerskab fik Christian 1846, men det forhindrede ikke, at han umiddelbart efter sammen med sin Familie flyttede til Tyskland, hvor han samme Aar ved Universitetet i Kiel tog den filosofiske Doktorgrad. I flere Aar blev han saa i Tyskland som Privatlærer samt Redaktør og Udgiver af sin »Jugend-Zeitung«, og paa den Tid, da den lille Antoinette gik med sørgende Hjerte, var Familien bosat i Al-

tona, som paa den Tid hørte til Danmark.

Fru Sophie troede, at en Tids Ophold i Broderens Hjem vilde være særlig godt for Antoinette, da hendes Svigerinde var vant til at vejlede Unge, og Familien selv havde fire Børn.

Det blev ogsaa ordnet, og i Efteraaret 1857 mødtes Antoinette i Altona med Onkel Christian og Tante Betty. Nu gjorde hun ogsaa Bekendtskab med sine Kusiner Hilma, Aurelia, Betty og Oscar. Alle Pigerne, hvoraf den ældste var 14 Aar og den yngste 8, gik i Skole. Lille Oscar var kun tre Aar. Han talte tysk som de andre Børn, men paa sit eget lille Barnesprog, som morede Antoinette meget.

Christians Datter fra første Ægteskab var død nogle Aar tidligere.

Det var en af lille Oscars Døtre, som ca. 90 Aar efter den Tid, der nu fortælles om, der ved et Tilfælde kom til at optegne sine Forfædres Skæbne i en længst svunden Tid.

Antoinette trivedes godt i sin Onkels Hjem, og hun forstod at gøre sig nyttig. Men somme Tider længtes hun meget hjem.

Hun skriver selv:

»Kun naar den gruelige Længsel stundom overfalder mig, da synes jeg al Herligheden maatte gjerne have en god Dag, naar jeg bare var i mit elskede røde Huus hos min egen Moder! Tak, Du søde Moder, for det velsignede Brev, det gjorde saa godt, og endnu naar jeg somme-tider trænger til ligesom at høre din Stemme, da gaar jeg ind i Sove-

kammeret og læser det atter, indtil jeg igjen er trøstet for en Stund.«

Antoinette havde øjensynlig arvet sin Moders gode Stiliseringssevne. Lige lange og indholdsrige blev nu Brevene til hendes Moder, som de Breve Moderen engang havde skrevet til den gamle Anna Cathrine.

I et af sine Breve skildrer hun i Detaljer Julefesten hos sin Onkel. Men det, som før hende var det bedste i hele Julen, var Breve fra Moderen.

»Det var rigtignok Juleglæde!«, skriver Antoinette, og hun fortæller bl. a., at da den egentlige Julefest var ovre og Julegaverne uddelt, »fortalte jeg, hvorledes Juleaften tilbringes paa Søbygaard, og Du ved jo, at jeg ogsaa var i den gamle, vante Kreds med mine Tanker. O, hvad havde jeg ikke givet til, at jeg virkelig havde været der. Saaledes hensvandt da vor Juleaften. Første Juledag gik Hilma, Aurelia og jeg i Kirke, i den store Michaeli Kirke i Hamborg, hvor vi hørte en dejlig Prædiken af Pastor Rachoff. O, hvor jeg er glad, at jeg stundom kan høre ham. Onkel og Tante var i Kirke 2. Juledag og hørte Pastor Kehler her i Altona. Da de kom hjem, sagde Onkel til mig: »Nu behøver du ikke at gaa til Hamborg mere for at høre en god Tale«. Jeg sagde ham ikke imod, men tænkte dog ved mig selv, at jeg gaar ikke for at høre nogen anden, saa længe jeg kan høre Rachoff. O, Du kan ikke tro, hvor dejligt han taler. Det er undertiden håndt, at han netop i det Øjeblik, hvor hans Ord saa ret trængte til mit inderste Hjerte, har sænket sit Blik ned paa mig — jeg kan ikke sige Dig, hvor det gjorde et Indtryk. Jeg synes, han forekom mig som en Fader. O, hvor maa det være yndigt at kjende et saadant Menneske personligt. Det er saa dejligt for mig, naar jeg sidder i den

Kirke, helst naar jeg er alene, jeg føler mig saa forunderlig hjemme naar jeg træder ind, og søger altid min vante Stol ligefor Prædikestolen og Alteret.«

Men aldrig med et Ord nævner hun den, hun var rejst bort for at glemme. Havde Antoinette haft en Fortrolig, havde hun maaske brugt de samme Ord som hendes Moder skrev til sin Søster: »jeg maa skjule alt i mig selv, derfor tager det ogsaa mere paa mig end nogen tror«.

Engang det følgende Aar, 1858, vendte Antoinette tilbage til Søbygaard. Hendes Mør længtes efter hende, og behøvede baade hendes Hjælp og Selskab, for med Undtagelse af en Tjenestepige, gik hun paa den Tid helt alene i sit »røde Hus«. Hendes Søn gik i Skole i Ribe, Ovidia var paa Besøg hos Venner i Kolding og Cathinka syntes sommetider at have hjulpet med husligt Arbejde hos forskellige Familier og sommetider været Lærerinde i en Syskole.

Allerede inden Antoinette tog til Altona tog Ovidia paa Besøg hos gamle Venner i Kolding, men paa Grund af Usædvanligheden er Fru Sophie lidt misfornøjet med sin Datter og skriver: »Men nu kommer jeg igjen med det, som bestandig og bestandig svæver for min Tanke, nemlig at det er en Nødvendighed, at Du selv maa erhverve noget; uden dette maa Du jo gaa alt for meget tilbage, og dersom Du ikke har Grund, som jeg ikke kjender, da kan jeg ikke ret forstaa, at Du kan være rolig ved en saadan Uvished for Fremti-

den. I dette Punkt forstaar jeg mig ikke rigtig paa min ellers saa fornuftige Ovidia«.

Hun slutter sin lille Formaningstale med Ordene: »Derfor beder jeg endnu en Gang, tag det op som det er ment i oprigtig Kjærlighed. Tro blot ikke, at jeg vil forstyrre de glade Dage Du nyder, dog jeg behøver vist ikke nøjere at forklare mig, thi du kjender mig jo.«

Fru Sophie har endnu nogle kloge Raad at give sin Datter: »Du skriver, at du vil ønske, Du maatte forstaa at anvende dine Penge paa den bedste Maade, dette vil jeg ogsaa ønske, og skal jeg give Dig noget Raad i denne Henseende, da er det dette, at du nøje overvejen dine Udgifter og kun indvelger dem, som er absolut nødvendige og til den anden Slags maa Du lade som Du ingen Penge har, thi vil man først tage lidt til det ene og det andet, saa har man ikke til det vigtigste til sidst«, og saa tillægger hun: »Jeg har, Gu'skelov, efter min Indkomster ret godt hidtil kunnet klare mine vigtigste Udgifter, og dog imellem ragt Haanden til en og anden, for det jeg følger denne Regel, og hvad ikke maa glemmes, for det min Gud har velsignet det lidet jeg har.«

Fru Barfoed klager ofte i sine Breve over sine svage Øjne. En af Ovidias Opgaver, naar hun var hjemme, plejede derfor at være at læse højt for sin Moder. I samme Brev skriver Fru Sophie nu: »Jeg læser desværre kun lidt i Aviserne, jeg siger det

saa ofte, at jeg savner dig her som i saa meget andet. Tiden kan jeg knap faa, og Øjnene taaler det heller ikke. Dog har jeg seet, at man nu ogsaa kan sejle i Luften, og paa et Par Dage aflægge Besøg fra Frankrig til Afrika. Det har jo Andersen spaaet. Ogsaa Comet Rasetriet kjender jeg, de to Bøger — »Hvad er Livet« og »De smaa Ting«, har jeg ogsaa læst med megen Interesse«.

Saa har hun ogsaa en lille glad Nyhed at fortælle sin Datter: »Dit Faar har faaet 2 raske Lam, det var det første i hele Faareflokken, og det fik et sort og et hvidt Lam. Det hvide holdt det meget af, men det sorte vilde det slet ikke taale. Jeg maatte da lade Kirsten give det Mælk, hvorved det trives godt. Saa snart det seer Kirsten kommer det springende, til stor Glæde for hende«.

Ovidia skriver som Svar herpaa, at hun har spekuleret paa to forskellige Pladser, men da ingen af dem tiltalte hende noget videre, overtaltes hun af sine Venner i Kolding til at blive hos dem Vinteren over.

Men det blev skæbnesvangert for Ovidia, for i den Tid kom hun en Selskabsaften til at træffe en Ingeniør Møllmark ved Telegrafvæsenet, og en gensidig Sympati opstod næsten med samme imellem dem. Han var Enkemand, havde en lille 8-aarig Søn og boede i Horsens. Da de tog Afsked med hinanden, blev de enige om at udveksle Breve.

Ovidia fortæller straks sin Mo-

der om sin nyfundne Ven: »Ak, hvor det er underligt, at jeg saa forunderlig er kommen til at holde af den, der nylig var mig en Fremmed. -- Jeg havde i Gaar Aftes et langt og kjærligt Brev, som glædede mig meget. Du skal laane det, naar jeg har faaet et andet i Stedet først, men saa længe bliver det her«.

Ovidia var af Naturen ret sværmerisk anlagt. Hun elskede Poesi og skrev alle de Vers af, der fandt Genklang i hendes Indre. Men fremfor alt var hun dybt religiøs, og hun troede fuldt og helt, at en god Fader i Himmelen ledte hvert af hendes Skridt og bestemte over hendes Skæbne, og hun var ogsaa villig til snarest at følge det, hun troede var hans Bud, om det ogsaa stred mod hendes eget Ønske.

Hendes Mor skrev ogsaa en Gang i et Brev til hende: »Naar man samvittighedsfuldt overvejer sine Handlinger, da er det vist godt og rigtigt at have en god Troe. Jeg føler kun alt for ofte, at jeg vakler i denne Retning, men gid det maa være din Arvepart fra den uforglemmelige Bedstemoder, som besad denne Dyd i saa høj en Grad.«

Da Ovidia nu troede at have fundet en forstaaende Sjæl, saa aabner hun helt sit Hjerte for ham og gjorde ham delagtig i alle sine Tanker.

Herr Møllmark, som gennem bitre Oplevelser var blevet en Ener, mistroisk overfor alt og alle, vaagner til nyt Haab og ny Kærlighed efter at han har truffet Ovidia.

Der findes fire Breve fra hans Haand. Alle skrevet i December 1857. Man forstaaer af det første Brev, at han under sine Rejser for Telegrafvæsenet, har gjort en lille Afstikker til Kolding, truffet Ovidia, og der faaet hendes Ja-Ord til engang at blive hans Hustru. Selvfølgelig bliver nu Tonen i de efterfølgende Breve meget mere fortrolig end den har været før. Det første Brev er dateret i Horsens 1. December 1857, og begynder:

»Edle og kjæreste Pige!

En særegen Følelse er det mig, at gaae over til det fortrolige »Du« men udgjør tilvisse en nødvendig Deel af det usigelige, der bevæger mig, naar jeg tænker mig, at jeg nu træder ind i en ny Epøke af mit Liv, der lover mig en brav og hengiven Deeltagerinde i Glæde og Sorg, og tillader mig at udtale mig for en ædel qvindelig Sjæl, hvis aabne og højmodige Velvillie jeg kun kan imødekomme med de varmeste og hensynsfuldeste Følelser«.

Det er rørende at læse om hans nye Lykke og Sindsro, og hvordan han midt under sit krævende Arbejde glæder sig til Aftenen, naar han pr. Brev skal underholde sig med sin Ovidia.

I Slutningen af sit Brev skriver han:

I højeste Grad tilfreds og rolig, jeg veed ikke, om jeg kan tilføje glad, thi dertil synes mig Sagen for inderlig, jo dog, stille glad, tilbragte jeg Tilbagereisen uden at besvare min Kudsk' mange Spørgsmaal. Med stille Eftertanke gennemgik jeg Momenterne ved vor

Sammenkomst, og hvorfor skal jeg ikke aabent tilstaa det: Jeg følte mig lykkelig ved min ny Forbindelse med Dig! Mit Sind er glad og rolig, og det har ikke længe været Tilfældet! Du tar Prisen herfor og Taknemmeligheden, min inderlige Taknemmelighed, den hviler hos mig, for en Gang at frugtbares i Gjerningen. — — — —

Tilgiv mig, at jeg til i Morgen opsætter at tilskrive Din Ære Moder, det er mig for meget paa engang, jeg er saa afvant og overrasket ved det meget velgjørende, der synes at omsvæve mig og maa have lidt Tid dertil.

Og nu et kjærligt Levvel til Dig min nærbeslægtede, Himlen velsigne Dig som Du velsignes af Din A. Møllmark.

Bevis mig endvidere den Godhed, at indeslutte Dine Breve i en Convolut, thi der gives mange nysgærrige paa Postvæsenen.

Og saa følger Brev paa Brev, flydende over af Kjærlighed:

»Kærlige elskede Væsen, du som aabner mig et nyt Liv; hvorledes skal jeg tolke Dig mine Tanker? Hverken Papiret eller Ordet, om jeg end mundtlig talte Dig vilde, troer jeg, klarlig kunde legitimere Dig disse.

Det er mig som om jeg intet mere kunde ønske mig end det at have Dig i min umiddelbare Nærhed.

Bryderier og Ærgelser, som Du veed Verden saa rigelig yder Enhver, der faa færdes i denne, forsvinde eller tabe jeg, saa at de anfægte mig lidet eller intet.

Og hvorfor? Fordi mine Tanker vender sig til Dig, hvor jeg selv

ubevidst har min fuldkomne Skadeløsholdelse.

Husk ogsaa, at jeg nu i hele min Færd søger min Styrke i min Forbindelse med Dig, min Løn i Din Kjærlighed, thi enhver min Gjerning udfører jeg med Tanke paa Dig.

Din Hæder og Ære er nu min, og at værne og beskytte om Denne og Dig, saa at, som Du selv har sagt, at Du aldrig skal tvivle om mig, om Du end nødsagedes at tvivle om alle andre«, er fra nu en af mine Hovedopgaver.

Paa Juleaften lader Herr Møllmark en Arbejds-kammerat, som har Familie, faa fri, og arbejder i Stedet for ham. I Stedet drømmer han om næste Jul, da han haaber at alt skal være anderledes. Han gik dog og var lidt nedslagen, »da i det samme den røde Kjole viste sig med Dit Brev.

»Nu fik Tingen et andet Udseende! Og nu i Gaar Dit andet kjære Brev saa inderligt kjærligt. Talte jeg mundtlig med Dig i dette Øjeblik, vilde jeg sige: Du er ret en elskelig og sød Pige, som fortjente mange K., men det klinger ikke i et Brev, vel? Kun maa jeg tilstaa, jeg er langt fra saa resigneret som Du; jeg kan ikke vente med at tale med Dig til Sommeren, nej, det er alt for længe. Ogsaa har det løbet om i mit Hoved at en inderlig Forbindelse med Dig, der mere og mere bevæger sig, udsættes af Dig til en ubestemt og fjern Tid.

Forgribe skal man ikke Tiden, det indrømmer jeg, men saa maa man visselig heller ikke undlade at gribe og benytte den. — — — — Jeg længes efter en inderlig For-

ening, og i Sandhed, hos mig er den væsentlige og højere Overbevisning nu levende, at jeg erkjender med Glæde at vilde kunde leve min Fremtid sammen med Dig, en kjærlige ædle, brave Qvinde. Tilbage er det materielle, og det vil overvindes.

Hvor sværmerisk og følelsesfuld Ovidia end er, staar hun dog med Fødderne paa Jorden, og hun husker alt for ve fra Svendborgtiden, hvad en svag økonomisk Stilling vil sige. I sine Breve har hun antagelig berørt et økonomisk Spørgsmaal, men noget saadant interesserer ikke Herr Møllmark, i det mindste ikke for Øjeblikket, da han helt gaar op i sin Kærlighed. Ubevidst saarer han nok den Tilbedte, da han besvarer det hun har skrevet med Ordene:

»Det er dog ikke saa almindelig eller saa skrækkelig som Du troer eller som ved første Øjekast kan antages, kun Handelsstanden og ene Handelsstanden eller den som har vovet deres jordiske Gods med Handlende ere underkastede eller udsatte for meget væsentlig herved. Den kan ikke gaa videre, det lader sig heregne for enhver, der sagkyndig i den Slags, kaster et forskende Blik ind i Sagen. Dog vi ville ikke tale mere herom i Dag.

Min Væsentlighed, mit alt, koncentrerer sig i Dig, og der lider jeg intet Skibsbrud, vel? Altid vil Du bevare Din Kærlighed for mig, aldrig i hvad der skeer, vil du forlade een, der sætter sin fuldkomne Tillid til Dig og som har sammenknyttet sin Skjæbne med Din. — —

Jeg har givet min Dreng Dit Kys og sagt ham, at det var fra een, der nok vilde være hans Moder, men jeg maatte lade ham læse dine Ord desangaaende, thi han vilde ellers ikke troe mig rigtig. Han syntes, det var saa forunderligt.«

To Dage senere skriver han igen et langt Brev til sin Sjæls Udkaarne. »O, det er netop i disse Festdage, i hvilke jeg saa meget længes efter din umiddelbare Nærhed; som et Surrogat herfra vælger jeg atter Pennen, min Tilflugt!«

Det var mærkværdigt, om Ovidia ikke følte en vis Ængstelse for, at hun en skønne Dag skulde falde ned fra den Piedestal, paa hvilken han i sine overspændte Følelser havde placeret hende. Fra Begyndelsen til Enden er hans Breve jo en Lovsang til hendes Ære, og han giver sig sjældent Tid til at besvare hendes Spørgsmaal.

Men i sit sidste Brev vil han endelig forbedre sig i den Henseende:

»Og nu, min kærlige Pige, vil jeg søge at erindre mig flere specielle Ting, hvorpaa jeg skylder Dig Svar. Aldrig tænker jeg, eller dog sjældent, paa de enkelte smaa Specialiteter, naar jeg skriver Dig til. Jeg samler Dine Udtalelser til en kjærlig Helhed, men nu vil jeg gjøre dette for endeel godt igjen ved at bruge min Erindring.

Du har engang, mindes jeg, spurgt mig, om jeg havde læst »Debit og Credit«, den Bog, der var din Trøster i Veile. Jeg har ikke læst den, fordi Titlen ikke tiltalte mig. Jeg har en Aversion for Handelen ikke

for Handelsstanden. Jeg befatter mig ikke gjerne med Talstørrelser, der udgjøre Pointerne i en smaalig Gevinst og Fordeeles Beregning. Jeg kan ikke gøre for det, men det har aldrig hos mig kunnet faaet Indpas, og derfor har Bogen ifølge sin Titel aldrig førend nu, da den er omtalt af Dig, været Genstand for min Opsøgen, men jeg har endnu ikke kunnet faa Finger i den.«

Senere fortæller han temmelig udførligt om sine Boligforhold, og hvordan han har ordnet sit Liv, og om sine smaa Foreteelser.

Men Selskabsliv afholder han sig fra. »Ja, jeg er saa ømfindtlig i denne Retning, at jeg troer det er Pedanterie. Hvor jeg derfor ikke kan optræde chevalerisk af pecuniære Hensyn, der holder jeg mig fra; det er en Bitterheds Levning, der ikke vil ud af mig, og som jeg har erholdt som Arvegods eller som en Følge af min Berørelse under mislige Forhold med Verden. —

Dette er en af Skyggesiderne ved mig, som vist næppe nogensinde tilfulde tabes. I mine yngre Aar var det anderledes!

Altsaa Julen nærmer sig til Ende, uden at vi har været saa lykkelige at tale med hinanden. Det var strengt, ikke sandt? Den næste, hvad da??

Efter Nytaar havde jeg vistnok stor Lyst at komme til Kolding. Siig mig alverlig Din Mening herom. Een Dag kunde jeg ogsaa nok tilbringe der til den Tid, og saa gaves der vel Lejlighed at tale rigtig meget med Dig.

Og nu Farvel, Du kjæreste Ovidia, og Tak for de Glæder Dine Breve berede mig. De har udgjort nok til

min Juleglæde, saa jeg er meget tilfredsstillet. — — —

Altsaa et kjærligt Levvel fra Din inderlig elskende

A. Mølmark.

Ak, som naar man blæser paa et Korthus, saaledes skulde alle disse varme Kærlighedsord og Løfter ved den første Prøve falde til Jorden, selv om de var oprigtigt og ærligt ment.

Herr. Mølmarks Kærlighed lod sig ikke længere nøjes med Brev. Han maatte ogsaa træffe sin Elskede, og saa en Dag kom han paa Besøg i Kolding.

Maaske har Ovidia kun fortalt sin Moder om sin Forbindelse med Herr Mølmark. Maaske var hendes Venner uvidende herom.

Men uforberedt var Ovidia ikke paa hans Ankomst. Han havde jo skrevet: »Naar Nytaar er gaaet, har jeg mindre travlt, og maa Du belave Dig paa at jeg kommer. Kan det ikke være anderledes, saa maa vi slaa ind paa Offentlighedens Vej og lade enhver see vort Forhold; jeg kan ikke undvære at tale med Dig«.

Herr Mølmark kom ogsaa en Dag, men bestemt i et psykologisk forkert Øjeblik, for det hele sluttede med en »Katastrophe«, med Ovidias egne Ord.

Hvad kunde der vel være sket? Ja, nogen klar Forestilling er det umuligt at danne sig om det.

Ovidia har tydeligt i et Brev, der ikke findes bevaret, fortalt sin Moder om denne ulyksalige Dag. Da hun i et senere Brev berører Mødet med Herr Mølmark, giver dette ikke noget klart Billede om,

hvad der er passeret mellem de to.

Et forstaar man dog. Herr Møllmark har fuld af Bitterhed forladt Ovidia og Kolding.

Med stor Længsel havde han jo imødeset denne Dag, og han havde vel drømt om endelig at kunne slutte Genstanden for sin Kærlighed i sine Arme.

Ovidia havde sikkert helt og fuldt udgivet sig selv i sine Brevve varmet af hans Kærlighed. I hendes Tanker var han hende kær og velkendt og hun mente ærligt at hun engang skulde blive hans Hustru og Moder for hans Søn. — Maaske der dog i hendes Underbevidsthed var opstaaet en vis Tvivl gennem nogle af hans Ord, f. Eks. hans Aversion mod alt, der havde med Handlende at gøre, hendes afdøde Faders Arbejde.

Det er kun Gæatteri, man kan gøre sig.

Naar han saa uventet stod der lyslevende foran hende, saa føler hun sig paa en Gang fremmed og forvirret. Et Par Dages roligt Samvær havde maaske forandret alt.

Hun skriver til Moderen: »Al min Trøst er den, at jeg anbefalede mig og ham og vort Forhold og Fremtiden til Guds Beskjærmelse. Jeg bad altid inderligt, at hans Vilje maatte fuldbyrdes ikke min, thi jeg vidste slet ikke, hvad jeg vilde. Ja, selv den skjæbnsvangre Aften, da jeg folte Kræften forlod mig, anraabte jeg Guds Helligaand at give mig de rette Ord, men jeg kunde ingen Ord finde. — — —

Et andet Sted i Brevet skriver hun: »Han er den, som har at tilgive, thi jeg har dog forset mig meget imod ham, idet jeg ikke ganske rettede mig efter hans Ønsker og lod ham komme, da han vilde.«

Ovidia vidste, at Ingeniør Møllmarks Løn ikke var særlig stor og til at raade Bod paa Ulykken fremsætter hun et velment Forslag, »at Indtægterne kunde forøges« om de tog en eller to Pensionærer i Huset, naar de blev gift. Hvad brød han sig om økonomiske Spørgsmaal i dette Tilfælde! Det forøgede bare hans Misfornøjelse.

Ovidia skriver til sin Moder: »Dagen efter at han var rejst herfra skrev jeg et Par flygtige Linier, hvori jeg bad ham strax at skrive mig til og aabent sige mig, hvad det var, han havde tænkt om mig og forklarede ham, at min underlige Adfærd ligesaa meget kom af en af ham udtalt Ytring — denne nemlig, som jeg sidst skrev, og af min Alteration over at det var gaaet saa forkert til. — Han kaldte det som du ser en Intrige. Han anser mig for en fuldendt Skuespillerinde.

I næsten 14 Dage tav han. Denne lange Tavshed gjorde en saa afgjørende Virkning paa mig, at jeg tilsidst skrev, som du veed, og jeg kan ikke nægte det, det var koldt og fremmed. Jeg forsikrer dig, da jeg skulde begynde, kunde jeg ikke overvinde mig til at skrive endog blot »Kjære«, jeg brugte slet intet Tilfælde, holdt mig kun til, at naar han havde taet Tro og Tillid til

mig og ikke kunde gjøvinde den, da var det bedre, medøns det endnu var Tid at opløse, hvad der var indgaaet.

Dernæst forklarede jeg, saa godt jeg kunde, min fuldkomne Uskyld, men sagde, hvad sandt var, at disse 14 Dage havde frembragt stor Forandring i mine Følelser. Jeg bad ham svare bestemt og afgjørende. Dette Brev og hans krydsede hinanden. Dette Brev har vistnok forøget hans Uvillie imod mig, thi det var rigtignok koldt, men jeg har altid vist mig saa aldeles aaben imod ham, naar jeg kunde. Jeg har tro gengivet enhver Følelse, saaledes som den bevægede mig. Mit Hjerte var bleven koldt og bittert, og Brevet var et Udtryk deraf. Det var nu underligt, for dette hans Brev, som du finder saa strengt, fandt jeg mildt. Det gjorde en formildende Indflydelse paa mig. Det jeg tilskrev ham, som Svar paa det, var langt mere inderligt. Derpaa har jeg intet Svar faaet og faar det vel aldrig«. — Saaledes sluttede denne korte Kærlighedshistorie.

Ovidia spørger sig selv, om hun mon endnu en Gang skal skrive til ham. »Jeg har meere end en Gang følt den dybeste Trang dertil«, skriver hun, »ja, maattet gjøre Vold paa mig selv for ikke at gjøre det, thi det er mig en bitter Lidelse at staa her som et saa uværdigt Menneske, og det er mig en endnu større Lidelse, at jeg ogsaa har bragt Sorg og Smerte ind i hans Liv. Stakkels Mand, han har vist haft nok af den Slags og kunde trænge til

Oprejsning, men det skulde nu ikke være mig, der havde Evnen til at give ham den. Jeg troer alligevel, det er rigtigt ej at skrive ham til. — — Jeg vil rolig afvente den Time, da det behager Herren at oplyse ham om sin Vildfarelse. Den skal nok komme. Gud har Magten dertil. Naar han vil, det skal blive som det er, maa hans Villie være det bedste«.

Det tager haardt paa Ovidias Moder paa Søbygaard, at Herr Møllmark gennem Tilfældighedernes Magt saa helt har ændret Mening om hendes Datter, og at han beskylder hende for Falskhed og Forstillelse. Brudet imellem dem sørger hun maaske ikke saa meget over.

Maaske har hun heller ikke i Herr Møllmark fundet en passende Mand for sin Datter Ovidia, men viis af Erfaring har hun ikke blandet sig deri.

Men hendes varme Moderhjerter reagerer nu heftigt imod Herr Møllmarks Beskyldninger mod Ovidia og for at rense sin elskede Datter, sætter hun sig ved sit Skrivebord og skriver med sin fineste Skrift følgende Brev til Herr Møllmark:

»Omendskjønt jeg ikke veed, hvorledes et Brev fra mig vil blive optaget af den højtærede Hr. Møllmark efter det senest passerede mellem Dem og min Datter, saa tilsiger min indre Stemme, at jeg bør og skal skrive alligevel. — Min Hensigt hermed er ene denne, at sige Dem, hvor meget det har og stedse vil smerte mig at tilfældige Omstændigheder skulde forene sig og

bringe det saa vidt, at det skulde ske som er skeet og en Forbindelse, hvortil jeg havde knyttet de bedste Forhaabninger, blive synderbrudt ved saadanne uforudsete Sammenstød.

Man maa deraf tro, at det ikke har været Forsynets Villie, at det skulde komme videre og at det sikkert vil være det bedste for Legge Parter da det ellers ikke var skeet. Men Maaden den saarer mig, og i Sandhed den maa end mere have saaret en fint følende og dansket Mand — og uagtet min stakkels Ovidia staar her, som den ene brødefulde, saa er jeg dog hendes Gyskyldighed ligesaa vis, som at der er en Gud. Hun har ogsaa beskrevet det hele passerede saa tro og aabent, at jeg jo tydelig indseer, at i Deres Øjen maatte hendes Adfærd vække Bitterhed mod hende, uagtet hun ingen Anelse havde derom i Øjeblikket. — Det er kun min Bøn, Herr Møllmark! at hvis det er Dem mulig, De da vil søge at glemme og tilgive, hvad der er skeet og ikke nære de bitre Følelser som ufejlbarlig maa have bemægtiget sig Deres Indre ved den Tanke, at det var Tilsidesættelse af den Dem tilkommende Agtelse og Kjærlighed, der blev Dem vist.

Det var umuligt andet end, at De i Øjeblikket maatte tro dette, maa jeg saa meget mere agte den Adfærd, som De, den krænkede Mand udviste ligeoverfor den, De troede brødefuld.

Ovidia har i sin Forklaring til mig ikke besmykket sit Forhold, tværtimod har hun hebrejdet sig, at hun saa ganske kunde overse det mulige Tilfælde, at De kunde

komme denne uheldige skæbnesvangre Dag. Dette er hendes Forseelse — for Resten staar hun uskyldig og brødefri for Gud og Mennesker, saa vidt som et skrøbeligt Menneske kan gjøre det, og ingen, slet ingen kan sætte den mindste Plet paa hendes Ære, det kan jeg sige med Glæde og Stolthed som hendes Moder, hvorledes end Skinnet er imod hende. Hun er reen, reen i Ordets fuldeste Betydning, og heller ikke har hun villet fornærme eller saare Dem, uagtet hun har gjort det. Jeg beder Dem derfor, Heer Møllmark, ikke at dømme altfor strengt, og ikke ganske opgive de gode Tanker; som De tidligere har haft om Ovidia, thi hun er Dem og Deres gode Omdømme ikke uværdig og vær forvisset om, at det vilde gjøre os begge ondt at tro, at vi i den Mand, som vi kun har Grund til at agte, skulde see en Uven. At dette ikke maa være Tilfældet er min Bøn — Forøvrigt vil jeg tro, for vist, at hvad der er sket, er og maa være det bedste, og at Forsynets Haand har ledet denne besynderlige Begivenhed. Haabe vil jeg, som jeg vil ønske og bede Gud, at De rigelig maa faa erstattet, hvad De har givet Afkald paa, og at en glad og lykkelig Fremtid maa ligge for Dem. At erfare dette vil steds glæde Deres med største Agtelse og Venskab hengivne

Sophie Barfoed.

Dette lille rørende Brev kom desværre aldrig for Herr Møllmarks Øjne, for Ovidias Stolthed stillede sig hindrende imellem. Hun siger, at hun har skrevet alt, der kan være til hendes eget

Forsvar, og »han tror lige saa lidt dig som mig i dette Stykke. Jeg tror det er bedst, at den Ting gaar sin egen Gang«.

Ovidia sørgede sikkert dybt baade over Tabet af sin Ven og det ulykkelige Forløb af Hændelsen, men takket være hendes faste Tro og Fortrøstning, om at højere Magt ledte hendes Skæbne, gav denne Tro hende Ro og Tryghed, og hun gav sig ikke hen til Sorgen over sin tabte Kærlighedslykke, saadan som hendes lille Søster Antoinette gjorde.

I Stedet følger hun sin Moders Raad og søger at finde en Stilling som Selskabsdame hos Hr. og Fru Justitieraad Morten Oxenbøll i Vordingborg paa Sjælland.

I dette gamle, fine, kultiverede Hjem fandt hun netop det Milieu, som stemte overens med hendes Smag, og i syv Aar blev hun der, til hendes Mor og Moster bad om hendes Hjælp paa Søbygaard.

Begge de gamle Damer var temmelig svage af Helbred, og nu og da faar man at vide, at de er sengeliggende flere Uger ad Gangen. Fru Helmer har jo sin gode Ægtemand ved sin Side, men Fru Barfoed føler ofte, særlig under Sygdom, et stort Savn efter Børnene, som maaske mest efter hendes Tilskyndelse har forladt Hjemmet for at prøve forskellige Muligheder for at skaffe deres eget Levebrød, i Fald hun skulde gaa bort og med Tanke paa, at Familiens økonomiske Recourser ikke er de bedste. Meget gik tabt ved Hummel-

toftes Brand, og i Svendborg blev der yderligere Forretningstab.

Hun er dog lykkelig, saa længe hun kan beholde sin yngste Datter i Hjemmet. At sende hende alene til et fremmed Hjem, tænker hun ikke paa, for dertil er Antoinette alt for svag og følsom.

Men en voksende Uro gaar hun og bærer paa for sin lille Datters Skyld. Ved Hjemkomsten fra Altona kunde hun mærke, at Besøget der havde gjort hende godt, og at hun virkede lettere af Sind, og i Begyndelsen havde de en god Tid sammen.

Antoinette var musikalsk, ligesom alle de andre Børn, og Fru Sophie forsøgte at holde hendes Interesse for Klaverspil fangen gennem flittigt at spille sammen med hende.

Af Tante Betty i Altona havde Antoinette lært en Del svenske Madretter, og nu blev det en Fornøjelse for hende at lære sin dygtige Moder noget nyt.

Men lidt efter lidt begyndte Tungesindet atter at faa Magt over hende.

Fru Sophies yngste Søster Elisabeth Nicoline Daugaard eller »Tante Lise«, som Børnene kaldte hende, var blevet Enke i 1851, og hun havde i København lejet en større Lejlighed dels for sine egne studerende Børn, og dels for at tage imod nogle Pensionærer.

Til hende sendte Sophie sin Søn Ove, som med et lille Stipendium afsluttede Skolen i Ribe og nu skulde fortsætte sine

Studier ved Universitetet i København.

Da han rejser, gør Antoinette Broderen Selskab til Hovedstaden. Hendes Moder haabede paa, at Milieuforandring skulde give hendes Datter Lindring eller i det mindste Bedring for de tunge Tanker, og hos den venlige Tante Lise vidste hun, at hun var i gode Hænder.

De to Søskende gaar nu paa Visitter hos Familiens gamle Venner i København, og om Søndagen, naar Ove har mere Tid, besøger de forskellige Kirker og Museer.

Og til Moderen paa Søbygaard kommer der snart lange Breve fra dem begge to. Et Par af disse findes bevarede. Et Brev fra Antoinette, som er dateret den 22. November 1861, begynder saaledes:

Min Elskede Moder!

Endelig slaar da den Stund, da jeg kan begynde paa et Brev til Dig, Du elskede Moder! Oh, vidste Du, hvor jeg har længtes efter dig. — Det er dog saa frygtelig saa liden Forslag der er i Tiden her i København. Den flyver jo afsted, saaledes, at før Dagen rigtig har begyndt for En, saa er den allerede borte igen. — Jeg kan ikke beskrive dig, saa lidt som jeg har faaet udført i den, og dog ved jeg med en god Samvittighed, at jeg skynder mig alt hvad jeg kan og intet Øjeblik driver bort, men du kan tænke Dig, det gaar saa vidt, at jeg ikke engang kan faa Tid til at læse et Guds Ord. — Er det ikke rædsomt? — Jeg siger nu

nok, at jeg gør, hvad jeg kan, og det troer jeg ogsaa er Sandhed, men Tingene er, at min Kraft er saa gruelig ringe, og jeg ved ikke selv, men jeg troer, at dersom jeg anstrengte mig mere, end jeg gjør, saa er jeg bange, jeg skulde blive syg derved. — Det er maaske urigtig Frygt at nære, men det staaer dog altid med en saadan Vished for mig, og jeg føler det ogsaa tydelig, at jeg f. Eks. ved at staa tidligere op om Morgenen ikke vilde vinde mere Tid; thi da troer jeg, jeg vilde falde helt sammen med Et. — Du maa nu ikke tro, sødeste Moder, at jeg er syg; thi det er saamen langt fra Tilfældet. Men jeg maa kun udøse for Dig, hvad der saadan ligger nærmest paa Hjerte, og nu har du faaet det Første. — — — Der er nu een Ting, kjære Moder, som det ikke falder mig let at skrive til Dig om, fordi jeg veed, det vil bedrøve Dig, ligesom det daglig bedrøver mig, men det maa skrives alligevel, vi ville jo dele baade det Lette og det Tunge med hinanden, og det er, at Ove ikke mer er den kjærlige ømme Broder imod mig. Det var kun i den første Tid jeg var her, at han var god og kjærlig imod mig, nu er han acurat som Cathinka i Et og Alt. Jeg har ikke gjort ham det mindste, men søger tværtimod at opnaantre ham det bedste, jeg forstaaer, men han er vist nok mere egenkjærlig, end hvad han selv og vi andre tro og derfor, saa snart der er det mindste, der ikke behager ham, saa er hans heftige Sind i Fyr og Flamme. — Han klager og jamrer sig nu, som var der en Ulykke paa Færde, fordi han er

kømtet til Tante Lise, men kjæreste Moder, vil du følge mit Raad saa lader Du ham under alle Betingelser blive hos hende, saalænge hun vil have ham. Ret længe varer det sagtens ikke, men efter min Overbevisning, skulde Du ikke være den, der giver ham Medhold, hvad det angaar. — Du kan være forvissset om, at Tante Lise har en udmærket Maade at omgaas ham paa, det faar jeg Beviser paa hver evige Dag. — Det er saa langt fra at hun paa nogen Maade vækker hans hæftige Sind, nej tværtimod finder hun sig med en mageløs Blidhed og Eftergivenhed i hans langt fra artige Opførsel mod tænde. — Hvad mig angaar, da kommer det heller ikke til aabnbare Conflicter mellem os, fordi jeg for det første har hærdeet mit Hjerte mod Savnet af, at han skal være som en Broder imod mig, og fornøjet lader ham gaa og gnave og knurre og jamre sig, til han selv bliver træt deraf. I Førstningen vilde jeg tale ham tilrette i al Ydmyghed, men det lod sig slet ikke gjøre, han havde ti Grunde, naar jeg havde een, og det kunde slet ikke hjælpe. Nu lader jeg ham, som sagt, gaa og brumme og tænker rigtignok ved mig selv, hvor det er en Fordærvelse for et Menneske, naar de bliver vant til, at alting skal føje sig efter deres Ønsker. — Gudskelov, jeg tror dog, at jeg med Guds Bistand kan i det mindste bedre fornægte mine.

Det er rigtignok et sørgeligt Brev, jeg sidder og skriver til dig, du elskede Moder, men jeg anser det for en hellig Pligt, at give Dig en Skildring af Sandheden, som den virkelig er, og at Du ikke skal see nogen

Engel i Ove; thi det er han virkelig ikke, men der er meget godt hos ham endnu, Gudskelov, men det kommer rigtignok an paa, hvorledes under Guds Bistand alting skal falde ud. Thi dersom han kommer fra Tante Lise, saa tror jeg rigtignok, at hans Bane bliver lang og knudret, og, Gud veed, hvor rædsom, inden han finder tilbage til det eneste, der formaar at give Sjælen Fred. — Nu har du vistnok faaet nok at tænke paa, du stakkels kjære Moder. — Gud veed, om jeg hellere skulle have tiet, men nej, jeg troer det ikke?»

Saa fortsætter hun sit Brev med at give Moderen smaa Skildringer af deres daglige Liv og af de Mennesker, de træffer sammen med. Hendes ene Fætter, Jacob, der er jævnaldrende med Ove, synes hun meget godt om.

»Gid Ove kunde tilegne sig lidt af Jacobs behagelige og glædelige Væsen. Du kan tro, det er morsomt, naar vi tre sidder ene til Bords og jeg fungerer som Værtinde for de to Cavallerer.«

Hun fortæller livligt og morsomt om de Besøg, som hun alene eller sammen med Broderen gør hos de forskellige Familier. En Dag efter at de havde spist til Middag skulde hun og Ove ifølge Aftalen gaa paa Visit hos en Familie Herbst, men, skriver Antoinette, det sneede voldsomt, og jeg var saa anstrengt at jeg hellere udsatte mig for Oves Misfornøjelse end vovede at gaa ud. Imens jeg redte Senge og skiftede Kjole var da

hans Humeur blevet bedre ved Klaveret, og Kl. 7 gik vi derhen.

Forøvrigt trives hun udmærket hos Tante Lise. »Du kan rigtignok tro, Tante er god ved os, Du maa endelig snart skrive hende til, thi jeg vilde dog gerne, at Tante skulde føle, at vi erkjender og paaskjønner hendes Godhed!«

Antoinette er lidt bekymret for sit Toilette, for hun har mærket, at Møden i København er anderledes end paa Ærø. En ny fin Hat køber hun, og meget andet ønsker hun sig, men hendes Kasse er ret mager. »Gid vi dog maatte vinde nogle Penge i Lotteriet, kjæreste Moder, thi Penge og atter Penge — det er Løse- net.«

Saa kommer hun igen til Broderen:

»Lad for Guds Skyld ikke Ove kaste de mange Penge bort, til at rejse hjem for i Julen. — Han er naturligvis meget opsat derpaa, og siger han vil have det — men jeg synes rigtignok Du burde forbyde eller ikke tillade ham det; thi det vilde jo være højst uforsvarligt, saa godt som han nu har det, og fra Din Side maatte du da hellere lægge de Penge hen til Foraaret og Du saa selv kunde gjøre en lille Rejse herover. — Det talte Tante Lise netop om forleden og jeg synes det var saa mageløst, at jeg gaar og glæder mig dertil allerede. — Hvad Ove angaar, da kan du være aldeles rolig for at han finder sig dori, naar han kun mærker, at der ogsaa er en fast Villie lige overfor hans. Jeg har nu mærket, hvorle-

des han skal have det, og jeg forsikrer Dig for, at Du vil ikke fortryde, om Du er bestemt lige overfor ham. Han har virkelig dobbelt og dobbelt godt deraf, og vil een Gang sent eller tidligt takke dem for det, som har formaaet En til det Fornuftige og Rette baade Stort og Smaat. — Tante Lise er i den Henseende en udmærket Opdrager, thi hun er ikke bange for at tage Bladet fra Munden, som man siger, og hendes Børn er ogsaa det bedste Vidnesbyrd for, hvor gavnlige en bestemt Opdragelse er. — Det lyder vel næsten som jeg, lille Usselryg, vilde til at opdrage den sødeste Moder der er til i Verden — men det maa Du rigtignok ikke tro var min Hensigt, Du elskede søde Moder! men det er saa yndigt at sidde saadan og skrive lige ud fra det inderste Hjerte. Alt, hvad der kommer uden at frygte det allerringeste for at blive misforstaaet, og det gjør jeg ikke, naar jeg skriver til Dig. Du sødeste, kjæreste Moder.«

Hun slutter sit lange Brev med Ordene:

»Løvel, elskede Moder! Gid Du maa kunne læse mine Kragetæer uden altfor stor Besværlighed. Lov vel! det ønsker Din

Antoinette Barfoed.

Et Par Dage efter at Fru Barfoed har modtaget dette Brev fra Antoinette faar hun et mindst lige saa langt om ikke længere fra sin Søn Ove.

Han har af sin Søster faaet at vide, at hun har skrevet til Moderen, og han mistænker straks, at Antoinette har forsøgt at afværge hans Hjemrejse, og

nu udvikler han al sin Overtalelsesevne for at faa sin Vilje igennem, hvilket ogsaa lykkes.

Først takker han for et Brev han har faaet fra sin Mor og skriver:

»Du kan tro at jeg blev hoppekesteglad, især da jeg havde aabnet det og saa at det var saa langt. Gid Du vidste hvorledes det gik igjennem mit Hjerte da jeg saa, hvorledes Du har længtes. Du kjære Moder, som ganske gaaer op i dine Børns Lykke og vel uden at tage det mindste Hensyn til Dig selv. Den Beslutning modnedes rigtignok hos mig inden jeg endnu havde læst det igjennem, at jeg vilde hjem, om saa der kom nok saa mange Hindringer i Vejen, og hjem vil jeg ikke blot for din Skyld, men ogsaa for min egen, fordi jeg end da jeg ved hvor nær Du tager Dig Skilsmissem, ikke har Rist eller Ro, før jeg atter kan trykke Dig i mine Arme, Du trofaste Moder.

At Antoinette jo nok vil savne mig noget, ja maaske endogsaa meget i den Tid jeg er hjemme, tror jeg jo nok, men det kan jo ikke være anderledes, og hun, som jo nu i længere Tid har været sammen med mig, maa da ogsaa hellere savne mig, end Du skulde det. Det kan jo desuden ikke nytte i denne Retning at give efter for Antoinette, thi hvorledes kan hun vente, bestandig at være omgivet af sine nærmeste Slægtninge? Jeg synes netop det er godt for hende at hun efterhaanden vænner sig til at undvære dem i det daglige Liv, thi skal hun have en Plads, da maa hun jo være blandt vildfremmede.

Du maa love mig, kjære Moder, at det fra nu af betragtes som en aldeles vis og afgjort Sag, at jeg rejser hjem i Julen, thi skulde der ikke blive noget af det, da vilde jeg rigtignok tage mig det overordentlig nær. Jeg kan tro, at er der meget som ligger Dig paa Hjerte, og som Du ønsker at tale med mig om, da er det ikke mindre, som jeg længtes efter at meddele Dig og høre din Mening om. Hvor vi skulde faa det yndigt uforstyrret og i Ro i det røde Huus og tænk, imellem 5 og 6 Uger fra ca. den 20 December til hele Januar.«

Han foreholder Moderen alle de Fordele disse Uger af Ro og Stilhed paa Søbygaard vilde have for hans Studier og Rejsen skulde han selv betale med de 25 Rigsdaler han til Julen ventede fra Ribe Skole. Yderligere 25 Rd. kan han vente naar han har taget Philosophicum, skriver han.

Man kan læse mellem Liniernø i hans Brev, at han ikke er rigtig fornøjet med sin kære Søster. Om en Gave, som hun vil give sin Tante paa hendes Fødselsdag, og som Ove finder for kostbar, skriver han:

»Naar hun først får fundet paa noget, er det ikke muligt at faa hende derfra«. Og videre fortæller han: »Hun har saaledes kun været to Gange i Kirke, siden hun kom her til, og Grunden hertil er dels Elises Fødselsdag, som faldt paa en Søndag, og dels, at hun, som Du jo altfor godt ved, aldrig kan blive færdig med sin Paaklædning, hvilket flere Gange har været Grunden til, at vi maatte opgive at gaa i Kirke.

Gudstjenesterne er ellers her i København saa højtidelig, i det mindste i de fleste Kirker, at man rigtignok drages til Kirkerne. Den Præst, jeg holder mest af af alle dem, jeg har hørt, er Pastor Blædel ved Garnisons Kirke. Ham kan nu Tante, jeg tror egentlig mere af en fiks Ide end af Overbevisning, slet ikke lide, saa vi kommer ikke til at gaa i samme Kirke, thi jeg vil ikke lade være at høre ham, fordi hun ikke synes om ham. Psalmesangen er ogsaa i Garnisonskirke saa mageløs dejlig, og den er almindelig anerkendt for at være den smukkeste i København.

Jeg har desuden været med Antionette en Dag paa Thorvaldsens Museum, som tiltalte hende meget. Det er jo ogsaa umuligt andet end at det maa tiltale Enhver, der har Sans for Kunst.

Ogsaa Ove fortæller en Del om de Visitter, de har gjort, og om de Venner, de har truffet eller været indbudt til og ogsaa med Beskrivelse af »de spiselige Glæder« underholder han sin Moder.

Selv var han en Dag til

»en Fest, der aarlig holdes paa Universitetet i Anledning af Reformationen. Studentersangforeningen afsang Kantate, som er forfattet af afdøde J. L. Heiberg, og hvis Musik er komponeret af Weiise; naar Du hører dette, kan Du nok tænke, at den maa være dejlig, hvilket den ogsaa er. Professor Hammerich holdt Festtalen, og Professor Forchhammer gav en Udsigt over, hvad der var passeret ved Universitetet i det sidste Aar.«

Ved et af Besøgene hos Juliana Rohde havde han faaet en Ny-

hed at vide, som han ogsaa skriver om. Det var Frøken Rohdes Brodersønner, som havde faaet at vide:

»at Onkel Christian skal have faaet en meget anseelig Post i Sverrick, saa vidt Juliana R. kan huske ved et Universitet, altsaa maa man jo antage som Professor. Hvis det er sandt, kan det jo ikke andet end glæde En, baade for ham selv og hans Familie. Han har vel intet skrevet til Søbygaard derom? Hvis det var ved Universitetet i Lund, at han var bleven ansat, vilde det jo være en Bagatel at besøge ham her fra Kjøbenhavn. —«

Det var ikke i Lund, men i Uppsala, at Dr. Julin-Fabricius var blevet Docent i Tysk.

Henimod Slutningen af sit lange Brev skriver Ove følgende Linier:

»Forleden afsendte Antoinette et Brev til Dig uden mit Viden, hvorover jeg blev lidt fortrydelig, da jeg gjerne vilde have haft i det mindste et Par Ord med, derfor tager jeg i Dag Revanch. Gid det blot ikke maa trætte Dig altfor meget at læse min lange Epistel. Du kan tro, at det har ikke trættet mig at skrive den.«

Antoinette havde jo sine Aarsager til ikke at vise Broderen sit Brev, og Revanche kan man sige, at han fik, for hans Brev bestod af ca. 3000 Ord, og helt saa langt var Antoinettes Brev maaske ikke.

sager til ikke at vise Broderen hel Del Anmærkninger at gøre angaaende sin Indkvartering hos Tante Lise, men alt dette ønsker

han at komme til at diskutere med Moderen, naar han kommer hjem til Jul.

Han havde dog ikke behøvet at gøre sig nogle Bekymringer om den Sag, for Tante Lise døde den 6. Februar 1862.

Maaske fik Antoinette Ret i sin Formodning, om at Oves Skæbne vilde blive »lang og knudret», hvis han flyttede fra Tante Lise. Frøken Møllmann kunde fortælle, at Ove Barfoed faldt igennem til Eksamen og dermed endte antagelig hans Universitetsstudier, men hvornaar ved man ikke.

Var Antoinette ikke allerede vendt tilbage til Søbygaard, saa gjorde hun det med Sikkerhed ved Fru Daugaards pludselige Bortgang.

I intet af det, som Antoinette skriver i sine Breve fra Altona og København, kan nogen mærke, at der er noget i Vejen med hendes Forstand, hun synes tværtimod at være en meget klog og forstandig Pige.

Men nogle Aar senere faar man at vide, at hun befinder sig paa Sindssygehuset i Vordingborg. Fru Barfoed skriver i Januar 1865 et Brev til sin Datter Ovidia, som da endnu er hos Justitsraad Oxenbøll, og et Par Ord i Brevet giver lidt Oplysning: »Lad mig endelig høre noget fra Antoinette, naar du skriver. — Om Gud vil, saa er det mit Forsæt, at Antoinette skal hjem, saa snart Aarstiden tillader det.«

Den stakkels lille Antoinette. Havde hun levet i den Tid vi har

nu, havde maaske Vitamininjektioner eller Chockbehandlinger hunnet hjælpe hende. Nu maatte hun i Stedet leve Resten af sit Liv som psykisk Invalid, hvis man maa bruge den Betegnelse.

Ifølge Frøken Møllmanns Beretning skulde hun være blevet indlagt paa Sindssygehuset to Gange. Da hun kom tilbage første Gang, skulde hun været blevet saa meget bedre, at hendes Mor, i Haab om at det kunde blive Datterens Redning, tilraader Ægteskabet med den Mand, som hun ikke syntes at kunne glemme. Men Herr Eschen fandt vel nu Sagen for vanskelig at have med at gøre.

At faa en Tidsbestemmelse for disse to Sygehushesøg muliggøres ikke gennem Brevene.

Man forstaar let, at Antoinettes sørgelige Skæbne gik baade hendes Moder og Søskende dybt til Hjertet. Men Maalet var endnu ikke fyldt for dem.

Cathinka havde jo altid været Familiens sorte Faar gennem sit allerede i Barndommen fremtrædende daarlige Lune.

Hendes Moder, som elskede Fred og Harmoni, plagedes meget af det, og hendes Tanke var, at hun hos fremmede Mennesker med større Fremgang vilde kunne lære at lægge Baand paa sit Lune. Hun lod hende først gaa som Elev ved en Syskole. Senere fandt hun et godt Hjem, hvor Husmoderen var villig til at lade hende deltage i og lære husligt Arbejde uden Løn, men efter et

Brev fra hendes Madmoder, Fru Schacke i Langtved at dømme, synes Forsøget ikke at have faldet saa lykkeligt ud.

Fru Schacke skriver:

Endskønt jeg ikke befinder mig vel, og først i Gaar har forladt Sengen, vil jeg dog ikke opsætte at besvare Deres Brev, som jeg i Lette Øjeblik modtog. Deres Datter befinder sig rigtignok ikke vel. — — — men efter min Mening ligger Hovedgrunden til Deres Datters slæbebefindende for det meste i hendes Humeur; hun længes vist uendeligt efter sit Hjem, og det er med min bedste Villie ikke muligt at finde paa Forretninger som interesserer hende. Husholdningen adspredter hende ikke, hun gør det, fordi hun troer det er hendes Pligt, men vist med stor Overvindelse; Musikken tog hun i Begyndelsen fat paa med Iver, men det tabtes meget snart; hun savner Købstaden saa forfærdeligt, jeg tror rigtignok, at hvis det var muligt at skaffe daglig Adspredelse, vilde det være det bedste Middel, men det ligger udenfor min Magts Grænser«.

Cathinka fik selv Lov til at læse, hvad hun havde skrevet, og Fru S. lader en hel Side af sit Brev staa for at Cathinka kan skrive paa den, Cathinka skriver bl. a.:

»Kjære Moder, jeg vil bede Dig regne det paa Upasseligheden hvad Mad. Schacke skriver om min Ulyst, thi med Guds Hjælp, naar mit Helbred vender tilbage, saa vil Lysten nok komme af sig selv.«

Den stakkels Cathinkas Humeur lader sig ikke saa let reparere. Der var nok en eller anden lille psykisk Defekt hos hende. »Problembarn« var hun maaske blevet kaldt, hvis hun var vokset op i Nutiden, og saa maaske Specialister i Faget paa et tidligere Stadium havde været i Stand til at bringe hendes Sjæleliv i Ligevægt. Men noget saadant forekom ikke paa den Tid det nu drejer sig om.

Man kan ikke gennem Breve følge Cathinkas Skæbne gennem Aarene efter Flytningen til Søbygaard. Gennem enkelte Ord faar man sommetider at høre, at hun til Tider er i Hjemmet, og til Tider er paa Besøg andre Steder, til sidst, er hun tydeligvis ansat som Lærerinde i Syning eller Haandarbejde ved en Skole i Aarhus.

Aaret 1864 blev et tungt Aar for de to gamle Damer paa Søbygaard.

Den 22. Oktober døde Fru Helters Mand. For anden Gang blev hun nu Enke, og Søbygaard mistede endnu en god Husbonde. Fru Helters eneste Trøst var, at hendes Søster nu var paa Gaarden og kunde dele Sorgen med hende.

Men der bliver flere Sorger og Bekymringer, som de to maa dele med hinanden i Aarene, som kommer.

Først og fremmest var det Antoinettes Nervesygdom, der tyngede haardt paa deres Hjerter.

Snart stod nu ogsaa Julen for Døren, og begge Søstre saa den

i Møde med Vemod, for ingen af de Unge ventedes hjem, og Fru Antoinettes Mand hvilede ovre paa Kirkegaarden. De var derfor klar til at fejre en stille Jul sammen.

Men Dagen før Juleaften kom Cathinka ganske uventet hjem til Søbygaard.

Hvad der siden er hændt, maa Fru Barfoed selv fortælle om.

Det er Ovidia, der bliver Aarsagen til hendes nye Bekymringer.

»Du veed, at Cathinka kom hjem den 23. December, og hun betroede da straks baade Tante og mig med sin sædvanlige Aabenhjertighed, at hun havde lært at kjende en præisisk Menig, som var et dannet og meget smukt Menneske, for hvem hun følte meget, og troede ganske vist, at han delte denne Følelse. Hun sagde ogsaa, at hun havde skrevet ham til, men ikke faaet Svar.

Nu havde det stakkels Barn tænkt sig, at han kunde have faaet en Plads her hos Tante og hun saa kunde have været her ogsaa. Tænk, hvilke Forvildelser!

Han er Soldat og bunden til sin Tjeneste, og om han end var fri, saa ville han neppe for hendes Skyld rejse en Mil, mindre mere.

Jeg forestillede hende, at her var ikke andet at gøre end at see at glemme og tro at tusinde Mennesker, ja, mange flere maatte overvinde og undertrykke, hvad de kunde indsee var saa umuligt og uoverlagt som dette; thi der har af alt, hvad jeg kunde forstaa, ikke fra hans Side hvad man ogsaa let kan begribe, været givet noget Løfte. Det er kun hendes stakkels Hjerte,

som har bedaaret hende, det stakkels ulykkelige Barn, og som nu fører hende af den ene Vildfarelse i de andre.

I den første Tid talte vi oftere om dette, og C. var saa kjærlig og oprigtig og jeg glædede mig i det Haab, at hun søgte at overvinde sig selv og indse, at der ikke her var noget for hende at vente. Hun synes ogsaa rolig og vel tilfreds, kunde sove rolig, spise og drikke med en udmærket Appetit, syede flittig paa sit Tøj, og blev mere munter end i Førstningen.

Men af og til kom det frem, at det dog var galt, at hun havde opgivet sin Skole, og om vi dog ikke synes hun skulde vende tilbage til den igjen. før den blev besat af nogen anden. Vi sagde, at hun let vilde kunne faa en lille Skole her, naar hun vilde have Taalmodighed til Foraaret, hvilket ogsaa kunde have ladet sig udføre. Men nu i Vinterens Løb var det for langt for Børnene at gaae.

Nogle Dage før hun rejste kom Kehlet og hans Datter herud, og de fortalte, at der om Søndagen den 15de skulde være Konsert i Sangforeningen. Cathinka synes det kunde være en rar Fornøjelse at komme til Konsert, og da Søndagen kom, kjørte hun og Husjomfruen derind i den lukkede Vogn. Betty skulde have været med, men da de holdt for, var der kommet fremmede, og hun maatte blive hjemme; men Cathinka lovede, at hun om Mandagen skulde komme op og fortælle, hvordan hun havde moret sig. De kom hjem Kl. 12 og havde moret sig godt, sagde hun.

Næste Dag skulde der tre Vogne

til Byen med Korn. Med en af disse vilde Cathinka kjøre til Bregninge for at holde sit Løfte til Betty, men i Stedet for at staa af der, kjører hun med til Byen, og medens Carl Ditlevsen var hos Kjøbmanden og leverede Kornet, og tog imod Penge, lejer C. en Baad til Svendborg, og da han ingensteds kan finde hende, hører han af Karlen, Rasmus, som hun kjørte med, at hun var sejlet, og Baaden var allerede langt ude paa Søen.

Denne Efterretning fik jeg om Aftenen. Du kan vel tænke Dig min Skrak og Bedrøvelse. Næste Morgen lod Tante en Dreng gaae ud med Brev til hende og Marie G. Men hun var allerede fra Svendborg, da mit Brev kom. Hun tog med Deligensen til Nyborg. Jeg havde bedt Marie lade mit Brev gaa til Aarhus, dersom C. var borte, naar det kom, og efter nogle Dages Forløb fik jeg Brevet sendt fra Fru Bredensen, da C. endnu ikke var kommet dertil. Jeg skrev da strax igen til hende, at C. ganske vist vilde komme, men maatte være blevet opholdt paa Rejsen. Ligesaa skrev jeg til Fru G. for at bede hende være C. behjælpelig med at faa Skolen i Gang, naar hun kom, thi jeg kunde umuligt tro andet end at hun var rejst til Jylland. Men da jeg ikke i den lange Tid siden den 17de, den Dag hun tog fra Svendborg, har hørt eller set det mindste fra hende, saa kan jeg jo begribe, at hun var rejst en anden Vej, og rimeligvis lige til Berlin, hvor hun er. Min stakkels uilykkelige C. og vi andre, som skal lære denne Sorg og Skam. Os tænker hun slet ikke paa.

Der er ingen Tvivl mere om at det er saaledes, dersom hun har kunnet holde Rejsen ud. Hun har hemmelig forsynet sig med Penge. Laant 10 Rd. af Betty, 10 af Kehlet, 5 af Tante. Men dette fik jeg jo først at vide, da hun var borte. Selv havde hun 55 Rd., altsaa 80 Rd. havde hun med sig, men forøvrigt ikke mere, end hvad hun gik og stod i. — — — Nogle Smaating fandt jeg nok senere, hun har taget med, og den Nattrøje Du har givet hende. Det er alt.

Min stakkels Ovidia, hvad har jeg maattet fortælle Dig og Gud alene ved, hvad der venter os. At dømme kan dette neppe blive noget godt, Men Gud er almægtig og barmhjertig. Han kan jo holde hende midt i Vinterens Kulde og Strengthed. Hvor havde vi mindst troet, at Cathinka skulde føre os al den Sorg og Skam paa, thi det kan umuligt skjules. Var hun rejst til Jylland, saa kunde det alt blevet godt, men den anden Vej, det er redsomt. Hun er udsat for Alt muligt og skulde hun blive syg, saa veed ingen, hvem hun er.«

Fortsættelsen paa Brevet savnes. Noget senere kommer aabenbart et lille Brev fra Cathinka, som Fru Barfoed sender Ovidia, for hun skriver i et senere Brev til hende:

»Du seer af de Par Ord hun skrev, at hun lovede mig snart igen at skrive, men det er jo længe siden den 17de. Nu vil jeg kun ønske, at denne Sorg ikke maa overvælde Dig saaledes, som det nær havde gaaet mig selv. Derfor har jeg tøvet og ventet paa, at jeg dog

muligvis kunde meddele Dig noget mere trøstende, men hidtil er der intet kommet.

Jeg maa med Magt søge saa godt jeg kan for at forjage alle de mørke Forestillinger, som stedse paa nye vil trænge sig frem. Du kan tro, at det er strængt at holde ud.«

Mod Slutningen af Brevet skriver hun:

»Kjæreste Ovidia, jeg kunde nok trænge til at have den eneste Datter, jeg endnu har tilbage, hos mig. Du beder om mit Raad, men jeg tør ikke her raade men vil helst at Du selv handler. Jeg vil kun sige Dig mine Tanker, og derfor kan Du jo alligevel gjøre som Du vil, og hvad Du troer er rigtig. Jeg haaber at Gud vil vejlede Dig. Du har dog altid taget ham med paa Raad. Læg Mærke til, at det allerede nu er for sildig at sige op, dersom ikke Justitsraaden vil gjøre det af sin Godhed.«

Man faar aldrig at vide, hvad der hændte Cathinka, da hun kom til Berlin. Den, som hun tog derned for at træffe, og som havde fortryllet hende »med et smukt Ydre, smuk Dragt og deilig Musik«, han vilde formodentlig ikke vide af hende.

Maaske fandt hun i det fremmede Land efterhaanden Arbejde, saa hun kunde forsørge sig selv, eller maaske blev hendes Mor nødt til at sende hende Penge. Det kan man bare gætte om.

Man kommer til at vente helt til 1876, inden man igen faar no-

get at vide om Cathinka. Hendes Broder Ove er da i Hamburg, og han gør hende et Besøg og man forstaar, at han ogsaa forinden har været hos hende.

Han skriver til Moderen:

»I Dag har jeg da besøgt Cathinka, som boede langt over min Forventning, i en ordentlig Gade og i et meget ordentligt Hus. Ogsaa hendes Indretning syntes mig ganske hyggelig, navnlig var hendes Seng ret god. Bord og Stol fandtes derimod ikke. Desværre fandt jeg hende dennegang i en pirreligere Sindsstemning end nogensinde tidligere, saa at jeg, for at jeg ikke skulde komme i Klammeri med hende, nødtes til at gjøre Besøget saa kort som muligt. Dit Brev med de 10 Kr. og Kjolen fik hun da.

Den gode Doktor Leudesdorff har jeg da besøgt i Dag. Han var yderst elskværdig imod mig, og lovede at besøge de 3 preus. Daler til hende to Gange om Maaneden, d. 1. og d. 15. Jeg gav ham Penge for 3 Maaneder. Han sagde: »Nu, maaske kan jeg være til Nytte og bidrage til at drage Deres Søster opad«. Det var hans Hensigt selv at bringe hende Pengene, og han lovede ogsaa i Sygdomstilfælde at tage sig af hende. Gid nu Cathinka ikke vilde vise sig altfor grov imod ham, saa at han skal blive kjed af hende. Imidlertid haaber jeg, han ikke saa let bliver det, da jeg har forberedt ham paa, at han ikke af hende maa vente nogen Taknemmelighed, men lade sig nøje med Bevidstheden om at gøre en god Gjerning og Din og min inderlige Taknemmelighed«.

Dr. L. skriver senere et Brev til Ove Barfoed, hvor han udtaler sig om Cathinka. Han skriver bl. a.:

»Naar kun Frøkenen blev noget venligere da vilde jeg efterhaanden kunne være hende endnu nyttigere, idet jeg af og til kunde bringe hende sammen med andre Mennesker. Hendes tidligere Vært havde ogsaa blot klaget over hendes Uvenlighed. Det hænger vel sammen med den ikke ganske sunde Hjerne. Hos sindssvage er Uvenlighed en meget hyppig Plage, som ofte gjør dem ganske forfærdelige, hvad jeg imidlertid ikke vil udmale Dem videre. Saa slemt er det nu ikke med Deres Frøken Søster, og jeg haaber, at min godmodige Kone vil bære det, som der findes, til det maaske efterhaanden lykkes ved kjærlig Paamærkning at bedre og helbrede Frøkenens syge Gemyt, saa at hun bliver anderledes og behageligere i denne Henseende.«

Saa længe Fru Barfoed levede, forblev Cathinka en stadig Kilde til Uro og Sorg for hende.

Dette stakkels uheldige, uligevægtige Menneske døde i Svejts i 1902. Hun overlevede sin Moder i 12 Aar.

Men lad os vende tilbage til Søbygaard og til Nytaaret 1865, da Cathinka fornylig var rømt hjemmefra.

Rystede og bedrøvede gik begge Søstrene der i deres stille Hus, og at de begge længtes efter at faa Ovidia hjem, er ganske naturligt.

Men Ovidia kunde ikke saa

snart forlade den gamle Justitieraad, hvis Hustru var død tre Aar tidligere og derfor var blevet mere afhængig af Ovidia.

Men da hun nogen Tid senere ogsaa faar Brev fra sin Tante Antoinette, er hendes Beslutning fattet.

»Du gjør mig et Spørgsmaal«, skriver hun, »saa aabent og indtrængende, at jeg strax vil besvare det og saa ærligt som for Guds Aasyn.

At det virkelig gaar mig dybt til Hjerte at forlade Justitieraaden, det er sandt, men derfor kunde jeg da ikke noget Øjeblik være i Tvivl om, hvad jeg har at gjøre ja, jeg kunde ikke være tilfreds om jeg ikke handlede saaledes, thi min Kjærlighed til Eder og den Trang i mit Hjerte, at være Alt, det jeg kan være, for Moder, for Dig og min elskede uheldige Søster, den er større og stærkere end alt andet. — Selv om det mest fristende Tilbud blev mig gjort, jeg holdt fast ved denengangtagne Beslutning.

Men Skilsmissen herfra er ikke let, thi jeg har jo nu i saa lang Tid vendt min Interesse og min Tanke om den gamle Justitieraad, baade direkt og indirekt. Han har ligesom været Midtpunktet, om hvilket alt har drejet sig. Og paa den anden Side, har jeg været i saa høj Grad hædret ved han Tillid, ja, jeg kan sige Fortrolighed, at jeg er indlevet i Alt, hvad han og hans angaar. — — — — Tro ikke jeg gaar i nogen nedbojet melankolsk Stemning. Nej, den egentlige Kamp den er til Ende. Gudskelov, og Tak, der er Fred og Rø i mit Sind, om end

stundom en Taare kan finde Vej til Øjet, men ogsaa det er godt.«

Og saa forlod Ovidia Vordingborg og vendte tilbage til Søbygaard. I sin Almanak skriver hun: »Den 16. September kom jeg for første Gang til Vordingborg, 1858. — Den 20. September 1865 forlod jeg samme, og et Hjem, hvori jeg havde levet i 7 Aar tilfreds og lykkelig i min hjemlige Forfald; forøvrigt hjem-søgt af de tungeste Sorger. —«

Man fatter let, hvad hendes Hjemkomst har betydet for de to Gamle. I Særdeleshed ogsaa da Antoinette var vendt tilbage fra Sindssygehospitalet.

Nu blev det Ove, som blev Lyspunktet, og den store Interesse i deres Tilværelse. Tante Antoinette bestemmer, da alt Haab om Antoinette er ude, at Ove skal blive den, som skal overtage Ejendommen efter hende. Da hans Studier efter den mislykkede Eksamen i København blev afbrudt, blev det bestemt, at han skulde gaa et Aar til at begynde med som Landbrugselev paa en Ejendom, som hed Molgaard for at blive udlært, til han engang skulde blive »Herre til Søbygaard«. Men allerede efter et halvt Aar holder han op. Han har da sagt sin Arbejdsgiver, Herr C. Clausen, »paa en bestemt Maade end hidtil, men med Bevarelsen af ethvert Hensyn«, at han ikke var tilfreds. Han synes, at han lærer for lidt. I flere Dage har han f. Eks. været beskæftiget fra Morgen til

Aften med at rive Hø. Herr C. bliver heftig og siger, at han kan gaa, hvilket Herr Ove ogsaa gjorde. Men Herr C. kræver ham da for 100 Rdl. for den kontraktmæssigt bestemte Tid.

Hvor længe han blev paa næste Sted, Biskopstorp ved Rudkøbing, vides ikke. Saa længe var det dog ikke, for megets snart efter er han igen hjemme paa Søbygaard, hvilket man kan se i Ovidias Almanak. Der staar et Sted:

»Den 20de August 1868 kom Oncle Christian Julin-Fabricius til Søbygaard. Han blev til den 7. September. Vi var sammen en Søndag, gamle Morbroder, Moder, Oncle, Tante Antoinette, Ove og jeg.«

Hun tager ikke sin Søster Antoinette med, hvorfor man kan formode, at denne for anden Gang er paa Sindssygehuset. »Gamle Morbror« er Anna Cathrines Broder paa Vestermølle, som ved denne Tid maa være 89 Aar.

Den 1. November samme Aar (stadigvæk ifølge Ovidias Almanak) kommer Ove hjem og meddeler dem sin »nye Beslutning og Fremtidsplan han har taget«, og 14 Dage senere rejser han med en Ven sydpaa. Mere faar man ikke at vide.

Den 28. Oktober 1870 er en Mærkedag paa Søbygaard. I nogen Tid havde Rørlæggere arbejdet der paa at anlægge Vandledning, og den 28. var alt klar, og Ovidia skriver ned:

»Vi samlede alle for at see Vandet springe fra alle de forskellige Fontainer og delte med hinanden Glæden over dette skønne og nyttige Værks Fuldendelse — som vi og maatte takke den kjære Gud for, der har skjænket os Kilden med det rige og udmærkede Vand. Jeg tænkte paa Jacobs Brønd, om hvilken det hedder i Skriften: Ved denne Brønd, hvor vore Fædre har drukket, og hvor deres Kvæg har drukket, saaledes vil det engang Tiden kunne siges om denne«.

Muligvis rejste Ove til Lübeck for at lære sig Sproget, og hans Fremtidsplan var nu øjensynlig at uddanne sig til Forretningsmand, for i Juli 1872 skriver han hjem og fortæller:

»Jeg har nu meget travlt, da jeg den 15. August skal indtræde i Instituttet, da hører Ferien op, og inden den Tid skal jeg være færdig med Fransk og Engelsk og mit Hjemmearbejde til Instituttet. Jeg har nu bragt det saa vidt i Engelsk, at jeg kan for Fremtiden undvære Privatundervisning. Jeg kan skrive det saa nogenlunde, begynde at tale det og læse det med temmelig Lethed. I Fransk er jeg meget ferm, og Tysk er mig nu snart ligesaa »geiaufig« som Dansk, skønt Gud ved langt langt fra saa kjært. Du kan tro, min Kjærlighed til Danmark, dansk Væsen og Sæder og det hele aandelige Liv i Danmark, er ikke Blevet snæret ved mit Ophold i det Fremmede, men tværtimod i høj Grad styrket, om jeg end ikke er bånd for de Mangler, der klæbe derved, som for det meste ere en Følge af de smaa Forhold«.

Han begynder snart at praktisere sine nyerhvervede Kundskaber ved at træde i Forbindelse med en Herr. Fangel i Hamburg for at forpagte Søbygaard ud til ham.

Herr. Fangel har været paa Ærø og inspiceret Ejendommen, og Ovidia faar senere et Brev fra sin Broder med en Masse Forholdsregler og en Liste paa alle de Papirer, hun skal skaffe til Veje, f. Eks. »en fuldstændig Fortegnelse over hele Besætningen, en Fortegnelse over Avls- og Mejeriredskaber, en Fortegnelse over Inventariet«, osv.

Man forstaar, at den stakkels Ovidia bliver fuldstændig rundtosset og i højeste Grad urolig ved den Tanke, at hendes Broder maaske har begivet sig ud i en farlig Forretning. Hun skriver ogsaa og advarer men faar et højst indigneret Svar fra sin Broder, dateret den 22. Oktober 1872:

»Kære Ovidia!

I Gaar modtog jeg Udkastet fra Kanselliraad Paaren i Ærøskøbing og dit Brev; idag det sidste Brev, af hvilken Datum veed jeg ikke, da denne som sædvanlig mangler. Det vilde være mig kjærere, om Du i Stedet for den Uendelighed af Bemærkninger og Betæneligheder, hvoraf jeg selv har gjort Størstedelen, og hvoraf de sidste vist mangler al Grund, vilde sende mig, hvad jeg har forlangt: Kjøbekontrakt med Tillæg, og Skjødet, som jeg maa have. En Afskrift vilde vel blive for vidtløftig, og jeg maa tilstaa Dig, jeg tør ikke stole paa din Nøjagtighed i saa Henseende. I Dag siger Du et, i

Morgen et Andet, dine Breve ere uordentlige, usammenhængende, melings- eller betydningsløse, hvad Forretningssagerne angaae.

Det er med dyb Bedrøvelse, jeg siger dette, men Indtrykket deraf er saa stærkt, at jeg ikke kan tilbageholde denne Anmærkning. Hvad nytter alle disse taagede Fantasier og Spøgelsesbilleder! I Forretningslivet gjælder det at se sig for, ikke gjøre noget Skridt uden Garanti, og saa forresten overbord med al Fantasteri og Anelse. Det er utaaeligt, og jeg vil virkelig bede Dig ikke at bekymre Dig for meget om disse Sager, hvori Du ingen Indsigt har, og hvori Du kun bringer Konfusion. Fangel er mig fra først af skildret som en meget solid og velhavende Mand, der vilde stille Garanti osv. Og nu pludselig bliver han usolid og Du deklamerer over, at Fader blev ruineret, fordi han indlod sig med uvederhæftige Folk. Hvad er det for Galimathias! Besætningen betaler Fangel kontant, for det øvrige, han modtager, deponerer han en Sum, ellers bliver der intet af Forpagtningen. Forsigtighed i Pengesager er et Grundtræk i min Karakter, det har jeg vist ved mere end en Lejlighed. Men jeg handler i saadanne Sager ikke efter Følelser, Indskydelser eller Instinkter.

Saalænge jeg nu staar i Underhandling med Fangel, finder jeg ingen Anledning til at meddele nogen mine Betingelser, skulde det mod Forventning strande med ham, er det jo en anden Sag.

Jeg venter ham nu hver Dag. Send derfor uopholdelig Skødet. — Ingen kan med Føje forlange af Dig, at Du skal være inde i Forretnings-

sager, som ligger saa fremmed for en Kvinde. Men Ulykken er, at Du selv tror, Du er det.

Hils den kjære Moder, Taante
og Nette fra din Broder

O. B.«

Da Brevet er skrevet, indser han maaske selv, at det er lidt strengt og uvenligt, og for at slaa en Streg over Uoverensstemmelsen lægger han til:

»Jeg havde nær puttet dette Brev i Kakkelovnen, men har ikke Tid til at skrive et andet, og lader det afgaa. Du veed vel og tvivler ikke paa, at i mit Hjerte bevarer jeg Dig en trofast, broderlig Kjærlighed, saa længe jeg lever.

Din O. B.«

»Forventningerne« maa dog have strandet, for Fangel blev aldrig Forpagter paa Søbygaard.

Man forundrer sig over, at Ove ikke nævner et Ord om Tante Antoinette, og at han heller ikke bekymrer sig om hendes Tanker og Meninger i denne Sag. Men maaske havde han af hende faaet Fuldmagt til at passe Ejendommen eller var den allerede skrevet over til ham?

Ove Barfoed havde dog ikke for Vane at skrive uvenlige Breve. Alle Breve, baade til Søsteren, og i Særdeleshed til Moderen, var gennemgaaende deltagende og hjertelige.

Som værende eneste Søn i Familien, Bærer af et elsket Navn, og desuden den yngste af Søkende, havde »den lille søde Ove«, som han stadig kaldtes, antagelig blevet overordentligt forkælet i sin Barndom. Vist var hans Moder

en klog Kvinde, men naar det gjaldt Ove, lod hun nok Kærligheden gaa forud for Klogheden.

Ove var ogsaa en intelligent Dreng, og han lærte sig derfor snart, hvordan han paa en øm og kærlig Maade uden Konflikter skulde lede sin Moder, derhen hvor han vilde have hende, og drive sin egen Vilje igennem. Hans Brev fra København er et slaaende Bevis herpaa.

Det skulde dog senere i Livet vise sig, hvordan dette blev hans Ulykke, at han ikke havde lært at underordne sig en andens Vilje, at Vejen altid var blevet jævnet for ham, og at hans Ønsker saa meget som muligt blev opfyldt.

Lille Antoinette saa saa klogt og klart paa Situationen, dengang hun raadede sin Moder til at lade Ove føle en fast Vilje over sig, hvilket han engang vilde være hende taknemmelig for.

En Uge efter at Ove havde afsendt det vrede Brev til sin Søster, sender han hende et ganske anderledes Brev til Fødselsdagen. Maaske føler han Samvittighedsnag over alle de bitre Sandheder, som han fornylig har sagt hende.

Min kjære Ovidia!

Det var mig ikke muligt at faa skrevet i Gaar, og det er da nu Grunden til, at dette Brev sikkert ikke naaer at komme Dig i Hænde paa Din Fødselsdag. Derfor ville vore Tanker dog mødes, det veed jeg. Af Hjertet ønsker jeg Dig Lykke i det kommende Aar. Kun lidt veed vi, hvad de skulde bringe os,

de kommende, tilslørede Dage. Lykkeligst er man, naar man kan bevare Sindets Ligevægt og Ro, saa de ydre Begivenheder, om de end naturligt gribe ind i ens Tilværelse, dog ikke tumle med een som de oprørte Bølger ved det synkefærdige Vrag.

Der er kommen en forunderlig Ro i mit Sind, som jeg tidligere har savnet; maaske er det gaaet Dig omvendt, at du tidligere har haft din, men tabt noget af den. Gid du i saa Fald atter maa vinde den tilbage! Thi det er vist, at det er en af de bedste Skatte, man har, at have Ro i sit Sind. Kun ikke Gravens eller Dødens (den aandelige naturligvis) Ro, som saa mange Mennesker have, da var det bedre at have Strid.

Det tør jeg sige, at denne Ro har jeg aldrig kjendt. Ofte tænker jeg, at vist hverken Du eller nogen af mine Kjære i Hjemmet rigtig forstaae de stærke Bølgegeange, der i de senere Aar ere gaaet gennem min Sjæl, de aandelige Kampe, der ofte have bragt mig til Randen af Fortvivlelse, og hvorfor jeg ogsaa bukkede under for et alvorligt Skæbners Slag.

Eller ogsaa, at om I maaske tro at have forstaaet mig, da er denne Forstaaelse ikke rigtig, thi, ikke sandt, din Forstaaelse er den, at jeg havde tabt den kristelige Tro, og derfor ikke kunde finde Fred for min Sjæl. Kjære Ovidia, det er sikkert ikke nogen Glæde, jeg gør Dig ved at tilstaa det, men jeg troer, at ogsaa paa dette Gebet er Sanddruheden den eneste Rettesnor, man har at følge. Jeg deler ikke og kan ikke dele dine Anskuelser paa dette

Gebet. Den Brydning, der er foregaaet i mit Indre, er ikke den mellem Tro og Vantro i kristelig Forstand, men mellem en deistisk og panteistisk Livsanskuelse.

Kun i den første kan jeg finde Hvile, men saavel min Forstand, som hele Tidens Retning viste mest mod den sidste, og i denne Livsanskuelse kan jeg nu engang ikke finde Fred. I denne Kasten frem og tilbage mellem disse to Kyster, har ogsaa denne Tanke stundom faaet Rum, at tage Forstanden fangen, at søge Ro i Troen i kristelig Forstand. Men for mit Vedkommende har disse Forsøg ikke kunnet tilfredsstille mig og have haft deres Udspring fra et Selvbedrag, nemlig det at ville slukke det Lys, der frem for noget andet er af guddommeligt Udspring, Menneskets Tanke.

Jeg vil langtfra søge at rokke noget for Nogen, noget hvori En nu engang finder Hvile. Jeg troer, det er en Fejl at ville gjøre det. Fejl at holde sin Overbevisning tilbage, naar man har en, som man virkelig har tilkjæmpet sig i Livets strenge Skole, og altsaa kan sige at man ejer. Jeg føler det med Sikkerhed, jeg har vundet en Livsanskuelse gennem en haard Strid, haardere og dybere end nogen aner, fordi jeg har kjæmpet den ene uden nogen Deltager, uden nogen, der ret har kunnet forstaa mig. Den vil bære mig, det er mit faste Haab, gennem Livet ved dets Glæder og Sorger ind i det ubekjendte Land, hvor sikkert, hvad her har været ufuldkomment, skal forklares og udvikles til fuld Blomstring.

Jeg kom uvilkaarlig ind paa disse store Spørgsmaal, hvorom man ikke taler hver Dag. Det er ikke min Hensigt dermed at ville foranlede Dig til nogen Forhandling desangaaende, thi Resultatet vilde og kan kun blive det, at hver beholder sin Mening. Saadanne Spørgsmaal afgjøres i Livet, og det er i Livet, at Løsningen skal staa sin Prøve. —

Lev vel min kjære Søster. Jeg er Din trofaste Broder.

O. B.

En af de sidste Dage samme Aar skriver Ove igen til sit Hjem. Han har da Plads paa et Handelskontor i Lübeck. Julen har han tilbragt i Ensomhed, men han har trøstet sig med »en dejlig Bog«, Lybkes Konsthistorie, »skrevet ud af et varmt og for Konstens Herlighed opladt Sind«. »Jeg har altid noget, der interesserer og beskæftiger mig«, siger han. Hans yngste Søster havde ogsaa Ret i, at der fandtes meget godt hos Ove. Men Energi og Udholdenhed manglede, og ligesom sin Søster, klager han ofte over Træthed.

Saa gik nogle Aar igen. Paa Søbygaard er alle nu bedrøvede for Ovidias Skyld, for hendes Helbred lader meget tilbage at ønske. Hun rejser til København for at spørge en Læge til Raads. Men intet hjælper, og den 5. November 1875 dør Ovidia Barfoed af Kræft, efter frygtelige Lidelser.

Samme Aar var Fru Barfoeds og Fru Helmers eneste overlevende Broder, Dr. Julin-Fabricius,

død paa et Hospital i København, efter at han først havde gjort sine Søstre et Besøg paa Søbygaard.

Nu er de to gamle Søstres eneste Støtte borte. Ingen havde jo kunnet drømme om, at Ovidia skulde gaa bort før sin Moder, som i mange Aar havde været syg og svag. To Aar tidligere havde Ovidia i sin Almanak gjort nogle Notater paa den Dag hun fyldte 49 Aar. Der skriver hun bl. a. angaaende Moderen:

»Hun sagde til mig i Morges, da jeg traadte ind til hende og hun følte sig træt og mat: Ja, hvem veed, hvor længe man har at være sammen, jeg maa berede mig paa Rejsen, der forestaar. — — O, jeg vover næppe at tænke mig den Plads tom, hun udfylder«.

Om sin Søster Antoinette skrev hun samtidig nogle Linjer:

Min lille Nette var saa mild og kjærlig imod mig som sjældent. Hun kom med den største Glæde og forærede mig en blank Specie, meget for hende, for mig et dyrebart Bevis paa, at hun elskede mig trods al den Kulde, der saa tidt saarer mig og bedrøver mig dybt.«

Nu var det kun denne lille nervesyge Datter, som Fru Barfoed havde tilbage i sit Hus. Men Hanne Møllmann var der ogsaa paa den Tid, og den, som har lært den gode Hanne at kende, forstaar nok, hvilken værdifuld Støtte hun nu blev for Fru Barfoed.

At Ove Barfoed nu kom med sit Forslag om at sælge Søbygaard, var nok det eneste rigtige. Der var ingen, der kunde passe

Ejendommen. Selv havde han aldeles opgivet Tanken derom.

Han fandt en solid og reel Køber i Gaardejer P. E. Knudsen. I den Kontrakt, som da blev skrevet, blev det bestemt, at med Undtagelse af Købesummen, 110,000 Kr., skulde Fruerne Helmer og Barfoed erholde en Del Naturalprodukter fra Gaarden, og desuden disponere over det saakaldte Slot, saa længe nogen af dem levede.

»Det røde Hus« blev nu Familien Knudsens Hjem, og Fru Barfoed flyttede op til sin Søster paa Slottet.

Endnu den Dag i Dag bor Slægten Knudsen paa Søbygaard, og en lille Ætling af femte Generation leger nu paa den store Gaard.

Ove var sikkert en stor Autoritet baade for Mor og Moster, og naar Ovidia, som plejede at være deres kloge Raadgiverske, ikke længere var der, fik Ove ganske sikkert Fuldmagt til at ordne og bestemme alt ved Salget.

Mellem 30—40,000 Kr. i Konstanter synes at være blevet hans Del, og 20,000 Kr. blev afsat til Antoinette. Om den øvrige Del giver Brevene ingen klar Besked.

De mange Penge blev en stor Fristelse for Ove. Alt Arbejde fandt han som oftest tungt og kedeligt. Kunst og Musik derimod interesserede ham meget. Hvorfor skulde han nu anstrenge sig med tungt Arbejde? Nu laa hele Verden aaben for ham! Hans Beslutning er snart fattet. Han skal rejse udenlands og lære

fremmede Sprog og skabe sig en Fremtid.

Allerede i Marts 1876 er han paa Vej. Fra Hamburg sender han Brev til Søbygaard, og deri skriver han:

»Og nu, kjære Moder, lev vel for i Dag. Du og min elskede kjære Tante maa være forvissede om, at det ikke var med noget let Hjerte, jeg sagde Farvel, men det kan jo ikke nytte noget. Man maa gjøre sig stærk, naar man erkender noget for vigtigt, og paa Ærø kunde jeg jo aldrig ret trives«.

Færden gik først til Italien, hvor han besøgte Florenz, Venedig, Bologna, Rom, Neapel og Capri. Senere gik Turen til Geneve, og videre til Paris, hvor han bliver i flere Maander.

I alle sine Breve beretter han om de Museer og Kunststudstillinger som han har besøgt, og de Mesterværker, som har gjort stærkest Indtryk paa ham. Han paahører udsøgte Koncerter naar Læjlighed gives, og bliver han i en By i længere Tid, sørger han for at tage Pianolektioner hos fremtrædende Lærer.

Fra hvert Sted han besøger, gaar der Brev til Søbygaard, hvor de bliver godt gemt af hans gamle Mor. Men han venter ogsaa, at et Brev fra hende skal ligge til ham, hvor han end kommer.

I et Brev fra Paris staa, der:

»En anden god Ven har jeg vundet i den danske Digter Holger Drachmann, som er her i Vinter og ligeledes er et prægtigt Menneske.

Vi tre (en Norrman var den tredie) danne en fast Stok, til hvilken adskillige andre Danske eller Skandinaver og Franske slutte sig. Vi var alle sammen Juleaften i den Skandinaviske Forening, hvor omtrent 200 være samlede. Det gik ret net til. Jeg udbragte en Skaal for Paris, som vandt almindeligt Bifald«.

I et andet Brev skriver han:

»At mit Ophold her kan være mig til Nytte er noget, jeg ikke et Øjeblik kan tvivle paa. Bortset fra alt andet, da er jo det, at være et saadant Sprog, som det franske, der læres saa meget i alle Lande, fuldkommen mægtig, en Skat for Fremtiden.«

Den 20de Januar 1877 forlader han Paris, fulgt til Banegaarden af Drachman og flere gode Venner.

»Jeg vilde jo gerne ogsaa lære Engelsk grundigt saa kan jeg da de tre Hovedsprog, og vilde derfor lægge Hjemrejsen over England«.

Plymouth er næste Maal, hvortil han rejste paa Drachmanns Raad, og senere er der meget han vil studere i London.

Over Belgien gaar Rejsen siden til Aachen, hvor han gennemgaar en Badekur, og hvorfra der ikke var lang Vej til Köln, hvortil han ofte rejser for at høre førsteklases Musik og tage Musiktimer. I Aachen bliver han fra Begyndelsen af April til Midten af August, da han skriver til sin Moder:

»Kjære elskede Moder, dit kjære Brev af 10. ds. har jeg rigtig modtaget. Jeg skriver disse Linjer for

at meddele Dig, at jeg idag tager herfra til Blankenbergne, tæt ved Antwerpen i Belgien, hvor jeg en halv Snes Dage vil bruge Nordsebadene hvad jeg haaber vel skal styrke mig, og tager saa derfra med Dampskib til Hamburg.«

Kun nogle Uger senere træffer han og bliver forelsket i en ung 20-aarig Tysker, Marie Elisabeth Gørsch, Datter af en Værtshusvært i Leipzig.

Han beretter snarest i Brevet til sin Moder, at han nu har til Hensigt at gifte sig. Denne hans nye Beslutning vakte Opstandelse paa Søbygaard. I Særdeleshed blev Tante Antoinette oprørt. Mange med hende havde vel det sidste Aar drøftet Søstersønnens Letsind, at gøre denne lange Udenlandsrejse og bruge sin Andel i Søbygaard paa denne sorgløse Maade, og nu paa Toppen af det hele, ogsaa skaffede sig en Hustru at forsørge, da han endnu ikke har givet Bevis for at kunne forsørge sig selv.

Men Ove var jo vant til at gøre, hvad der passede ham, og nogle Maaaneder senere er han lykkelig gift med sin Elise og rejser hjem til Søbygaard, for at præsentere sin unge Hustru.

Fru Sophie tog nok mod de Nygifte med aabne Arme, for hendes ømme Moderherte fornægtede sig aldrig. Til Oves store Fortrydelse viser Tante Antoinette derimod alt for tydeligt sit Mishag mod sin Nevø. Maaske siger hun ham oven i Købet en Del Sandheder og de unges Besøg paa Søbygaard blev derfor

ikke langvarigt. Oves Kapital var nok ikke brugt endnu, for han ønsker at vise sin unge Frue nogle af de Herligheder han nylig selv er blevet bedaaret af. Fra Søbygaard gaar Rejsen over Hamburg videre til Leipzig, Regensburg, München, Innsbruck, Verona og Milano.

I den sidstnævnte By har de flere store Oplevelser: »Vi besøgte Kirken, som er en af de skønneste i Verden. Den næste Dag besøgte vi det berømte Maleri af Leonardo da Vinci — »Den hellige Nadver«. Om Aftenen havde vi sammen en af de største Kunstydelser, jeg nogensinde har haft idet vi hørte den verdensberømte Sangerinde Adelina Patti i Operaen La Traviata«.

Men de to Unge skal nu have en Tids Hvile og Rekreation, og Færden gaar derfor til Nizza, hvor de bliver i hele ni Maaaneder.

Unge Fru Elise var en baade sød og klog Kvinde, og hendes Svigermoder havde fæstet sig ved hende. Sympatien imellem dem var gensidig. Elise betroede Hanne Møllmann, medens hun var paa Søbygaard, at hun aldrig havde truffet en saadan Kvinde som Fru Barfoed.

Ove bliver lykkelig, da hans Frue i Nizza faar et meget venligt Brev fra hans Mor, paa hvilket hun snarest sender et Svarbrev paa tysk. Selv skriver Ove:

»Du kan selv see, kjære Moder, at jeg havde Ret i at følge mit Hjertes Stemme, og det maa og skal enhver gjøre i den vigtige Sag, at vælge

sig en Livsledsager eller Ledsagerinde. Og det især, naar man er kommet til Skels Aar og Alder. Det gjorde mig dengang oprigtig ondt, at maatte gjøre Dig imod, og som Du skrev, berede Dig en stor Hjertesorg, men jeg havde et frejdigt Haab om, at den Sorg vilde forvandles til Glæde, naar Du saa min Elise, og naar det maatte forundes Dig at leve nogle Aar sammen med os. Desto større er min Glæde nu, ved at se, at mit Haab er gaaet i Opfyldelse. Du kan tro, kjære Moder, at Du ogsaa har en stor Plads i hendes Hjerte.

Jeg havde jo tænkt, at det maatte i Eders ensomme Liv være en Glæde og Opmuntring baade for Dig og for Tante at have hende om Eder, men dette Haab blev nu ved Tantes smaalige Halsstarrighed til intet forstedse. Stakkels Tante, hun er meget at beklage. Kan være, hun vil opleve den Tid, da hun angrer at have stødt os fra sig.«

At Ove aldeles synes at have gjort en Ende paa den eller: saa godmodige Tante Antoinettes Taalmodighed, lader følgende Linjer een ane: »Det er en tung Tanke, at vide Dig levende og dog som levende død for mig, da jeg aldrig mere kan tænke paa at skulle komme til at trykke Din kjære Haand. Og hvad end Tante tidligere kan have gjort for os og for mig, saa har hun ved denne ene Handling, at skille for bestandig en Moder fra sin Søn, forskertset al Ret til min Taknemmelighed eller Kjærlighed. Du kan tro, at det har gjort ondt saaledes i levende Live halvt at have mistet Dig og ganske at miste Tante, thi jeg har altid holdt af hende for hendes egen

Skyld, men det vilde være Usandhed at sige, at jeg gjør det mere, thi hvad der er tilbage af hendes tidligere Væsen er ikke dettes gode Side.«

Da Ove og hans Frue boede i Nizza over et halvt Aar, begynder der at blive Ebbe i Oves Kasse, trods det, at hans Moder synes at have givet ham en Del Forstrækning.

Han skriver i et Brev af den 29. December 1879:

»Det gjør mig ondt, kjære Moder, at jeg ikke i Dag kan anvise Dig Dine Penge, men det har ikke været mig muligt hidtil at skaffe dem tilveje. Jeg haaber dog, at det ikke skal vare saalænge, inden jeg kan betale Dig, men maa bede Dig foreløbig have Taalmodighed. I den Anledning maa jeg desværre underholde Dig om mine Pengeforhold, som ikke ere gode, og som gjøre mig det til Pligt at træffe en afgjørende Beslutning for Fremtiden.

Du veed jo, at jeg i sin Tid for største Delen af min Kapital købte Aktier i Fyens Diskontokasse. Jeg købte ialt 300 Aktier, hver lydende paa 100 Kr., men som jeg betalte med 106 Kr. Stykket, hvad der dengang var deres Kurs. 100 Aktier hver paa 100 Kr. ere jo deponerede i Nationalbanken til Sikkerhed for Din Aftægt. Paa de øvrige laante jeg hos Landmandsbanken et større Beløb. Da dette Beløb blev mig opsagt, som Følge af Aktiernes stærkt dalende Kurs, bleve disse solgte til en Gjennemsnitskurs af 71¼ Kr. pr. Aktie a 100 Kr. Jeg har altsaa paa de Aktier tabt 7000 Kr. Dette store Tab og de med min Rejse og mit Ægteskab forbundne Udgifter have

udtømt mine Hjælpekilder. Paa Søbygaard havde jeg flere Aar kunnet leve med, hvad jeg dengang havde tilbage. Nu er ogsaa det medgaaet. Jeg har under disse Forhold fattet den Beslutning, til Foraaret at udvandre til Australien. Jeg haaber, det skal lykkes mig der at bryde en Bane.

Elise følger mig, hvorhen jeg gaar, og hende maa jeg have med for at holde Modet og Kraften oppe. For nu at skaffe Penge dertil og til dig for en længere Aarrække, foreslaar jeg Dig et Arrangement, som jeg har udviklet for Hr. Paaren og bedet ham nærmere muntligt at sætte Dig ind i, hvad jeg haaber han vil opfylde, da jeg tænker, Du paa den Maade bedst vil forstaa det. I Stedet for den Sikkerhed, Du nu har i Aktierne, skulde Du derefter have Sikkerhed i min Panteobligation i Søbygaard, hvilken Sikkerhed jo for Dig er at foretrække for Aktier. Disse kunde jeg da sælge, hvad jeg ogsaa med den saa lavt sunkne Cours maa ønske at kunne gøre.

Af Sælgebeløbet skulde 3300 Kr. sættes i Ærøskjøbing Sparekasse og deraf udbetales Dig 400 Kr. hver Termin. Det nærmere haaber jeg som sagt Hr. Paaren, som helst maa læse dette Brev, vil forklare Dig.

Jeg beder Dig instændig, kjære Moder, at gaa ind paa dette Arrangement. Jeg vilde ikke rette nogen saadan Anmodning til Dig, hvis det berøvede Dig eller mine Søstre en god Sikkerhed for at sætte en mindre god i Stedet, men det omvendte er Tilfældet. Hvis Du, som jeg haaber, samtykker, vil Du da tilskrive Landmandsbanken efter den af

mig forfattede Concept og tilsende samme Recipissen.

Hvad min Beslutning angaar, da gjør Dig fortrolig med den, og lad ikke ængste Dig. Den er vel overvejjet, men fast. Jeg haaber, den skal begrunde vor Fremtids Lykke.

Et Par Uger senere er Sagen ordnet efter Oves Ønske og han og hans Frue faar derigennem Mulighed for endnu nogle Maanedere at nyde Nizzas milde Klima.

Hans Beslutning om at udvandre, var gaaet hans Moder dybt til Sinde, hvilket han maaske havde tilsigtet. Han trøster hende i et senere Brev med, at da denne Rejse har gjort hende en saa stor Sorg, og Elise desuden helst vil blive i Europa, og har svært ved at taale stærk Varme, har han besluttet sig til ikke at rejse. Han vil i Stedet i Wien søge at finde sit Udkomme og Elise ønsker at lære sig

»Modepynt, hvortil hun har saadanne nemme Hænder og gode Anlæg. Hun siger, at hun derved kan støtte mig meget. Under forhaandenværende Forhold kan jeg jo ikke andet end finde hendes Hensigt fornuftig og give mit Samtykke.«

Videre skriver han:

»Maatte det nu kunne lykkes mig at finde Udkommet paa den angivne Maade (Boghandel), da vilde det ogsaa for mig være en stor Glæde at kunne blive her i Europa og ikke længere skilt fra Dig og Antoinette, end at jeg kan haabe at see Eder engang.«

Dette hans Ønske skulde snart blive opfyldt, for nogle faa Dage

efter Ankomsten til Wien, kom Telegram fra hans Moder, at Tante Antoinette var død paa Søbygaard den 7. Maj 1879. Ove skriver med det samme:

»Min kjære, elskede Moder!

Jeg modtager med inderlig Vecmod Dit Telegram om, at den kjære Tante har lukket sine Øjne. Hvis jeg ikke havde elsket hende for hendes egen Skyld, da var det ikke gaaet mig saa nær til Hjerte at mærke, at en fremmed Indflydelse havde kjølnet hendes Kjærlighed til mig under min Fraværelse.

Døden udsletter imidlertid hvad bittert denne Erfaring kan have avlet, for blot at lade det milde kjærlige Sind, som var hendes Grundvæsen, og hendes Adkomst til vor Kærlighed fremtræde i forklarede Træk.«

Fru Barfoed ønsker, at hendes Søn skal komme til Begravelsen, men Ove svarer:

»Jeg synes ogsaa, at vi kunne have mere Glæde af at være sammen, naar Begravelsen og al den første Tids Uro er forbi. Jeg har skrevet til Paaren angaaende at give mig Meddelelse om, naar Skiftet kan holdes, og kommer saa snart jeg erfarer, at dette kan ske.«

Oves Moder ynder ikke denne Uvilje mod hendes Søster, som hendes Søn huser i sit Hjerte efter det sidste Besøg paa Søbygaard. Hun minder ham om alt hvad Tante har betydet for dem i Aarenes Løb, og Ove maa give

hende Ret. Han skriver:

»Du har Ret i, kjære Moder, at hun er vor store Velgjørerinde; det føler ogsaa jeg hver Dag levende. Maatte hendes kjærlige Sindelag gaa i Arv til hendes Arvinger, da tør man haabe der vil være Velsigelse ved hendes Efterladningsskab. Jeg for min Del skal bestræbe mig derfor.«

Naar Ove af Kancelliraad Paaren har faaet Meddelelse om, at der ikke behøvedes noget Skifte, rejser han med det samme til Søbygaard. Der er Cathinka ogsaa kommet for at overvaage sine Rettigheder. Hun er for sin Part en Del misfornøjet, og fremfører sin Klage baade hos Kancelliraad Paaren og Justitieraadten i Ærøskøbing. Men de siger, at de ingenting kan gøre, da alt er bestemt gennem Testamente. Oves Mening er, at der er »sørget godt for hende«.

Om dette er Cathinkas første Besøg paa Søbygaard, siden hun 14 Aar tidligere rømte hjemmefra, eller om hun har været der en eller flere Gange i Løbet af Aarene, ved ingen, da Brevene ikke har noget at berette derom.

Oves Besøg blev heller ikke dennegang langvarigt, for han vilde ikke være længe borte fra sin Hustru.

Da han rejser igen, følger mange af Tante Antoinettes Ejendele med til Wien. I Hamburg sælger han et Par høje Sølvstager med firkantet Fod og køber i Stedet seks Sølvgafler.

Senere tager han over Dresden, for han har aldrig været der og

ønsker at bese denne saa smukt beliggende By med den største og bedste Malerisamling i Verden. Han skriver:

»Dens Perle er Rafaels saakaldte sextinske Madonna, som anses for hans Mesterværk, og gjør overvældende og gribende Indtryk paa Beskueren. Jeg sad længe, længe i stum og andægtig Beundring foran dette dejlige Værk af en høj og ædel Aand.«

Ved sin Tilbagekomst til Wien finder han sin Hustru i Færd med at lægge sidste Haand paa en Hovedrengøring af deres lille Hjem. Han beretter, at »Huset duftede af Renlighed, og Spisekammeret indeholdt dejlige kolde Frikadeller efter Søbygaards Opskrift samt Kirsebærkompot«. Alt er idel Lykke, og han fortsætter: »Kjære Moder, hvorledes skal jeg beskrive Dig, hvilke Følelser der gik igjennem mit Hjerte ved atter at være sammen med dette elskede til mig uopløseligt knyttede Væsen! Hendes uskrømtede, uhykløde og sande Kjærlighed veed at give sig Udtryk paa saa mange og rørende Maader. Jeg læser i hendes Sjæl som i en aaben Bog og seer, hvorledes hendes hele Higen og Tragten gaaer op i det Ene, at være mig en god Hustru«.

At se hendes Henrykkelse, da han pakkede alt det op, som han havde ført med fra Søbygaard, blev en ny Kilde til Glæde. Foruden Sølv, Duge og meget andet, som fandtes i Bagagen, fandtes der specielt beregnet paa Fru Elise, et Perlehalsbaand og et

Guldur, som vakte den unge Frues store Henrykkelse, for det var en Gave fra Oves Moder og yngste Søster.

Saa snart Ove kommer hjem til Wien, maa han i et Brev lette sin Samvittighed for Moderen. Da han en tidlig Morgen forlod Søbygaard, havde han nemlig i Skyndingen glemt at gaa ind og sige Farvel til sine Søstre, Cathinka og Antoinette, og det har under hele Hjemreisen tynget som en Sten paa hans Hjerte. Han beder Moderen sige dem, hvor ondt denne uforklarlige Glemsomhed gjorde ham. Især hvad angaar Antoinette, »thi Du veed«, skriver han, »hvor højt jeg elsker Antoinette, og hvormeget hun ligger mig paa Hjerte«.

Der er ogsaa andet, han sørger over: »Tilgiv mig, kjære, elskede Moder, at jeg nogle Gange under mit Besøg hos Dig blev utaalmodig og ikke var mod Dig, som jeg burde. Det gjør mig saa ondt, men jeg haaber jo, Du kjender mig og veed, at alt saadant ikke kommer fra mit Hjerte«.

Saa gaar Maaned efter Maaned. Fru Barfoed faar Beskrivelsen af en ny og noget dyrere Lejlighed, som det lykkes Ove at leje. Noget »Modepynt« blev det aldrig til for Fru Elise, for hendes Mand fandt det mere passende, at hun var hjemme og passede Husholdningen. Moderen begynder at blive ængstelig, da Sønnen aldrig taler om, at han har skaffet sig Arbejde.

Hun skriver øjensynligt ogsaa derom, for han svarer:

»Dette første halve Aar vil være

mig til Nytte derved, at jeg har lært Byen og Forholdene at kende, hvad der i min Stilling er af Vigtighed. — — — — Det kan ikke nytte at blive utaalmodig. Jeg kan ikke gjøre Urimeligheder.«

Bekymret er Fru Barfoed ogsaa for Cathinka, hvis Besøg i Hjemmet til sidst bliver uudholdeligt for alle, der maa omgaas hende. Kancelliraad Paaren beslutter sig til sidst at blive hendes Formynder, og han ordner, at hun kommer hjemmefra, men om hendes videre Skæbne faar man aldrig noget at vide, kun at Paaren har faste Udbetalinger til hende, og at hun til sidst dør i Svejts. Ove spørger ofte til hende i sine Breve, men Fru Barfoeds Svar faar man desværre ikke at vide.

Mere end to Aar er gaaet, siden Ove og hans Frue bosatte sig i Wien. Hans Brev indeholder stadigvæk Beskrivelser fra hans smukke Hjem, hvor blandt andet et Flygel er hans store Glæde. En stor Musikoplevelse fortæller han ogsaa om:

»En meget interessant Nydelse har jeg haft i disse sidste Dage, idet jeg har hørt Liszt, Verdens berømteste Pianist. Han er nu næsten 70 Aar gammel og spiller ikke mere offentligt; det var i en privat Forening jeg hørte ham. Det er vel ikke mere, hvad han tidligere har givet, men der er nok tilbage til at man uvilkaarlig har samme Følelse som overfor de mægtige Ruiner af Oldtidens Kunst. Det har bestandig været et stort Ønske for mig at høre Liszt, og jeg har ikke troet, jeg

skulde faa det opfyldt. Nu glæder jeg mig dobbelt derved, at det dog er faldet i min Lod.«

Ove berømmer stadigvæk lige varmt sin lille arbejdssomme praktiske Hustru, og hans Mor faar ogsaa at høre om de morsomme Ture de gør til smukke Steder. I Juli 1881, da Heden er besværende i Wien, opfylder han »en længe næret Plan og Ønske, nemlig at forlægge vort Ophold for nogle Uger til Bjerglandet.« Og saa rejser de til Neuhaus i Steiermark.

Men Ove Barfoeds Resourcer var ikke udtømmelige. Det kunde jo ikke længe gaa videre paa denne Maade, bare at gøre sig Livet behageligt uden at arbejde, og det gjorde det heller ikke.

Efter et Brev fra Neuhaus er de efterfølgende Breve af en ukendt Aarsag gaaet tabt. Der bliver en Pause paa ni Maanedre.

Da Brevene igen begynder at fortælle, er Situationen forandret.

Et lille Brev paa een Side, dateret den 8. Marts 1882, er en lille Afsked med Moderen. Ove meddeler hende, at de samme Dag afrejser fra Hamburg med New York som Maal. Han synes at være ved godt Mod.

»Alt er hidtil gaaet særdeles godt for os, og ere vi begge raske. Elise hilser Dig, Antoinette og Frøken Møllmann. Det samme gjør jeg selv. Maaske hører Du fra mig, naar vi paa Fredag kommer til Havre.

Farvel, elskede kjære Moder og vær uden Bekymring for os. Skibet hvormed vi rejser, er et af de bed-

ste der farer herfra, meget hurtigsejlende og pragtfuldt indrettet.

Din Dig elskende Søn Ove.«

Hjemme paa Søbygaard sidder Fru Barfoed og følger i Tankerne sin eneste Søn, da han med sin Hustru sejler over Atlanten. Fru Sophie er gammel og svag og hun forstaar godt, at sin Søn skal hun aldrig mere træffe her i Livet.

Har hun mon nogen Tro eller Forhaabning paa, at han i det fjerne Land paa den anden Side af Havet skal opnaa det, der ikke lykkedes ham i Europa, at faa Kraft og Evne til at skabe sig en Fremtid?

Et Brev fortæller om alle hans mere eller mindre mislykkede Forsøg paa at finde en god og vellønnet Plads i det nye Land, han er kommet til.

Da det ikke lykkes i New York, forsøger han sin Lykke i Chicago og derfra fortsætter han til St. Paul. Pladser finder han snart, og lader til at begynde med baade tilfreds og stolt. Men længe varer det ikke, saa er han færdig i den Plads, han har faaet. Sommetider bliver han for træt og maa derfor holde op, sommetider bliver han misfornøjet paa sin Principal, til hvem han i Begyndelsen nærrede stor Tillid.

Men Besværlighederne med at finde nye Pladser bliver saa smaat større og større, efter at han har udnyttet de Anbefalinger, som han har faaet.

Hans unge Hustru, som til at begynde med var fuld af Beun-

dring for sin begavede og kundskabsrige Mand, taber lidt efter lidt Troen paa hans Evne til at skaffe dem Hjem og Udkomme. Hun kan ikke stole paa hans uregelmæssige Arbejdsfortjenester. Energisk og praktisk som hun er, sætter hun sig for at lære Dameskrædderi.

Ove skriver fra Chicago og fortæller:

»Den kjære Elise fortjener nu alene, for jeg er uden Beskæftigelse. I Maj havde jeg nogle for en elendig Retaling, men nu er det forbi. Elise er blevet saa dygtig i Skræddersyning, hendes Kjoler sidder som støbt, og alle hendes Kunder ere saa tilfredse. Men Du kan tænke Dig, at det er en pinlig Følelse for mig, som skulde være Forsørgeren, ikke alene intet at bidrage til vore Udgifter, men tære paa Elises haardt fortjente Løn. Jeg holder det ikke ret længe ud paa den Maade. Jeg har grumme lidet Haab om at opnaa en Stilling her, da her er overfyldt med Folk, der søge Stillinger i alle mulige Retninger«.

Den stakkels Ove Barfoed. Han var ikke begavet med de haarde Albuer, der behøvedes for at slaa sig igennem i dette Land, hvor der var en saadan Kamp for Føden.

Maaske havde han haft mere Fremgang i Livet, hvis han havde slaaet sig paa Musikken, som var hans store Kærlighed, og der havde han opnaaet stor Dygtighed. Bortset fra, at han var blevet forkælet, faar man ofte, ved Læsningen af hans Breve, Indtryk af en følsom Kunstnernatur.

Naar Ove har Bekymringer, og

det hænder ofte, beder han Moderen om Hjælp, og sikkert med stor Forsagelse sender hun ham alt, hun kan undvære. Han lover at tilbagebetale alt, naar han først finder en god Plads.

Man kan ikke undgaa at føle Medlidenhed med ham ved at læse om hans mislykkede Forsøg. Nøden tvinger ham til Slut til bestandig at være paa Jagt efter Arbejde. Han ændrer til og med sit Navn til »Barford«, for, skriver han, »det hjælper til at gjøre Carriere at have et engelsk Navn«. Mest lider han, da han nogen Tid maa være adskilt fra sin Elise. Hun kan ikke forlade sit Arbejde, som giver hende Føden, og da han ikke i St. Paul finder Arbejde, rejser han igen til Chicago.

Fra Chicago skriver han den 8. December 1885 til sin Mor bl. a.:

»Det er jo en lang Tid, der er hengaaet, siden Du hørte fra mig, men den har for os bragt saa mange Prøvelser og været saa mørk, at mit Sind ikke har været til at skrive. I Juni og Juli havde jeg godt betalt Arbejde ved Folkestillingen i St. Paul. Jeg fortjente hver Dag 8½ Krone, men det varede kun 6 Uger. Saa gik jeg ledig til sidst i September, da jeg fik en Plads i Sekretariatet af St. Pauls Handelskammer med 50 Dollars om Maaneden (= 6,90 Kr.), men det varede kun en Maaned. Der var givet mig Udsigt til, at denne Stilling skulde blive af Varighed, men trods, at jeg udfyldte den saa tilfredsstillende som overhovedet muligt, hvad ogsaa af Vedkommende

er kendtes, blev dog en anden foretrukket,

Jeg besluttede da at prøve her i Chicago og forlod St. Paul. — — — I Gaar først var jeg saa heldig efter 14 Dages forgjæves ivrige Anstrengelser at finde en Plads, men først fra 1. Januar 1886. — — — Min Begyndelsesgage her bliver ringe, nemlig 115 Kr. maanedlig, og det har jo sat mig svært tilbage, saa længe at være uden Forløneste baade i St. Paul og her.

Jeg haaber og er temmelig vis paa min elskede, praktiske og talentfulde Elise kan sørge for sig selv, til jeg her kan byde hende et Hjem.«

Dette Brev var det sidste Fru Barfoed fik, medens Ove endnu var i Live, og hvilket hun, sin Vane tro, maa man antage, snart besvarede med hans nye Navn Barford.

Den 3. Februar 1886 skriver Fru Elise Barfoed til sin Svigermor et Brev paa tysk, som man kan forstaa giver den gamle Moder Dødsstødet. Hun fortæller deri, at hendes Mand har taget Livet af sig i Fortvivlelse over ikke at kunne finde noget vel-lønnet Arbejde. Han trivedes aldrig i Amerika, skriver hun, og han vilde saa gerne vende tilbage til det gamle Land. Det havde været bedre, anser hun, hvis han havde anvendt de Penge, han havde haft, til at rejse tilbage dertil.

Han har øjensynlig skrevet et Brev til Hustruen, og muligvis ogsaa et til sin Mor, inden han gjorde en Ende paa sit Liv, for

Fru Elise siger, at Ove har skrevet, at hans Mor kommer til at betale hans Begravelsesomkostninger.

Saa snart Fru Barfoed har faaet dette Sorgens Budskab, skriver hun til Svigerdatteren og beder hende berette om alle Hændelser ved hans Død.

Fru Elise opfylder ogsaa hendes Ønske, og hun giver hende en detaljeret Beskrivelse af den sørgelige Tildragelse.

Hendes Brev lyder i Oversættelse:

St. Paul, den 28. Marts 1886.

Kære Moder.

Den 17. ds. modtog jeg dit Brev af den 26. Februar. Jeg takker Dig hjerteligt, at Du saa snart sendte mig Penge, da jeg, da Ove døde, ikke ejede mere end 5 Dollars.

Ove havde kunnet blive begravet paa Statens Bekostning, men det vilde jeg ikke for nogen Pris, for da havde han faaet en Grav i et Bjorne af Kirkegaarden sammen med mange andre.

Nu vil jeg besvare alle dine Spørgsmaal, og fortælle Dig alt.

Den 28. Januar kom Ove pludselig tilbage fra Chicago. Jeg havde været horte den Dag for at sy, og kom ikke hjem førend ved 10-Tiden, da jeg maatte gøre en Kjole færdig.

Ove var meget oprevet, fordi jeg kom saa sent hjem, og bebrejdede mig, at jeg gik ud og syede.

Jeg blev forarget og sagde ham, at jeg maatte paa den bedste Maade sørge for mit Udkomme, og paapegede for ham, at han i de fem Maaneder ikke havde bidraget dertil. (De 30 Pund, Du sendte, og selv de

10 Pund fra mig tog han med sig til Chicago og forlod mig i St. Paul med 1,50 Pund).

Denne Sommer har jeg arbejdet haardt fra Kl. 5 om Morgenen til Kl. 10—11 om Aftenen, da vi ogsaa havde Skyld, som maatte betales. Jeg sagde til ham, at han skulde tilbage til Chicago og skaffe sig et Levebrød, og at jeg vilde blive i St. Paul, til han tjente nok til at kunne forsørge mig.

Jeg spurgte, hvorfor han var rejst tilbage fra Chicago, men han svarede først ingenting. Saa sagde han, at han vilde træffe mig, og at han ikke kunde leve uden mig.

Jeg sagde saa til ham, at han kunde blive Natten over, men at han den næste Dag maatte rejse, da jeg selv havde saa lidt at gøre, eftersom det altid var daarligt med Arbejde de to Maaneder efter Jul.

Han godtog slet ikke min Forklaring, men gik bare sin Vej.

Kl. 1 om Natten sendte man Bud efter mig, og da jeg kom til Hotellet, laa Ove paa sin Seng, og havde forsøgt at skyde sig. En Kugle var gaaet ind et Stykke over Hjertet og ned gennem Maven, den anden var gaaet gennem Munden ind i venstre Øre. Han var ved fuld og klar Bevidsthed.

Fredag Morgen blev han ført til Sygehuset, men jeg maatte ikke komme ind til ham, og Lægen sagde, at jeg skulde komme tilbage Søndag Morgen. Da jeg kom om Søndagen, var Ove allerede død. Han døde om Natten Klokker Halvto.

Jeg spurgte, om Ove havde sagt noget, men Doktoren svarede, at selv om han var ved Bevidsthed, var

han for svag til at tale. Det eneste han havde sagt, var noget om Guds Straf«.

Efter at have redegjort for Begravelsen og Udgifterne til den skriver hun:

»Ove har aldrig kunnet trives her, og vi har haft meget, forfærdelig meget at gaa igennem, og Ove har maattet gennemgaa store Fejltagelser.

Det forekommer mig ofte, som om alt var en ond Drøm, og at han hvert Øjeblik skulde komme ind gennem Døren«.

Hun fortæller, at hun har faaet Plads som Husholderske hos et ældre Par, hvor hun er som en Datter i Huset.

Fru Barfoed har øjensynlig ikke vovet at fortælle sin Datter, hvad der er hændt, men har bedt Elise skrive et særligt Brev til Antoinette, som denne selv kan læse og faa at vide fra, at Ove er død efter at have været meget syg.

Elise slutter sit Brev:

»Jeg vedlægger mit Brev til Antoinette. Lev vel, kære Moder. Hvor kan du tro, at jeg skal glemme dig, lige saa lidt som de lykkelige Dage, jeg fik oplevet paa Søbygaard. Jeg kommer nu til at leve mest i det forgangne, selvom mine faa Venner og Bekendte her er meget venlige og gode imod mig og i alt bistaar mig med Raad og Daad.

Lev vel, dyre Moder. Vær hjertelig kysset af

Din Svigerdatter

Elisabeth Barfoed.

Ove Barfoed var ved sin Død endnu ikke fyldt 43 Aar. Beklem-

mende var det at følge dette Menneske. Det er som at se et velrigget Fartøj, der mangler Roret, af en lykkelig Skæbne uden Maal drive forbi mange Skær for til sidst at blive knust mod Klipperne, da Stormen sætter ind for Alvor.

Fandtes der i hans Sind et sygt Punkt, eller var hans Mangel paa Kraft og Energi kun en Følge af en for svag Opdragelse?

Man kan ikke undgaa at stille Spørgsmaalet i dette Tilfælde. Maaske kan kun en erfaren Psykolog give noget Svar herpaa.

Desværre findes der ingen Billede igen, som gengiver Ove Barfoeds Træk. Hans Søster Antoinette havde i sin Besiddelse et Fotografi af ham fra 20 Aars Alderen, men efter Oves Død skrev hans Enke til Antoinette og bad hende om at faa dette Fotografi. Det blev ogsaa sendt til Amerika, og Fru Elise fortalte senere, at hun havde ladet fremstille en Forstørrelse deraf, som hun hængte over sin Seng.

Fru Elise Barfoed giftede sig senere og fik Navnet Zeh.

Den nu 77-aarige Jens Peder Nissen paa Vestermølle kan fra sin Barndom endnu mindes Ove Barfoed, og han har beskrevet ham som høj og slank med sympatisk Udseende.

Mange Sorgens Dag havde Sophie Barfoed maattet gennemgaa i sit lange Liv, men den Dag, da Postkører Dauer overbragte Fru Elises Brev paa Søbygaard, og hun fik læse om sin Søns sørgelige Død, blev nok den tungeste af dem alle.

Alt var nu blevet taget fra hende.

Gods og Guld havde hun og Christian mistet, da Ilden brændte deres Hummeltofte. Døden havde taget alle hendes Kære og fra de to Døtre, som hun endnu havde, var Forstandens klare Lys blevet taget.

Et havde hun dog endnu: Det gamle Barndomshjem Søbygaard gav hende Tag over Hovedet og under dette haabede hun snart at lukke sine Øjne.

Men det haarde Slag nedbrød dog ej, som man kunde have frygtet, den gamles skrøbelige Legeme. Hendes Sjæl var stærk, takket være hendes fra Fædrene nedarvede Gudsfortrøstning og Troen, at den Herren lægger Byrder paa, den giver Han ogsaa Kraft til at bære den, og Fru Sophie bad om den.

Aldrig hørte man hende klage, sagde Hanne Møllmann. Roligt og stille bar hun sine Sorger.

Maaske gav hun andre Styrke ved sin Optræden. Ingen véd noget derom.

Maaske kendte hun ogsaa til mere Ro nu, da hendes store Dreng hvilede langt borte i sin stille Grav paa den anden Side Atlanten, end naar hun tidligere tænkte paa ham, fattig og fortvivlet, rejsende omkring for at søge et Arbejde, som han maaske aldrig skulde komme i Gang med.

Men tungt var hendes Hjerte, thi hendes yngste lille Datter, som altid havde staaet hendes Hjerte saa nært og som saa hel-

herttet havde gengældt denne hendes Kærlighed, var gennem sin Sygdom blevet som forvandlede. Der fandtes Perioder, da hendes Hengivenhed overfor Moderen næsten forvandlede til Had, og under saadanne Perioder blev Ugerne lange for den stakkels Gamle.

Men trods Sorger og Bekymringer maatte Livet leves videre ogsaa paa Søbygaard.

Fire Aar var henrundet, siden Ove gik bort. Det er ved Paaske-tid den 1. April 1890. Solen skinner derude og Lærkerne slaar deres Triller. Den Gamle har været saa træt den sidste Tid. Hanne Møllmann sidder ved hendes Seng og betragter hende uredeligt; thi hun synes, at hendes Puls bliver alt svagere. Den Syge har ligget længe med lukkede Øjne, men pludseligt aabner hun dem og et lyst Smil drager hen over det trætte, blege Ansigt. Hjørneværelset, hvori hun ligger, har Vinduer ud mod Haven og Vold-Terrænet. En Lærkes Triller har naaet hendes Ører et Øjeblik, og hendes slørede Blik har et Sekund opfattet en blaa Himmel og Træernes spæde solbeskin-nede grønne Blade udenfor Vinduet.

Saa lukker hun Øjnene igen. Noget bølgende Hvidt skyder sig frem for hendes Blik. — Aah, ja vist! Hun skal straks klædes paa som Brud! Og derude i Haven gaar hendes Christian og venter!

Hanne Møllmann hører en let Kallen og paa een Gang breder

der sig en stille Fred over det furede Aasyn.

Sophie von Essen Barfoed har slutte sin lange, tunge Vandring her paa Jorden og gaaet bort for at møde sin kære Hedengangne i en lysere og bedre Verden, did hendes Længsel saa længe har gaaet.

Hanne Møllmanns første Opgave blev nu 'at underrette Slægten om Dødsfaldet. Der fandtes her i dette Tilfælde ikke mange at underrette, og Jomfru Møllmann behøvede blot at skrive to Breve: et til Oves Enke i Amerika og et til Fru Barfoeds Søsterdatter, Diakonisse Elisabeth Daugaard i København.

Man kan betragte det som givet, at Kancelliraad Paaren selv underrettede sin Myndling Cathinka om hendes Moders Død.

Fra Ærøskøbing blev nu den Kiste hentet, som den Døde engang i levende Live havde bestilt hos Hr. Dauer.

Nogle Dage senere blev hendes afsjælede Legeme baaret ud til den ventende Ligvogn i Gaarden, og da Sørgetoget passerede gennem den store Porthvælvning, da ophørte ogsaa Søbygaard med at være et Hjem for den Slægt, som der havde levet og stridt i baade Sorg og Glæde gennem mere end et Aarhundrede.

Af Slægten fandtes kun den lille Antoinette, som foruden Frøken Møllmann og nogle Venner kunde følge Fru Sophie Barfoed paa den sidste Rejse til Søby Kirkegaard.

Saa snart Diakonisse Elisabeth Daugaard havde modtaget Frøken Møllmanns Brev, underrettede hun straks sine Brødre og sin Kusine Aurelia Fabricius i Stockholm om deres Tante Sophies Bortgang.

Til den sidstnævnte skriver hun efter at have berettet om Dødsfaldet:

»Udgangen af Livet var stille og blid, og her er kun Grund til at sige Herren Tak, at han har hemført en af Sine efter et langt mere end almindeligt prøvet Livs Førelse. Antoinette vil jo næppe føle Savnet meget og var ogsaa efter Brevet »stille og fornuftig« ... ..

At ogsaa dette sidste Baand, der knyttede os til det gamle Fædrenejem, Søbygaard, er bristet, gjør ondt, men jeg har dog fremfor dig, kære Aurelia, yndige Minder fra dette Sted, som faar mere og mere Ynde for mig, jo ældre jeg bliver.

Der var saa forunderligt tillokkende netop paa Grund af det for Verden gemte, man følte ved Tilværelsen der.

En Omtale af Stedet, der stod i et af vore mest ansete Blade, men som senere for Resten blev kritiseret bagefter som et lidt overdrevent Produkt fra Forfatterens Side kan det dog maaske interessere Dig at læse.«

Umiddelbart efter Fru Barfoeds Begravelse begyndte Hanne Møllmann at forberede sin og Antoinettes Bortflytning fra Søbygaard. Fru Barfoed havde paa Forhaand bestemt, hvilke Møbler, Antoinette burde føre med

sig, og saa en Dag kørte de to sidste paa Slottet bort fra Søbygaard.

Antoinette fik under hele sin tilbageværende Levetid i det Møllmanske Hjem i Marstal »et kjærligt Hjem«, hvilket ogsaa var Diakonisse Frøken Elisabeth Daugaards Forhaabning, som hun udtrykte i Brevet til sin Kusine i Stockholm.

To Værelser blev der stillet til Antoinettes Disposition.

Taalmodsprøve kunde det dog mange Gange være, naar hun f. Eks. havde for Vane siddende paa en ophøjet Plads ved et Vindue inde hos Familien Møllmann at læse højt af Avisen fra første Linie og til den sidste. Til andre Tider var hun oftest rolig og stilfærdig og altid retskaffen.

Frøken Møllmann fortalte en Gang om en lille Hændelse fra den Tid: Baade hun, hendes Søster og Frk. Barfoed var en Dag bedt ud til Kaffeselskab. Blandt Gæsterne var ogsaa en ung Frue, som Frøken Barfoed hele Tiden fulgte med Øjnene. Til sidst gik hun frem til hende, tog hende om Skuldrene, ruskede hende lidt og sagde: »Men, hvem er da dette, jeg kender disse Øjne?«

Nogle i hendes Nærhed sagde da ganske roligt: »Men det er jo

Fru Kristensen. Hende kender Frøken Barfoed vel igen?«

Fru Kristensen var Toldmanden Eschens Datter!

Antoinette von Essen Barfoed døde den 27. Maj 1909 i det lille Hus i Kongensgade, hos Hanne Møllmann og hendes Søster. Hun var da 72 Aar gammel.

Fulgt af sin trofaste Plejerske, hendes Søstre og maaske endnu et Par af deres Venner førtes hendes Kiste tværs over hele Ærø i hele dens Længde fra Marstal ud til Søby Kirkegaard.

Da det lille Sørgetog skulde passere Søbygaard, holdt Kusken igen i Tømmen, og Vognen stod stille nogle Minutter. Det var en sidste Afsked til det gamle Fædrenehjem.

Og saa slutter Beretningen om den gamle Slægt paa Ærø.

Maaske findes andre end Aurelia Fabricius, som kunde have Interesse af at læse den »Omtale af Stedet« eller rettere sagt den Beskrivelse af Auktionen, som holdte paa Søbygaard efter Fru Barfoeds Død, og hvilket Bladudklip Diakonisse E. Daugaard sendte til Stockholm Sommeren 1890?

En Afskrift af denne Beskrivelse findes her.

Et Billede fra Ærø

Det var den 9. Maj 1890. Vinden blæste frisk. Vejret var klart og de raske Heste førte os i rask Fart gennem Byen Bregninge, rig paa Sølvpopler, høje Hække og almindelige smaa Haver, henimod de statelige Søbygaardske Højder. Da vi kom ud for Gaarden, vilde Hestene efter gammel Vane vige af til venstre; de troede maaske at vi skulde til Søby Beværterhus og spise Søby Rødspætter til Middag eller havde de muligvis en fjern Mistanke om, at de skulde trække Læsset helt ud til det højt beliggende Fyr ved Skjoldnæs med sin bedaarende Udsigt til Slesvig, Als, Lillebælt, Fyn, Lyø, de mange Øer mellem Ærø og Fyn og ud over selve det dejlige Ærø. Men Kusken veg af tilhøjre. Det gik temmelig brat udfor en Bakke, vi rullede ind gennem en Port over en stor Gaardsplads, over en høj smal Dæmning over den dybe Voldgrav og holdt foran Søbygaards gamle aldersstegne Hovedbygning.

Her, hvor der for nogle Maaneder siden var tyst og stille, fordi den gamle Dame, som boede her, var syg, herskede i Dag Liv og Røre. Paa den firkantede Grund omgivet af de nu udtørrede, men dybe velbevarede Voldgrave, og paa den med to Rækker store flade kran-

sede Fordybning færdedes en Mængde Mennesker. Ved Bygningens Gavl havde en Skare lejret sig, som undersøgte Indholdet af de Ølflasker, som blev langet op fra den ældgamle Kælder med de favntykkede Mure. Der var nok en og anden, som havde faaet lidt for meget af det gode.

Oppe i Bygningen var der virkelig Trængsel af Mennesker. En lang Tid gik, inden vi kunde komme til at se, langt mindre høre, hvad Auktionsholderen raabte op. Men hvad vi med bedste Vilje ikke kunde undgaa at se og høre var, at der var en Mand, som var over al Beskrivelse beruset, Paa Spørgsmaalet: »Hvad var det, som du købte, Anders, for 2 Kroner 50 Øre«, svared han: »Det ved jeg ikke«.

Senere hørte vi, at der solgtes et af de gamle her paa Øen saa velkendte Fabriciuske Vægure. Nu faldt Hammerslaget paa 43 Kr. for et smukt gammelt malet Schatoll med Indlægninger og mange Smaaskuffer, hver og en med hvid Benplade med Inskriptioner i snirklede Bogstaver—en Skuffe saaledes med Inskriptionen: »Kirke-Ægteskaber fra 1804—12«. Schatollet stammede fra de Tider, da »Kirkeinspektøren« boede paa Søbygaard.

Men Søbygaard har huset Folk af andre, dels læge, dels af meget højere Rang end Kirkeinspektøren. Kunde vi faa de gamle Kælderhvelvinge, som strakte sig under hele den anselige Bygning, til at tale, skulde vi faa dem høre med Gravrøst fortælle om Forbrydere eller stakkels Bønder, som der havde gjort Bod for eller sukket over deres Brøde eller deres Gæld — stor eller lille eller muligvis ingen. Og kunde vi ved at tromme paa Ruderne i den gamle Bygning trolde frem alle dem, som havde levet i Værelserne eller fremmane Livet paa Gaarden i gamle Dage, skal vi komme til at se en broget Skare af Mennesker, fornemme — højst fornemme — og ringe.

Her kommer en Bonde gaaende, fra før Aarhundredet, han skal op til Slottet for at betale sin Afgift. Her kommer kørende en fin Ekvipage med Hertugkronen i Vaabnet. Vi skulde maaske komme til at se Kong Frederik den Fjerde siddende til Bords her paa Krongodsets Hovedbygning den Dag, da han efter at have overværet Gudstjenesten i Bregninge Kirke, hvilede ud paa Søbygaard, inden han om Eftermiddagen sammen med sit Følge sejlede over til Als.

Vi skulde maaske gøre flygtigt Bekendtskab med Hertuger og Prinsler, med Gemaler, Ledsagere og Tjenerskab — fyrstelige Personer, langt nede fra Tyskland, fra Slesvig, Als, men først og fremmest fra selve Øen. Sagaen fortæller nemlig, at Øen en Gang var delt mellem fire Hertuger, hvoraf enhver havde sin Gaard her. Søbygaard har i lange Tider været i hertugelig Eje. Nu er Hertugerne borte og med

dem det hertugelige Liv; men hvad der ikke er borte er de smukke, velbevarede Voldgrave, den skønne firkantede Voldplads, de gamle favntykkede Kælderhvelvinger, sikkert stærk nok endnu til at — som i gamle Dage — bære begge Boliger.

Da vi saa ud gennem Hovedbygningens Vinduer, udover Haven, over Træerne og Buskene ned i Voldgraven, over en lille Græsplæne et Stykke borte tilhøjre og bort mod Træerne i Baggrunden, kommer vi saa helt naturligt paa den Tanke: Her er et Sted, hvor Natur og Menneskehaand har samvirket saaledes, at her kunde blive et udmærket vakkert Hjem.

Da det sidste Hammerslag ved Auktionen havde lydt, steg vi op i Vognen, men inden vi forlod Søbygaards Ejendom, besteg vi straks de udenfor det nuværende Søbygaard beliggende tidligere nævnte vældige Søbygaards Voldhøjder. Den gamle Voldplads her er bemærkelsesværdig ved sin Storhed, men mest ved den særegne Maade, hvorpaa Volde og Grave er anlagt. Fra Volden omkring den store Voldplads saa vi ud over de halvmaaneformede Udenværker — nord og vest om den egentlige Borg; vi saa en Stund paa den store, vide Udsigt over Sø og Land og tænkte: »Hvilken fortryllende smuk Plads for et Udsigtslysthus!«

Men Vognen ventede, og vi sagde Farvel til Søbygaard. Hovedbygningen laa der dybt nede, rolig og stille, omgivet af sin Garde af gamle Træer. Tanken spurgte: »Hvem kommer til at genskabe Liv og Røre i den gamle ærøske Hertuggaard!«

J. H.

En gammel Lærekontrakt

Under Arbejdet med at samle Materiale til Bogen stødte Frk. Fabricius paa en gammel Lærekontrakt, indgaaet mellem Kirkeinspektør Ove Fabricius, Søbygaard, for hans Søstersøn Adrian Barfoed og Købmand Johan Frd. Iversen, Odense.

Kontrakten, der er noget anderledes end Nutidens Lærekontrakter, har følgende Ordlyd:

CONTRACT.

Jeg underskreven Johan Frd. Iversen, Borger og Købmand i Odense, har sluttet følgende Lære Contract med Herr Kirkeinspektør Fabricius, Ejer af Søbygaard paa Ærøe, om hans Søster Søn Adrian Barfoed at antage Lære hos mig som Købmands Dreng paa følgende Conditioner:

Fornævnte Adrian Barfoed forbliver ved min Krambod Handel udi 6 a 7 Aar i Forhold til hans Opførelse fra første November 1805 at regne til 1ste November 1811 a 1812, og skal han udi samme sin Tieneste forholde sig troe, flittig og skikkelig, forrette alt, hvad som befales af hans Huusbond og Madmoder og adlyde den Person, som hans Huusbond anfortroer Opsynet med ham, i Handelen være taus i hvad som udi Handelen og andet bliver betro-

et, ingen Penge bære hos sig eller bortgive noget af det som betroede uden hans Huusbonds Tilladelse. —

Hvad der udborges af Vahre, skal han strax rigtig anføre paa sit behørig og befalede Sted. — Han skal opføre sig skikkelig, ordentlig og anstændig, baade i Klæder og Omgang med alle, som søge Huusets Handel, ingen Samquem have med noget Menneske, enten i eller uden for mit Huus, og skulde han see og erfare noget uanstændigt enten af nogen Medtjenere eller andre, hvormed hans Huusbonds Skade og Fornærmelse maatte foraarsages, skal han strax aabenbare det, og af yderste Kræfter modstaa og afvende alt, hvad der kan være til hans Huusbonds Skade.

Naar da benævnte Adrian Barfoed opfører sig anstændig viser sig troe, paapassende og upaaklagelig i disse hans Læreaar, forbinder jeg mig til som Huusbond at give ham forsvarlig Underholdning af Føide og Klæder, Uldent og Linnet, Skoe og Støvler og saa snart da 6 a 7 Læreaar ere tilendebragt som beroer paa hans Troeskab og Pligters Opfyldelse giver ham en skikkelig Handleklædning med viidere Linnet, hvorefter han er forbunden, om jeg behøver ham, at tiene mig eet aars Tid

derefter, som Karl med sædvanlig Løn. — Forholder han sig i ovenmeldte 6 a 7 aar, som er foreskreven, oplæres han udi alt det min Handel medfører, naar han selv vil give Agt derpaa og lade sig samme være an-gelegen, men i anden Fald skal den-
ne Contract ingen Forbindelse have fra min Side.

Joh. Fr. Iversen.

Odense, den 1. Novbr. 1805.

For Opfyldelse og Efterlevelsen af foranstaaende Contract indestaar jeg paa bemeldte min Søster Søn Adrian Barfoeds Vegne.

Søbygaard paa Ærøe, Annu et

Dato ut supra.

Ove Fabricius.

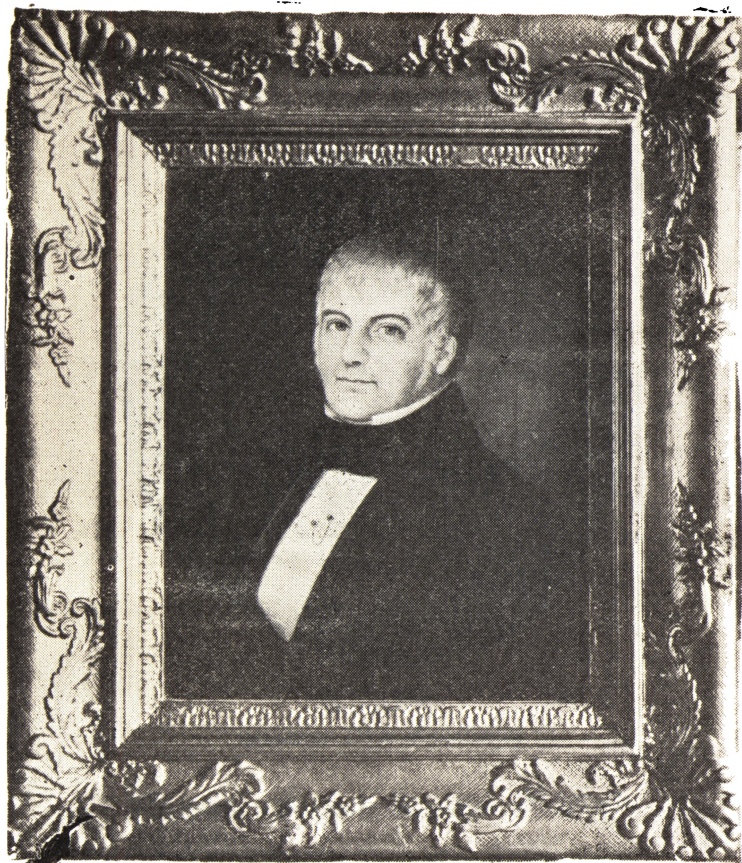

OVE FABRICIUS
Akvarel 6 cm × 5 cm
Tilhører Frøken Ellen Fabricius, Lidingö

Maleri af Anna Cathrine Fabricius
født Nissen
Maleriet menes udført af Christian Købke
Tilhører Frk. Ellen Fabricius, Lidingö

Maleri af Kirkeinspektør Ove Fabricius
Kunstneren er ukendt
Tilhører Frk. Ellen Fabricius, Lidingö

SIGNET
tilhører Ove Fabricius

Fotografi i dobbelt Størrelse af Aftryk